

**KOMMUNINUT PILERSAARUSIORMERUT 2015
TUNNGATILLUGU NAMMINERSORLUTIK
OQARTUSSAT SOQUTIGISAASA
ALLATTORSIMAFFIAT**

**Nuna Tamakkerlugu Pilersaarusiortarnermut
Immikkoortortaqarfik. Aningaasaqarnermut
Naalakkersuisoqarfik Namminersorlutik
Oqartussat / Naalakkersuisut
2015**

KOMMUNINUT PILERSAARUSIORMERMUT TUNNGATILLUGU NAMMINERSORLUTIK OQAR- TUSSAT SOQUTIGISAASA ALLATTORSIMAFFIAT – 2015

Suliarineqarpoq Nuna Tamakkerlugu Pilersarusiortarnermut
Immikkoortortaqarfik, Aningaasaqarnermut Naalakkersuisoqarfik,
Naalakkersuisut, 2015.

Naalakkersuisoqarfut matumanilu immikkoortortaqarfut suliami
tapiisimasut, quppernerit takukkit 86 – 91

Grafisk layout:
Minik Nielsen, ReneDesign

- 7 Siulequt
- 8 Aallaqqaaasiut
- 10 Kapitali 1 – Kommuninut pilersaarut
- 16 Kapitali 2 – Tunngavissat pingarnerit
- 21 Kapitali 3 – Namminersorlutik
Oqartussat anguniagaat piumasaqaataallu
- 22 Sanaartukkat aammalu nunaminertat
sanaartorfiunngisut sanaatukkanut atasut
- 28 Qaartiterutissaasiviit
isumannaassutsimullu ungasissusissat
- 32 Killeqarfiet piumasaqaateqarfiusut
aamma mittarfiet eqqaanni killeqarfiet
maninnersallu akornutissartaqanngitsut
- 34 Umiarsualiviit
- 36 Nalunaarasuartaateqarfinnut
killeqarfiet immikkut piumasaqaateqarfiusut
- 38 Tankeqarfiet eqqaanni
isumannaallisaanermut killeqarfiet
- 40 Erngup nukinganik innaallagissiorfiet
- 44 Imermut imigassamut isumalluutinik
illersuineq – imermut imigassamut isu-
malluuteqarfiet killeqarfiersorneqarneri
- 45 Suliffeqarfiet inissisimaffissamut immikkut
piumasaqaateqarfiusut
- 46 Eqqaaviit toqqaviillu mingutsinneqarsimasut
- 48 Asimi sinerissamilu sumiiffit illersuiffiusut
killeqarfii
- 52 Asimi pinngortitat illersorneqartut
- 53 Nunami nunaminertanik aamma tatsinik
tarajoqanngitsunik tarajulinnillu
eqqissimatsineq
- 58 Timmiaqarfiet sumiiffillu timmissanik
illersuiffiusut
- 60 Sumiiffit eqqissimatinneqartut allassimaffiat
- 61 Nunarsuarmioqatigiit
kingornussassaatut eqqissimamatit
- 64 Kalaallit Nunaata Avannaarsuani
Tunullu Avannaani nuna allanngutsaaliugaq /
biosfæreqlarfik
- 65 Kulturikkut eriagisassat tammatsaaliornerat
- 70 Aatsitassat
- 72 Sermip erngullu avammut nioqqutissiatut
atorneqarnissaat pillugit akuersissutit
- 74 Takornariaqarneq
- 78 Naalakkersuisoqarfiet taakkulu ataanni
immikkoortortaqarfiet ilanngussisut
- 79 Atuakkat naqitallu
najoqqutassarsiorfigineqarsimasut:
- 80 Ilanngussaq

SIULEQUIT

Kommunit pilersaarusiortarneranni Namminersorlutik Oqartussat soqutigisaat pillugit takussutissap matuma kommunit pilersaarutinik, inatsisink nunamullu tamarmut anguniakkanik piumasaqaatinillu atuuttunik takunnissinnaanerat ajornaannerulersissavaa. Tigussaasunik pilersaarusiortermut akisussaaffeqarlunga Naalakkersuisutut neriuutigaara takussutissaq manna iluaquatasumik sakkujumaartoq, 2017-imi tullissaanik kommunini pilersaarusiorterit suliarineqarnissaannut, suliaqarnerlu taanna suleqatigiinnermik oqaloqatigiinnermillu tunngaveqaru-martoq.

Sanaartornermut, sanaartukkanut inuussutissarsiutinullu aningaa-saliissuteqarnissamik aalajangjiisoqartussaatillugu kommunip pilersaarutaa sanaartortitsisut aningaa-saliissuteqarnissamut qu-larnaveeqqutigivaat. Kommunip pilersaarutaa kommunimi suli-issaqarfii ilaannut ataasiakkaanut killissaritaasunik aalajanger-sakkanillu imaqpami inuussutissarsiutunut sanaartortitsisunullu paasissutissaavoq pingaarutilik. Pilerausiornermi qularnaatsu-mik killissaritaatasut sanaartortitsisut pitsaanerusumik tunngavis-saqartippaat aningaa-saliissutissat kommunimi siuariartornermik ineriartortitsinermillu siuarsaasinnaasut pillugit aalajangiissute-qarnissamut.

Kalaallit Nunaanni kommunit sisamaasut ullumikkut tamarmik Digitalimik Kommuninut pilersaarusiortarput. Innuttaasut inuussutissarsiuteqartullu kommunip pilersaarutaanik kommunip allaffianukaqqaratik maanna internetsikkut pissarsisinnaa-nerat inuiaqatigiinnut annertuupilussuarmik iluaqutitaqarpooq. Kommunit pilersaarutaa digitaliusut NunaGIS-imut – Kalaallit Nunaata digitaliusumik pilersaarusiortermut isaavianut atassute-qarput tassanilu takuneqarsinnaallutik.

Siusinnerusukkut perarfissaasimanngilaq NunaGIS-ip perarfissarpasquinik tamakkiisumik atuinissaq. Digital Signatur aamma NemID Kalaallit Nunaanni atuutsinneqalermata perarfissaaler-poq nunaminertamik atugassinneqarnissamik qinnuteqaatit NunaGIS aqqtigalugu nunaminertanut oqartussaasunut digitalikkut nassiunneqarsinnaanerat. Siusinnerusukkut nunaminertamik qinnuteqarniaraanni NunaGIS-imi immersusoqartarpooq, taa-maaleriarluni qinnuteqaat pappialangorlugu oqartussaasunut

allakkerivik aqqtigalugu nassiussisoqartartoq maanna suna tamarmi digitaliusumik pappialartaqanngitsumillu ingerlanneqartalerpoq.

Kalaallit Nunaanni isorartoqisumi siammassisunillu najugaqrif-pippasuaqartumi pingaaruteqarpooq teknologimi nutaaliaasumi perarfissanik tamakkiisumik atuissinnaanerput. Kommunit pilersaarutaa assersutissaqqissupput namminersortut pisortallu ingerlataqarfiiinut iluaqtissarpasuaqartumik siunissami digita-likkut ingerlatsisarnissamut.

Kalaallit Nunaanni nutaamik siuariartortitsinissamik ineriartortitsinissamillu unammilligassat Namminersorlutik Oqartussat, kommunit, suliffeqarfiiit namminersortullu akornini ataatsimut suliassaasut isumaqarpunga. Kommunit kommunillu pilersaarusiortarnerat qitiulluinnartuupput innuttaasut pissutsillu qanumut tikivilugit suliaqassagaanni. Taamaallaat ataatsimoorluta suliaqarnitsigut anguniagaq angusinnaavarpuit. Ilisimasanik avitseqatigiitarneq, suleqatigiinneq ammasumillu suliaqarneq pingaaruteqarluinnarpuit ineriartortitassatut ilippanaatillit piviu-sunngortinnejqarnissaannut.

Kommunit angusaqarfiusumik suleqatiginissaat qilanaaraara, kommunillu kommunit pilersaarutaannik tulliani nutarteralutik suliaqarluarnissaannik kissaallugit.

Anda Uldum

Aningaasaqarnermut Aatsitassanullu Naalakkersuisoq

AALLAQQAASIUT

Nuna tamakkerlugu pilersaarsiortarnerup nukitorsarneqarnisaaanut suliniuteqarnerup ilaatut nuna tamakkerlugu pilersaarsiorterpermum immikkoortortaqarfik aamma Aningasaqarnermut Naalakkersuisoqarfik, Namminersorlutik Oqartussat immikkoortunut soqutigisaannut assigiinngitsunut, inatsisitigut nalunaaruasiatigut allatulluunniit pisortaqarfinnik isumaqatigisutaaasimut aalajangersakkanut, allattuifimmik suliaqarpoq, taassumalu imai tunngaviusumik kommuninut pilersaarsiortarnermut tunngavissanut, anguniakkanut piumasaqaatinillu tunngasuupput.

Allattuiffik pilersaarsiorterpermum sakkussaavoq taaguutilik "Kommuninut pilersaarsiorterpermum tunngatillugu Namminersorlutik Oqartussat soqutigisaasa allattorsimaffiat", taannalu suliari-neqarpoq soqutigisat assigiinngitsut kommunit pilersaarsiortarneranni ersarinnerulernissaat qulakkeeniarlugu. Kommunit Namminersorlutik Oqartussanit akerlilerneqartanginnissaat, taamaallilunilu pilersaarsiortermi suliat pisariaqanngitsumik kigaalaartinneqannginnissaat tamatumuuakkut anguniarneqarpoq. Allattorsimaffik malittarisassanik piumasaqaatinillu piooreersunik pilersaarsiorterpermum tunngaviusunik ersarinnerulersitsinissaq siunertaralugu suliaavoq.

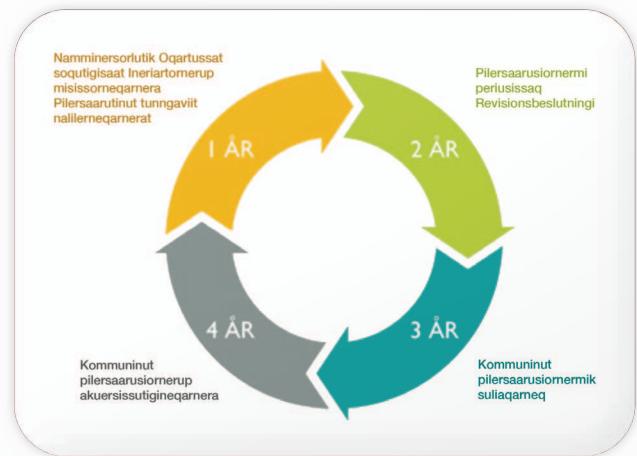
"Kommuninut pilersaarsiorterpermum tunngatillugu Namminersorlutik Oqartussat soqutigisaasa allattorsimaffiat – 2015" kommunit aamma Namminersorlutik Oqartussat pilersaarsiortarnerit pillugit pilersaarsiornikkut ataatsimut paaseqatigittarnissaannut pitsaanerumillu aaqqiagiinngissutaasinnaasut pillugit oqaloqatigittarnissaannut iluaqtaasinnaassasoq naatarsorsuutigineqarpoq.

"Kommuninut pilersaarsiorterpermum tunngatillugu Namminersorlutik Oqartussat soqutigisaasa allattorsimaffiat - 2015" suliarineqarnerata ingerlanera:

Pilersaarsiorneq aamma nunaminertat atorneqartarnerat pillugit Inatsisartut inatsisaat [nr. 17, 17. november 2010-imeersoq](#) § 5, imm. 3 malillugu Nuna tamakkerlugu pilersaarsiortermik

Immikkoortortaqarfip inuiaqatigiinni soqutigisat pingaarutillit takussutissortassavaat. Soqutigisanik allattorsimaffik tamatumunga pisariaqartitsineq tunngavigalugu suliari-neqartassaaq, kisiannili minnerpaamik ukiut sisamakkaarlugit, tamatumungalu tunngaviuvoq kommuninut ukiut sisamakkaarlugit qinersisoqartarneq.

Kommunit kommunimut pilersaarsiortarnerat aamma pilersaarsiortermi iliuusissanik pilersaarsiortarnerat ukiut sisamakkaarlugit qinersisoqartarneranut ataneqarpoq. Kommunimut pilersaarut ukiut qinigaaffit tamaasa misissorneqartassaaq – tassa imaappoq ukiut sisamat missaat qaangiukkaangata – kisiannili ukiut amerlanerusut eqqarsaatigalugit pilersaarsiortoqarsin-

naavoq.

Maannamut "Kommuninut pilersaarsiorterpermum tunngatillugu Namminersorlutik Oqartussat soqutigisaasa allattorsimaffiat – 2015"-p saqqummersup suliarineqarnerani pingaaartumik paassisutissanik najoqqutassanillu, allattuiffimmut ilanngunneqartussanik katersineq ingerlanneqarsimavoq. Nuna tamakkerlugu pilersaarsiorterpermum immikkoortortaqarfip ukiup affaani kingulliup ingerlanerani Namminersorlutik Oqartussani Naalakk-

suisoqarfinnut allanut paasissutissanik najoqququtanillu pissarsiniarneq suliarisimavaa, Namminersornerullutilu Oqartussani Naalakkersuisoqarfii tamarmik arlaleriarlutik qinnuigineqartarsimapput, naalakkersuisoqarfimminni assigiinngitsuni kommuninut pilersaarusiortarnermut anguniakkat piumasaqaatillu pigisatik inatsisillu paasissutissutigeqqullugit nassuaqqullugillu. Tassalu Namminersorlutik Oqartussani immikkoortortat tamarmik kommuninut pilersaarusiortarnermut soqutigisaminnik alattuiffimmut ilanggussisoqarnissaata qulakkeerneqarnissaanut periarfissinneqarsimapput, taakkulu 2010-mi allattorsimaffimmut naleqqiullugit nutarsaataasimapput. Allattorsimaffimmut immikkoortunut nutartigassanik naalakkersuisoqarfinit katerseernermi, naalakkersuisoqarfii ilaat akisussaasallu ataatsi-miigiaqquneqartarsimapput nutartigaat eqqartorneqartarlutik, aamma allattorsimaffimmi immikkoortut nutarterneqarnerminni sukumiisumik allaaserineqartarsimanersut pillugit, aamma allanik sammisanik amigaateqartoqarnersoq, kiisalu paasissutissat tamarmik NunaGIS-imut immiussuunneqarsimanersut eqqartorneqarlutik. Naalakkersuisoqarfii tamarmik akuersaareernerata kingorna nalunaarusiaq ilioqqarneqarpoq, naqiterinnejareer-lunilu Inatsisartut 2015-mi Upernaanerani Ataatsimiinneranni agguanneqarluni.

”Kommuninut pilersaarusiornermut tunngatillugu Namminersorlutik Oqartussat soqutigisaasa allattorsimaffiat – 2015”- sapaatit akunnerini tallimani illua ‘tungiusunut tusarniaavigineqassaaq KANUKOKA-p isumaqtigereernerasingut. Naalakkersuisoqarfii ilanggussimasut tamarmik allallu suliallit soqutigisaqaqtigilli tusarniaavigineqassapput. Kingorna tusarniaassut akissaat pi-sariaqartitat malillugit ilanggunneqarumaarput.

”Kommuninut pilersaarusiornermut tunngatillugu Namminersorlutik Oqartussat soqutigisaasa allattorsimaffiat – 2015”-imik suliaqarnerup siullermik siunertarivaa suleriaatsit qulakkeerneqarnissaat. Immikkoortunut oqartussaasunit quilliunerusunit killeqarfii immikkut piumasaqaateqarfiusut isumannaallisaaneq eqqarsaatigalugu il.il. alajangersarneqarnissaat qulakkeerneqartassapput, aamma NunaGIS-imut immiussuunneqartarnissaat qu-

lakkeerneqassalluni taamaalilluni Namminersorlutik Oqartussat soqutigisaat sukkulluunniit takussutissaqartissinnaaqqullugit.

Kapitalinut naatsumik ilisaritsitsineq:

- Kapitali 1 – Kommuninut pilersaarutinut sinaakkutissat Kapitali 1-imi kommunimi pilersaarusiornissamut aalajan-giisinnaatitaaffiinut sinaakkutissat eqqartorneqarput, aamma suliniuit pilersaarusiornermilu periaatsit pilersaarusiornermik pisariinnerulersisussat ineriartortinnejeqarsimasut eqqartorneqarlutik.
- Kapitali 2 – Tunngavissat pingaernerit Kapitalip aappaanni tunngaviusut pingaernerit, kommunit kommuninut pilersaarusiornerminnut tunngavigisassaat nassuarneqarput, taakkku kommunit pilersaarusiornerminni tunngavissaraat, aamma kapitalimi Namminersorlutik Oqartussat Namminersorlutik Oqartussat suliassaqarfinnut pilersaarutaat eqqaaneqassapput.
- Kapitali 3 – Namminersorlutik Oqartussat anguniagaat piumasaqaataallu Kapitalit pingajuanni Namminersorlutik Oqartussat anguniagaat, aammaluu kommuninut pilersaarutinut piumasaqaatit, kommuninullu pilersaarutit uniugassarinngisaat immikkoortunut agguarlugit nassuarneqarput.

Anguniakkat piumasaqaatillu taaneqartut tamarmik periusisanut iliuusissanullu pilersaarutini pioreersuni, kiisalu inatsisini pioreersuni nassaarineqarsinnaapput.

Quppernerni tunorliullutik inatsisit pilersaarutillu, Kommuni-nut pilersaarusiornermut tunngatillugu Namminersorlutik Oqartussat soqutigisaasa allattorsimaffiat – 2015-p suliarineqarneranut atatillugu atorneqarsimasut allattorsimapput. Taakkku sapinngi-samik immikkoortunut agguagaapput, inatsisit attuumassutillit, kiisalu Namminersorlutik Oqartussat pilersaarutaasa allallu nas-saaronnanginnerulersinniarlugu.

KAPITALI 1 – KOMMUNINUT PILERSAARUT

Kommuninut pilersaarut

Aaqqissusseqqinneq 1. januar 2009-mi atuutilerpoq, tassanilu kommunit 18-it kommuninut nutaanut sisamanut kattutsinneqarput. Aaqqissusseqqinermi pingaaruteqartoq tassaavoq pisinaasanik akisussaaffimmillu kommunit agguarneqassasut, kommunit namminneerlutik kommunimi tamarmi sanaartorfissanut pilersaarusiornissamut aalajangiisinnaatitaaffiinut sinaakkutissat inatsisini aalajangersarneqarmata. 2011 aallarnerfigalugu nun-aannarmi nunaminertanut aalajangiisinnaatitaaffik kommunit nuunneqarneratigut, kommunit namminneerlutik kommunimi tamarmi sanaartorfissanut pilersaarusiornissamut aalajangiisinnaatitaaffiinut sinaakkutissai annertusineqarput.

Aaqqissusseqqinneq ilutigalugu kommunimi pilersaarutinik suliaqartarnermut aamma nunaminertanik atuinermut inatsisa-simasoq pilersaarusiorneq aamma nunaminertat atorneqartarnerat pillugit inatsimmut maanna atuuttumut allangortinneqarpoq. kommuneqarfimmi nunaminertanut atuinissamut kommunimut pilersaarusiortitsinissaq pisussaaffigilerpa – 2011-millu nunaan-narmik atugassiiasnissaq ilanngunnedqarpoq.

Taama allannguisoqarpoq kommunit nammeneq oqartussaa-ne-rata nukittorsarnissa siunertalarugu, aammali nuna tamakkerlugu pilersaarusiortarnermi ataqtigiinnerusumik ineriertortoqar-nissa pilersikkumallugu, nunaminertat maanna annerujartuin-nartumik inuussutissarsiuteqarnermut peqqissarfissaqqissunullu siunertaqtunut illiortitsilluni sanaartorfingineqalernerat eqqarsaatigalugu. Aamma inuuttaasut oqartussaaqataanerat tun-ngavittut pingaarutilittut attatiinnarneqarpoq.

Kommunit nunaminertanik atuinermut aalajangiisinnaatitaaffimmik tigusineranut atatillugu nunaannarmi pilersaarusiornissa-mut pisussaafflerneqarput, taamaalillutik kommunit pilersaar-utit nunap immikkoortiunut tunnganerulerlutik.

Kommuninut pilersaarutit Naalagaaffiup, Namminersorlutik Oqartussat aamma kommunit soqutigisaannut nunaminertanillu atuinerannut tunngaviupput ataatsimullu pilersaarusiatus atuullutik, taakkulu atorlugit innuttaasut suliffeqarfillu kommu-nini najukkaminni anguniakkat nunaminertanillu atuinermut maledruagassat pillugit paasniaasarsinnaapput.

Kommuninut pilersaarusiorneq soqutigisanut eqqarsaatigisa-sanullu pingarnernut, nunatsinni assersuutigalugu inatsisitigut, iliuusissanut pilersaarutitigut aamma suliassaqqarfinnut pilersaarutitigut il.il. politikkikkut akuerineqartunik tunngaveqartunut sinaakkutissat iluanni ingerlanneqassaaq. Taama Namminer-

sorlutik Oqartussat illoqarfinni nunaqarfinnilu, aammalu nun-aannarmi soqutigisaasa ersarissarneqarnissaannut piumasaqaatit annertusineqarput, tamannalu kommunit pilersaarusiortarnera-sinaakkutissat taakku iluanni ingerlanneqarsinnaanerannut tunngavissat pingaaruteqarpoq.

Kommuninut pilersaarusiortermet Namminersorlutik Oqar-tussat soqutigisaasa allattorneqarnerinut sinaakkutissat, kom-muninut pilersaarutit sularineqarnerini malinneqartussat ersarissarneqarnissarpiaat siunertarineqarpoq. Allattuiffimmi maleruagassarpassuit piumasaqaaterpassuillu, kommunit pilersaarusiorterminni eqqarsaatigisassaasa akornanni ujaasisinna-nerup ajornannginnerulernissa paasuminarnerulernissaalu siunertarineqarpoq. Taamaattumik takussutissami allattukkani sammisat immikkoortiterlugit piumasaqaatinut inatsisiniullu sinaakkutissat, Namminersorlutik Oqartussat soqutigisaannut assigiinngitsunut attuumassuteqartut, pilersaarusiorneq aamma nunaminertat atorneqartarnerat pillugu Inatsisartut inatsisaat naapertorlugu kommunit pilersaarusiorteranni malinneqartussat nassuaasiorneqarput.

Kommunalbestyrelse qanoluunniit nunaminertamut pilersaaruteqarluarpat taanna pilersaarut atunngitsoortinneqarsin-naavoq nuna tamakkerlugu pilersaarusiortarnermi soqutigisanut attuumassuteqarpata. Allatut oqaatigalugu Namminersorlutik Oqartussat kommunit pilersaarusiorterat “atunngitsoortissi-naavaa” nuna tamakkerlugu pilersaarusiortarnermi soqutigisanut attuumassuteqarpata.

Nuna tamakkerlugu pilersaarusiorneq – naqitap matuma saqqummersinneqarnerata tunngavia

Inatsisartut inatsisaanni nuna tamakkerlugu ingerlaavartumik pilersaarusiortarneq nassuaatigineqarpoq. Nuna tamakkerlugu pilersaarusiortarnermi ilaqtigut sumiifinnut aningasaqarnikkullu pilersaarusiornissat annertuut pisinnaalernissaat siunertarineqarpoq, ilaqtigullu kommuninut pilersaarusiortermet atatillugu oqartussaaffinnik siaruarterinissamut pilersaarutitigut tunngavissat pisariaqartinneqartut pissarsiarinissaat siunertarineqarlni.

Una nalunaarusiaavoq, kisianni sanaartorfissanut pilersaar-uortarnermut peqatigillugu inuiaqtigiriinni sulianut assigiinngitsunut, suliassaqqarfinnut pilersaarummiik taasamik pilersaar-uortoqartarpoq. Tamatumunnga atatillugu nuna tamakkerlugu

pilerausiornermut suliat ilaat tassaavoq, suliassaqarfinnut pilerausiat nunaminertanik atuisinnaanermut tunngatillugu sunniutaasussat nalilersorneqarnissaat.

Nuna tamakkerlugu pilerausiornermi immikkoortunut matuma siuliani taaneqartunut kommunit ataatsimut paasinninissaat anguniarlugu, matuma siuliani taaneqareersutut Naalagaaffimmi aamma Namminersorlutik Oqartussani suliassaqarfuit assigiinngitsut soqutigisaat ataatsimut Naalakkersuisut takussutissortussaavaat.

Nuna tamakkerlugu ataatsimoortumik ilusilersukkamillu pilerausiorqanngilaq. Akerlianilli suliassaqarfinnut pilersaarutit, aningaasaqarnikkut pilerausiat aamma aningasanut inatsit atortuulersitsinermut ilanngutinnejqarsimapput, kommuninut pilersaarutinut sinaakkutissat pingarnerit "Kommuninut pilerausiornermut tunngatillugu Namminersorlutik Oqartussat soqutigisaasa allattorsimaffiat – 2015"-kkut aalajangersarneqarput.

Oqariaaserli "nuna tamakkerlugu pilerausiorneq" sanaatornermut inatsisinut, sumiiffinnut inatsisini allani immikkut piumasaqaateqarfiusunut imaluunniit nunat tamat akornanni isumaqtigilissutaasimasunut ataatsimut taaguuttitut atorneqarpooq. Taakkununnga assersuutitut qaartartuusivinnut, imermik piiaveqarfinnut, mittarfinnut qulimiguulinnullu mittarfinnut atatillugu maninnersanut akornuteqartussaanngitsunut, pinnigortitami kulturikkullu eqqisisimatanut, RAMSAR-eqarfinnut ilaluu ilanngullugit killeqarfuit immikkut piumasaqaateqarfiusut taaneqarsinnaapput. Nuna tamakkerlugu pilerausiornermi soqutigisat taakku naqitami matumani ataatsimoortinneqarput.

Tamatuma saniatigut soqutigisat takussutissiorneqarsinnaasut, titartakkat atorlugit takussutissiorneqartut nuna tamakkerlugu pilersaarutinut iserfissiamut, nunami sumiiffinnut paassisutisiiviusumut NunaGIS-imut sapinngisamik ikkunneqartassapput.

"Nuna tamakkerlugu pilerausiornermi soqutigisat" tas-saapput Naalakkersuisut immikkoortortaqarfisa suliassaannik pilersaarutaasut aallartinneqareersullunniit nunaminertanik immikkoortitsivigineqareersut. Suliassat pineqartut kommunit nunaminertanik atuinermk oqartussaaffigininneranut attuumassuteqanngillat, uanilu saqqummersitami nuna tamakkerlugu pilerausiornermit soqutigisat allattorsimaffii katarsorneqarput.

Pilerausioriaaseq

Pilerausioriaatsimi periaatsit pingasuupput, taakkulu sinaakkutissanik aqutsisarnermi suleriaatsit malillugit atorneqarsinnaapput. Tassalu nunaminertanik atugassiisarnermi kommunimi aalajangersakkat, nuna tamakkerlugu pilerausiortarnermi soqutigisanut uniuiffiusussaanngitsut unioqqutinneqannginnisaannik tamanna isumaqarpoq.

Nuna tamakkerlugu pilerausiortarnermi inatsisit, maleruagassat, alliliinissamut pilersaarutit, nunat tamat akornanni isumaqtigisutit ilalaal ilanngullugit, sinaakkutissanik immikkut piumasaqaateqarfiusut imaluunniit aalajangersakkani, sumiiffinnut pilerausiornermut sunniuteqartussanik allatut aalajangersaffiusut nassaarineqarsinnaapput. "Kommuninut pilerausiornermi Namminersorlutik Oqartussat soqutigisaasa allattorsimaffiat"-ni ataatsimut paasinninissaq siunertaralugu maleruagassat assigiinngitsut taakku tamarmik katarsorneqar-nissaat nassuiarneqarnissaallu siunertarineqarpoq. Aamma nunat tamat soqutigisarisinnaasaat qulakteerniarlugit Naalakkersuisut nuna tamakkerlugu pilerausiornermut maleruagassanik pitutuisusanik pilersitsinissamut periarfissaqarput. Tamanna pilerausiorneq aamma nunaminertanik atuineq pillugu [Inatsisartut inatsisaanni](#) kapitali 3-mi takuneqarsinnaavoq.

Kommuninut pilerausiortarnermi kommunalbestyrelsit kommunimut pilersaarutinik akuersisarnissamut oqartussaaffeqarput, nunali tamakkerlugu pilerausiortarnermi malittarisas-sat aalajangersakkallu malittussaavaat. Kommuninut pilersaarutit nutaat siunissami aalajangersakkani pingarnernik arlalinnik, kommuninut pilersaarutini suliassaqarfinnut ataasiakkaanut si-naakkutissatut aalajangersagatoqaasimasut assinginik imaqtartussaapput. Tamatuma saniatigut kommunimut pilersaarutit nutaat aamma sumiiffit ilaannut ataasiakkaanut illut sanaartuk-kallu silataasa ilusissaat pillugit aalajangersakkani sukumiisunik imaqtartussaapput.

Nunaminertanik aqutsisarnermut tunngatillugu nuna tamakkerlugu pilerausiortarnermi soqutigisat aamma kommuninut pilerausiornermut maleruagassiuussinerit tunuliaqtaralugit, nunaminertanik ingerlatsinermi oqartussaasut nunaminertanik atuisinnaatitaanissamut akuersissuteqarnissamut tunngatil-lugu aalajangersimasunik aalajangiisinnaapput.

Pilerausioriaaseq immatut takutinneqarsinnaavoq:

Kommuninut pilersaarutinut aalajangiisinjaatitaaneq

Inatsisartut kommunini pilersaarusiortarneq inatsiseqartsinik-
kut tunngavissaq suliarismavaat, soorlu pilersaarusiortarnermut
inatsit, avatangiisit pillugit inatsit, illuliornermut malittarisassat
il.il. Naalakkersuisut immikkoortunut suliassaqrfinnut pilersaa-
rutnik suliaqartassaaq il.il. soorlu sulianut aalajangersimasunut
nunaminertassanik inniminniisoqareertillugu. Naalakkersuisut
aniaaasanut inatsisikkut sanaartornermut aningaasaliissutinik
atugassiisarnerat kommuninut pilersaarusiorternut annertuumik

pingaerateqassaaq, tassami Naalakkersuisut nuna tamakkerlugu
nunaannarmut pilersaarusiortarnermut maleruagassat tunngavi-
galugit kommunit aalajangersimasunik pilersaarusoqqusinnaavai
imaluunniit namminneq pilersaarusiorterluni. Taamaattorli aatsaat
inuaqtigiaanni soqtigisat pingaerutillit pineqartillugit pisassal-
luni.

Tunngavissat taakkua allaavigalugit kommunit pilersaru-
siortarnermi suliniutitik kommuninullu pilersaarutit suliarisar-
paat. Kommuninut pilersaarutit innuttaasunut suliffeqarfinnullu
nunaminertanik atuinissamut akuersissutinik agguassisarnermut
tunngaviupput.

Nunaminertanik atuinissamut akuersissutit maleruagassanik
aalajangersagaapput, tassa imaappoq innuttaasoq kinaluunniit
nunaminertamik atorneqanngitsumik atugassiiffingineqarnissamik
qinnuteqarpal pilersaarutinullu naapertuuppat, maleruagassat
naapertorlugit nunaminertanik atugassiisoqarsinnaavoq. Pisortat
sanaartorneri soorunami amma nunaminertanik atugassiiffingi-
neqartassapput, assiginngissutaasorli tassaavoq innuttaasoq ki-
naluunniit soorlu rádhusiliorfissatut aalajangiiffingeqarsimasoq
nunaminertassiisutigerusullugu qinnutigisinjaanngimmagu.
Aamma aningasaqaqnermut inatsimmit aningaasaliissutit ima-
luunniit kommunip missingersuusiaa tunngavissaapput pingaa-
ruteqartut.

Innuttaasut suliffeqarfillu kommuninut pilersaarutinik suliaqar-
tarneq iluaqtigivaat. Politikerit pilersaarusiortartullu qanimut
kommuninut pilersaarutit amma nunaannarmut kommunip
pilersaarutanut tapiliussaq pillugit illua 'tungiusut tusarniaaffi-
gineqarneranni toqqaannartumik oqaloqatiginissaannut periar-
fissaqarput. Aammattaaq iluarisimaarnertik imaluunniit naam-

NAALAKKERSUISUT

NUNA TAMAKKERLUGU PILERSAARUSIORNEQ

NAALAKKERSUISUT POLITIKKIAT:
NUNA TAMAKKERLUGU PILERSAARUMMUT
NALUNAARUT
NAMMINERSLUTIK QORTUSSAT SOQUTI-
GISARISAANNIK TAMANIK TAKUSSUTTIISSIAQ
NUNA TAMAKKERLUGU PILERSAARUSI-
ORNERMUT NAJOQQUATASSAT
ILITSERSUUTIT
IMMIKKOORTUNUT SULIASSAQARFINNUT PIL-
ERSAARUMMUT NASSUIAAT

ATTASSINISSAMIK SI-
UARSAANISSAMILLU
PILERSAARUT
IMMIKKOORTUNUT SU-
LIASSAQARFINNUT PIL-
ERSAARUTIT
NUNAP IMMIKKOORTU-
NUT AGGUUASSASSAT
AATSITASSARSIONERMI
SULINIUTIT

KOMMUNI

KOMMUNIMI PILERSAA- RUSIORNEQ

PILERSAARUSIORMUT PERIUSISSIAQ
KOMMUNIMUT PILERSAARUSIAQ
KOMMUNIMUT PILERSAARUMMUT
TAPILIUSSAQ

IMMIKKOORTUNUT SULI-
ASSAQARFINNUT
PILERSAARUTIT
TAKORNARIARTITSINERMI
AKUERSISSUTIT

NUNAMINERTANIK AQUTSINEQ

ILLOQARFINNI, NUNAQARFINNI NUNAANNARTAMILU NUNAMINERTANIK
ATUINISSANIK AKUERSISSUTEQARNERIT

magittaalliornerik kommunalbestyrelsinut Inatsisartunullu qinersinermikkut ersersissinnaavaat.

Kommunit namminneq kommuninut pilersaarutinik akuerisartut piginnaatitaanerat Kalaallit Nunaata pingarnerusumik pilersaarusrnermut soqutigisaanik ingerlatsinermi piviusunnigortitsiniarnermi qulakkeerinnineq anguniarlugu oqimaaqati-giissaarioqartariaqarpooq. Naalakkersuisut nuna tamakkerlugu soqutigisat aallaavagalugit suliniutigisassat sumiiffissinnissat siunertaralugu iliuuseqarsinnaapput. Kommunit pilersaarusrnerannni piginnaatitaanerannni taama annikillisaaneq pisinnaavoq Namminersorlutik Oqartusat inatsiliornerminni kommunit pilersaarusrneranneranut sinaakkutissaat aalajangersaaviginerisigut.

Aaqqiineq allatut ittoq tassaasinnaavoq Naalakkersuisut kommu pilersaarusrnermik ingerlatsivusoq peqqusinnaavaa pilersaarummik imaanik erseqqissagaalluartumik tunniussequllugu imaluunniit kommunimi pilersaarusrnermik piginnaatitaaffik nammineq tigullugu. Kommunip pilersaarusrnermut piginnaatitaaffianik atunngitsoortsineq aatsaat pisinnaavoq inuiaqtigiaanni pingaaarnerusumik pisariaqartitsisoqarpat. Tilsidesæt-telsen af den kommunale plankompetence kan kun ske, for så vidt at dette er begrundet i de overordnede, samfundsmaessige hensyn.

Kommunerne kan detailregulere direkte i kommuneplanens bestemmelser for et givent område. Der er således tale om et énstrengt plansystem, hvor den kommunale planlægning kun består af én plantype, nemlig kommuneplanen. Områdeplanernes detailregulering fastsættes i bestemmelserne for det enkelte delområde, der er en del af kommuneplanens bestemmelsesdel.

Pilersaarutinik pissarsiniartarnermi suleriaatsit

Kommunit pilersaarutinik aalangiisinnatitaaffik kommunit tigummiarpaat. Taamaalluni suleriaatsit assigiissarneqarnissaan-nut periarfissiisoqarpooq, taamaallunilu sulinerup ingerlasarnera innuttaasunut taamatullu pisortani oqartussaasunut paasuminar-nerulersitsilluni.

Kommuninulli pilersaarutit tamarmik akuerineqartarneranni aalangiisinnatitaaffik kommuninit suliassaagluartoq, imaann-gilaq kommunit pilersaarusrnerminni namminneerlutik tamani aalangiisinnasaq.

Kommunit pilersaarusrnerit nuna tamakkerlugu pilersaarusrnermut uniuuttussaassanngillat, taakku nuna tamakkerlugu nunaminertanik atuinermi pingarnertut aalangiisiusarmata, aammalu Namminersorlutik Oqartussat immikkoortuni pilersaarusrnerannni kiisalu aningasaqarnikkut pilersaarusrnermer-tunngavissanik pingarnernik ataqtigii-siviusunik imaqarlu-tik.

Namminersorlutik Oqartussat akerliliissute-qarnissamut pisussaaffeqarnerat

Immikkoortunut inatsisini, kommunit pilersaarusrneranni pi-sinnaatitaaffinnut sunniuteqartartuni oqartussaasunut piginnaat-titsissutit qitiusumik aqunneqarput. Suliassaqarfinni taakkunani piumasaqaatinik malitassanillu arlalinnik, kommunit pilersaru-

siornerannut sinaakkutissatut atuuttunik, aammalu kommunit pilersaarusrnerminni malitassaannik peqarpooq. Taamaattumik Namminersorlutik Oqartussani naalakkersuinikkut akisussaaffe-qarlutik oqartussaasut nunap iluani soqutigisat qulakkeerniarlugu kommuninut pilersaarutissatut siunnersuutit tusarniaassutigine-qarnerini akissuteqarnissamut pisussaaffeqarput. Kommunit pilersaarut imaluunniit kommuninut pilersaarummut allannguu-tissatut siunnersuutit immikkut eqqarsaatigisassanut, Naalagaaf-fimmi aamma Namminersorlutik Oqartussani oqartussaasunit isumagineqartunut uniuuppata, Naalakkersuisut pisariaqartitsineq malillugu itigartitsinnaapput, tak. [Pilersaarusrnermut inatsimmi](#) § 11.

Akimuilluni suleqatigiinnissamik oqaloqati-giinnissamillu pisariaqartitsineq

Takussutissiaq Namminersorlutik Oqartussani kommuninilu sulisut sulinerannut ataatsimut sakkussatut atorneqartussaavoq, aammalu nuna tamakkerlugu pilersaarusrnermut kommuninulli pilersaarusrnermut pingarnermut ataatsimut paaseqatigiannissamik pilersiniarnermi pingaruteqartussaalluni. Taamaattumik Namminersorlutik Oqartussani naalakkersuiosoqarfuit aqutsisoqarfillu immikkoortui assigiinngitsut akimorlugit oqaloqatigiinnissaq suleqatigiinnissarlu kommuninut pilersaarusrnermut Namminersorlutik Oqartussat soqutigisaasa ersar-sarneqarnissaannut, aammalu kommunit pilersaarusrnerminni piginnaasassaannut sinaakkutissaat pingarnerit aalajangersarne-qarneranut tunngaviliisussapput.

Taamatuttaaq pilersaarusrnerup ingerlanerani kommunit aamma Namminersorlutik Oqartussat akunnerminni oqaloqati-giinnissaat pisariaqartinneqarpooq. Ilaatigut ukiunut ataasiaruni ullanik pilersaarusrifusunik atuisarnikkut kommunillu tike-raarneqartarnerisigut oqaloqatigiinnissamut kaammattuisoqar-tassaaq, kisiannili aamma pingartumik nalornisoqartillugu, imaluunniit pilersaarusrnermi immikkoortunut attuumasuteqartunut assigiinngitsunut tunngatillugu apeqqutit itsiler-neqarnissaannik nassuiarneqarnissaannillu pisariaqartitsinermi ingerlaavartumik attaveqaqatigiinnikkut oqaloqatigiittarnerup nukitorsarneqarnissaat pisariaqartinneqarpooq.

Taamaalluni kommuninut pilersaarutit nuna tamakkerlugu pilersaarusrnermut uniuutinnginnissaat annertunerujussuarmik qulakkeerneqarsinnaavoq. Taamaattumik pilersaarusrnermer-pissutit imminnut akerlerii pilersimasinnaasut iluarsineqarnissaat ajornanginneruler-tussaavoq.

Kommunit nalornissutigisimaguniku kommunit pilersaarusrnera Namminersorlutik Oqartussat kommuninut pilersaarusrnermut piumasaqataannut uniuunnersoq – imaluunniit piumasaqaatip oqaaseqatigiliorneranu naleqqiullugu ”kommunip pisinnaatitaaffia” nalornissutigineqarsimappat – pilersaarusrnerup ingerlanerani piffissami sappingisamik siusinnerpaami suliassaqarfinnunut oqartussaasumut pineqartumut saaffiginni-nissaq inassutigineqarpooq, assersutigalugu pilersaarusrnerup allartinneranii ukiut marluk sioqqullugit. Taamaaliornikkut najukkami kissaatigineqartut aammalu ataatsimut isigalugu soqutigisat eqqarsaatigalugit najukkami aqqiissutissaasinaasut pillugit oqaloqatigiinnissaq ajornarunnaassaaq. Taamaalluni

pilerausiornermiq arriillisitsisumik Namminersorlutik Oqartussaniit akerliliisoqarnissaa kommuninit pinngitsoorneqarsinnaassaaq.

NunaGIS

NunaGIS (www.nunagis.gl) Kalaallit Nunaanni nunap assinginut sumiiffinnullu paasissutissanut iserfisiaavoq. Allatut oqaatigalugu tassaavoq atortut digitaliusut atorlugit nunat assinginik ujarlerfik, Kalaallit Nunaat tamakkerlugu nunap assinginik internettikkut takutitsisartoq. Kalaallit Nunaat tamakkerlugu nunap assinga takutinnejqarsinnaavoq, imaluunniit Kalaallit Nunaanni Tunup Avannaarsuani nunap assinga immikkut ittoq takutissinaallugu. Aamma nunap assingi eqqortorujussuit, aammalu illoqarfuit nunaqarfíillu silaannarmiit assingi takutinnejqarsinnaapput. Qanillisitsisoqarsinnaavoq ungasillitsisisoqarsinnaallunilu, aammalu paasillugassatut pisariaqartitat toqqarnejqarsinnaapput.

Naalakkersuisoqarfít "Kommuninut pilerausiornermut tunngatillugu Namminersorlutik Oqartussat soqutigisaasa al-lattorsimaffiat - 2015"-mut paassisutissat tunniussugaat tamarmik NunaGIS-imut immiussuunneqartarpuit. Naalakkersuisut namminneq immiussuillutik NunaGIS-imut nutarterisassapput, soqutigisat nutaat ilanngullugit, nutartikkat atuutilernerinut atatillugu, taamaalillutik atuisartut NunaGIS-imut immiussukkut nutaat takusinnaavaat.

Nunap assinginut ilanngullugit nunami sumiiffinnut paassisutissat, soorlu timmissat erniorfii aamma sumiiffit timmissanik illersuiffiusut, sumiiffit eqqisisimatitat, Nuup avannaani tuttut ingerlaartut, nunap immikkoortuaní piniariartarfít, illut eriagi-

sasat, Kalaallit Nunaata nunap immikkoortuatut killeqarfíi allarpassuillu pissariarineqarsinnaapput. NunaGIS paasissutissanik nutaanik immerneqartuaannarpoq.

Pilerausiorarfik kommuninullu pileraarutit digitaliusut

Kommunit namminneq pileraarutissatut siunnersuutiminik pileraarutiminillu akuerisanik "pilerausiorarfimmút" ataatsimoortumut Namminersorlutik Oqartussat NunaGIS-imut issaarisami atugassiissutigisaannut nalunaarutigisartussavaat.

Kommunit ataasiakkaat pileraarutissatut siunnersuutiminik, kiisalu pileraarutiminik inaarutaasumik akuerisanik nalunaarsuisarnera tamanullu ammasumik saqqummiisarnera pilerausiorarfíup ajornannginnerulersippaa. Tamatuma peqatigisaanik innuttaasut, suliffeqarfít oqartussaasullu allat pileraarutissatut siunnersuutit aamma pileraarutit inaarutaasumik akuerisat ajor-nanngitsumik takusinnaavaat.

Kommuninut pileraarutit taamaalillutik atortut digitaliusut atorlugit ingerlatserni, pisortani ingerlatserup tamarmiusup innuttaasunit malinnaaffigineqarsinnaerulernissaa anguniarlugu Namminersorlutik Oqartussat siunissamut ungasissumut suliniutaannut pingaarutilittut ilaatinneqartumi pingaarutilittut inissismapput.

Pilerausioriaatsip imarai:

- Pileraarutit pillugit paassisutissat (suussusii piginnaaneqarfílu).
- Pilerausiornermut uppernarsaatit atuuttut (pdf- format).

- Pilersaarummi nunaminertat (sumiiffinni annertussutsit) nunap assingani takutinneqarneri.
- Pilersarutinik sumiiffimmi, najukkami imaluunniit nunaminertami nalunaarsorsimasumi ujarlernissamut periarfissat.
- Pilersarutinik aallernissamut periarfissat (aasassat).

Pilersarusiortarnermut inatsit malillugu kommunit pilersarusianik pilersarusioriaatsimut nassiusisartussaapput, kiisalu Namminersorlutik oqartussat pilersarusioriaatsimik, [Inatsisartut inatsisaanni](#) § 5, imm. 2 aamma § 25, imm. 3 naapertorlugit pilersarutinik atuuttunik siunissamilu pilersarusiasartussanik imaqartussamik ingerlatsisussaapput iluarsaassisartussaallutillu.

NIN – Kalaallit Nunaanni nunaminertanik atuisarnermi aqutsissut

Nunaminertanik Inniminnikkanik Nalunaarsuiffik (NIN) Nun-aGIS-ikkut internettikkut atorneqarsinnaavoq. NIN nunami tamarmi nunaminertanik atugassiiffigitunut paasissutissanik imaqarpoq, innuttaasunit aamma kommunini sullisisunit nunaminertanik atugassiiffigitinneqarnissamut atatillugu qinnuteqarnermi nunaminertanillu atugassiinermi atorneqartarluni. Taamaalilluni NunaGIS aqqutigalugu nunaminertanik atugas-sinneqarnissamik qinnuteqartoqarsinnaalerpoq, kisiannili suli qinnuteqaatit aniatillugit naqinnejartartussaapput, atsiorlugillu kommunimut nassiuuneqartartussaallutik.

Kalaallit Nunaanni NemID atutuitinneqalersimavoq, kisiannili suli NunaGIS-imut ilangngutitinneqarnissaa suli amigaataavoq. Tamanna maannakkut sulissutigineqarpoq, NemID-ilu Nun-

aGIS-ikkut atulersinneqarpat nunaminertamik atugassiiffigitinnissamut qinnuteqaatit 100%-imik atortut digitaliusut atorlugit periarfissanngussaaq, sullissinerlu taamatut pisariinnerulissalluni.

Pisunik takutitsineq

Takussutissiaq kommuninut pilersarusiortermet Namminersorlutik Oqartussat piffissami saqqummiiffiusumi soqtigisaannut takussutissiaavoq.

Politikkikkut piumasaqaatinik nutaanik, kommunit pilersarusiornerminnunut atatillugu eqqumaffigisassaannik takkuttoqartarpooq. Isumaqtigiissut nutaat isumaqtigiissutigineqarnerisa, inatsisit, nuna tamakkerlugu pilersarusiortermet maleruagassat, kaajallaasitat ilitsersuutillu, iliuusisanut pilersaarutit allallu nutaat akuerineqarnerisa kingunerisaanik tamanna pisinnaavoq.

Taakku saniatigut siunissami suullunniit piumaartussat siu-moortumik eqqoriarneqarnissaat ajornarpooq. Taamaattumik pilersarusiortermeri sorianik, kommunit kissaataasa Namminersorlutik Oqartussat soqtigisaannut pingarnernut uniuuttunuk takkuttoqarsinnaanera isiginngitsusaaqrneqarsinnaanngilaq – naak pissutsit taamaattut takussutissiami taaneqanngikkaluartut. Taamatut pisoqartillugu Naalagaaffimmii imaluunniit Namminersorlutik Oqartussani oqartussaasutut attuumassuteqartut aamma akerliliissuteqarnissamut pisussaaffeqarput.

Taamaattumik takussutissiaq sunut tamanut matussusiinngila. Taamaattoqarnerani Namminersorlutik Oqartussat soqtigisaasa assigiinngitsut ersarissarneqarnissaasa pisariaqarnera, kiisalu pilersarusiortermeri siusissukkut oqartussaasut akornanni oqaloqatigiinnissap pisariaqarnera aammaloorluni erseqqissarneqarpoq.

KAPITALI 2 – TUNNGAVISSAT PINGAARNERIT

Nuna tamakkerlugu pilersaarusiortarnermut nassuaat

Nuna tamakkerlugu pilersaarusiortarnermut nassuaat Kalaallit Nunaata ataatsimut nutaaamik isikkussaanut ilapittutissatut miliineruvoq. Pilersaarusiortarnermut inatsimmi [§ 7](#) tunngavigalugu Naalakkersuisut ukiut tamaasa nuna tamakkerlugu pilersaarusiorterneq pillugu Inatsisartut nassuaaffigisartussaavaat.

Nuna tamakkerlugu pilersaarusiortarnermut nassuaat nuna tamakkerlugu nunaminertanik atiusarnermut maleruagassanik ataatsimut aaqqissuussanik imaqarsinnaavoq, aammalu ineriaartortsinissami anguniagassat pingaarnerit, soorlu tunisassiorfuit suliffeqarfíllu inuussutissarsiornermik ingerlataqartut inissifisaannut, angallannikkut teknikkikkullu pilersuinermut, innuttaasunut, sanaartukkanut, ilinniartitaanernut, isumaginninnikkut peqqinnissakkullu sullissinermut, kiisalu avatangiisnik illersinermut eqqisisimatisinermullu tunngasut nassuarneqartussaalutlik.

Naalakkersuisoqatigiit isumaqtigiiussutaanni "Ataatsimoorneq – Toqqisisimaneq – Ineriaortorneq" Naalakkersuisut erseqqissarpaat nunami tamarmi pisoqarfílluartumik siarsaasoqasasooq, ineriaortorneqassasorlu. Taakku anguniakkat pingaarnerit aalajangiisuussapput Kalaallit Nunaata piffisaq sivisunerusoq eqqarsaatigalugu ataqtigissaartumik pilersaarusiunneqarnissaanut, pisariaqarluinnarporu pisortaqrifit immikkoortortanilu soqutigisaqrifit akimorlugit assigikannersumik ataatsimut siunertaqarluta ineriartuinassatsinnik tunaartaqarnissarpuit.

Tamanna isumaqarpoq politikkikkut pingaarnersiugaasunik siumut isigisumik paasinarnerulersitsisoqassasoq annertunerusimillu erseqqaarissusermik piusoqassasoq, immikkoortuni soqutigisanik pilersaarusiorternek ataaatsimut suleriaasisamik pilersitsisoqassasoq aamma Naalakkersuisut pingaarnersiuerannut tunngaviusut annerusumik avataanut erseqqarissarnissaat anguniarneqassasoq.

Malittarisassat taakku tunngavissat allanngornerinut anguniagassanullu nutaanut naleqqussartuarneqarnissaat pingaarruteqarpoq. Nuna tamakkerlugu pilersaarusiortarneq suliassatut ingerlaavartutut isigineqassaaq, tassanilu politikkikkut aalajangiassanut, kommunini sumiiffinnut pilersaarusiortarnermut tunngaviusussanut tunngavissat pisariaqartut pissarsiarinissaat suliassani

pingaarnerpaassaaq.

Piffissami kingullermi pissutsit assigiinngitsut pissutigalugit Nuna tamakkerlugu pilersaarusiortarnermut nassuaasiortoqarsimanngilaq. Kingullermik Nuna tamakkerlugu pilersaarusiortarnermut nassuaasiortoqarpoq 1992-im. Maannali 2015-imut Nuna tamakkerlugu pilersaarusiortoqarpoq.

Nunamut pilersaarusiorterme nuna tamakkerlugu malitassat

Naalakkersuisut Pilersaarusiorterneq aamma nunaminertat atorneqartarnerat pillugit Inatsisartut inatsisaat [§ 9](#) malillugu inuiaqtigiiinni pingaarutilimmik soqutiginaatillit isumaginissaannut, ilangullugit Namminersorlutik Oqartussat suliassaqrifinut soqutigisaat, kommuninut pilersaarusiortermet aalajangersakkanik erseqqinnerusunik atuuttussangortitsisinhaapput (nuna tamakkerlugu pilersaarusiortermet malitassiat). Nunamut pilersaarusiorterme nuna tamakkerlugu malitassat Naalakkersuisut pilersaarusiorterminni naoqqutassaraat.

Naalakkersuisut nunamut pilersaarusiorterme nuna tamakkerlugu malitassat malillugit nuna tamakkerlugu pilersaarusiortarput, kommunit kommuneqarfimmi nunaminertanut atuinissamut pilersaarusiorterminni sinaakkutissaannik aalajangersakkanillu pingaarnernik pilersaarusiorterme atugassaannik.

Nunamut pilersaarusiorterme nuna tamakkerlugu malitassat inatsisitigut pisussaaffiliisuupput, tassa kommunit pilersaarusiorterme nuna tamakkerlugu malitassat innuttaasunut inatsisitigut pisussaaffiliisuupput, ima paasillugu nunaminertaq sunaluunniit sanaartorfingineqassanngimmata atorneqarluniluuniit nunamut pilersaarusiorterme nuna tamakkerlugu malitassat pingaenerusut nunaminertanik atuinermut aalajangersagai unioqqutinneqarpata.

Nunaannami nunamut pilersaarusiorterme nuna tamakkerlugu malitassat

Nunaannarmi nuna tamakkerlugu pilersaarusiortermet malitassiat (2010) kommunit nunaannarmi nunamut tunngasutigut

ingerlatsinerannut tunngavissaapput, kommunini allanik aalajangersimasunik aalajangersaasoqarsimanngippat. Nunannarmi nuna tamakkerlugu pilersaarusrornermut malitassiat kommunit 1. januar 2011-mi ingerlatsinermik tigusinerannit tunngaviulerput, taamatullu kommunini tamani nunaannarmi nuna pillugu pilersaarusrornermut malitassiatut atuutilerlutik.

Kommunit namminneq nunaannarmi nuna tamakkerlugu pilersaarusrornermut malitassiat tunngavigalugit ingerlatsisuupput. Kommunit nuna tamakkerlugu pilersaarusrornermut malitassiat aalajangersagaat allangortissinnaavaat. Taamaattoqpat kommunit ataasiakkaat nutaamik kommunimut pilersaarusiussapput, kommunimi nunaannarmi nuna tamakkerlugu pilersaarusrornermut malitassiamit malitassiaasumit allaanerusumik pilersaarusrusuttoqarpat. Silami pilersarusiat (frilandsplaner) aalajanger-sakkat nunaannarmut atuuttut suli atuupput, tamatumunngalu nunamut pilersaarusrornermi nuna tamakkerlugu malitassat al-lanngortinneqassangillat.

Nunamut pilersaarusrornermi nuna tamakker-lugu malitassat teknikkimut atortunik

Pilersaarusrornerneq aamma nunaminertat atorneqartarnerat pillugit Inatsisartut inatsisissaanni [§ 10](#) malillugu teknikkikkut atortun-rik sanaartornermi nunamut pilersaarusrornermi nuna tamakkerlugu malitassat tunngavigalugit aalajangiussat atottussann-gortinneqarsinnaapput. Tassunga atatillugu kommunip aamma pilersaarusrortarnermi immikkoorttunut assigiinnngitsunut inger-latsiviit akornanni Pilersaarusrornermut immikkoortortaqarfik ataqtigisihaarusuussaaq, tassani avatangiisiniut sunniutit pillugit misissuinermi (VVM), inuiqaqtigiinni piujuaanarnissamik misissuitisinermi (VSB) il. il. periaatsit assigiiit atorneqarnissaat qulakeerniarlugu. Inatsit malillugu nunamut pilersaarusrornermi nuna tamakkerlugu malitassanik aalajangersaasernermut piumasaqaateqartoqanngilaq. Naalakkersuisunilli akuerineqartussaapp-put, nalinginnaasumilli kissaatiginartinneqartarpooq nunamut pilersaarusrornermi nuna tamakkerlugu malitassanut missingiussat illua 'tungiusut tusarniaaffigineqartarnissaat.

Pinngortitami sunniutissanik naliliineq

Pinngortitamik illersuinissamut inatsimmi suliassat annerusut aallartinneqannginnerminni pinngortitamut sunniutissaasa na-lilersorneqartarnissaannik piumasaqaat aalajangersarneqarpoq. Aalajangersakkat taamaallaat illoqarfut nunaqarfiallu avataanni sumiiffinnut, tassalu nunaannarmut atuupput, taakkunailu aat-sitassarsiornermi suliad aatsitassanut ikummatisanullu inatsimmi tamatumunnga aalajangersakkani malittarisassaqartinnejartut pineqanngillat. Pinngortitamik illersuinissamut inatsimmi [§ 41 aamma § 42](#).

Assersuutitalugu aqquserniorqoqassappat, mittarfiorto-qassappat, erngup nukinganik innaallagissiorfiliortoqassappat imaluunniit tunisassiorfiliortoqassappat, tamanna nunamik al-lannguisussaavoq sumiiffimmilu pinngortitaq uumasoqarnerlu sunnerneqartussaalluni. Taamaattumik pinngortitamik illersui-nissamut inatsimmi § 41-mi aalajangersarneqarpoq nunaannarmi sanaartukkat annerusut aallartinneqannginneranni, pinngorti-tamut sunniutissaat misissuiffigineqartassasut nalilersuiffigine-qartassasullu. Pinngortitami sunniutissanik naliliisarneq aatsaat sanaartugassat annertoorujussuit suliarineqartussanngornerini atorneqartassaaq. Sanaartornissamut suliaqarnissamulluunniit akuersissuteqartoqannginnerani, naliliinissaq suliassamik aallar-titsiniartumit suliarineqartassaaq akilerneqartassallunilu.

Pinngortitamut sunniutissanik naliliisarnermi, suliassat an-nerturnerut aallartinneqarnissaasa akuersissutigineqanngin-ne-rani Naalakkersuisut, kommunit, aaqqissuussaunerit najukkanilu innuttaasut kalluarneqartussat nunamut pinngortitamullu sunniutissanik paasinianissamut oqalliseqataanissamullu periarfis-sinneqarnissaat siunertarineqarpoq. Tamatuma peqatigisaanik suliassaaq ingerlanneqassappat, Naalakkersuisut suliassamut aalajangersimasunik piumasaqaateqarnissaannut periarfissinneqar-put.

Kommuni maleruagassanit taakkunannga arlalitsigut sunniute-qarfingeqarsinnaavoq – tassalu kommunii sanatitsisuappat, kom-muni nammineerluni pinngortitami sunniutissanik nalilersuisus-saavoq, imaluunniit sanaartugassaaq suliassarlunniit kommunimi pisussaammat sunniutissanik naliliisoqarnissaa kommunip soqu-tigisarisussaavaa.

[VVM-imut](#) nalunaarummi pinngortitamut sunniutissanik nali-

liinissamut aammalu avatangiisut sunniutissanik naliliinissamut maleruagassat sukumiisut aalajangersagaapput.

Namminersorlutik Oqartussat immikkoortunut pilersaarusiaat

Pisortat ataatsimoortumik suleqatigiillutik sanaartornerup iluani immikkoortortamut pilersaarutit ukiut qulikkaartut suliaralugit aallartissimavaat. Pingaenerusumik ineriertornermi suliniutit aamma immikkoortortanut pilersaarutini iliuusissat aamma sanaartornerup akornanni annertunerusumik ataqatigiinnerusumik ataqatigiissitsinerulernissaq Namminersorlutik Oqartussat immikkoortortaasa assigiinngitsut akornanni akimorlugit suleqatigiissinneranni siunertaavoq. Taamatut Kalaallit Nunaanni ataqatigiinnerusumik ineriertorneq qulakkeerneqassaaq, immikkoortortat assigiinngitsut sanaartugassanik kissaataat Kalaallit Nunaata ineriertorneranut naleqqiullugit nalilersorneqartarlutik.

Sanaartorneq eqqarsaatigalugu immikkoortortat pilersaaruaannik ineriertortitsinermik suliaqarnerup erseqqissarsimavaa Kalaallit Nunaanni nunami sumiiffinnik nunasseriaatsimillu erseqqissaanissamik ataatsimullu paasinneriaasisssamik annertuumik pisariaqartitsisoqartoq.

Ullumikkut ima inissisimasoqpoq, immikkoortortat ataa-siakkat, immikkoortortani sanaartornissamut pilersaarusrorfinni imaluunniit ingerlatsivinni tamarmik immikkut nuna sumiiffinnut ilusilerlugu immikkoortitersimavaat, immaqa immikkoortortat ingerlatsiviilluunniit namminneq isumaqartitaminnik, kisianni annertunerusumik ataatsimut ataqatigiissumillu isigalugu tungavilersonuminaassinaasumik.

Namminersorlutik Oqartussat 2015-imi immikkoortunut pilersaarutitik suliariniarpaat, immikkoortortat taamaalillutik namminneq sanaartugassanik kissatiminik aamma periarfissanik imminnut saqqummiisarnissaat siunertalaralugu, taamaalillutik paasisaqafigissavaat namminneq sanaartugassanik kissaatitik qanoq immikkoortunut allanut Kalaallillu Nunaata sinneranut qanoq sunniuteqarumaarnersut.

Immikkoortunut pilersaarusrornerit kommunit sulinerannut

ataatsimut sakkussatut atulissapput, taamalillutillu periarfissaqlissapput suut Namminersorlutik Oqartussat Kalaallit Nunaannut angorusutaat suunersut takussallugit. Immikkoortunut pilersaarusrornerit immikkut suliniutaapput, Namminersorlutillu Oqartussat soqutigisaannut assersunneqassanngillat, soqutigisat inatsisnik malittarisassanillu aalajangersakkanik qitiutitsiffiusut, inatsisit aalajangersakkallu kommunit pinngitsooratik malittassarivaat, immikkoortunulli pilersaarutit tassaapput Namminersorlutik Oqartussat anguniagaat.

Politikkimut aningaasaqarnermullu nalunaarut aamma aningaasanut inatsit

Sumiiffinnut pilersaarusrortarnerup ilaa annertooq piviusunngortinneqassappat, aningaasaqarnikkut isumalluutissat pisariaqartineqartut pigineqartariaqarput, imaluunniit pissarsiarineqarsinnaasutut isigineqartariaqarlutik. Taamaattumik nunaminertanik atuineq pillugu aalajangiinermi sumiiffinnut aningaasaqarnermullu pilersaarutini ataqatigiissaakkani sinaakkutissat iluanni pisarnissaasa eqqarsaatigineqarnissaq pisariaqarpoq. Nunamnertanik atuinermut pilersaarusrortarnermullu peqqusummi § 1. imm. 5.

Naalakkersuisut ukiumoortumik Politikkimut Aningaasaqarnermullu Nalunaarummik, nunami aningaasaqarnikkut pissut-sinik nassuaaffiusumik, aammalu Naalakkersuisut inuiaqatigit aningaasaataannik tulleriaarinerinik nassuaaffiusumik saqqumiisarp. Politikkimut aningaasaqarnermullu nassuaammi aningaasanut inatsimmi aningaasaqarnikkut pissutsinik pingaarnernik ilanngukkaanni siunissami suliniutissat, soorlu iliuusissat aaqqissusseqqinnissallu, kiisalu Namminersorlutik Oqartussat kommunini sanaartornermut aningaasaliissutissaat, kommunit pilersaarusrornerminni pisinnaasaannut sunniuteqarsinnaasut pillugit allaaserineqartarp. Aningaasanut inatsit uani nassaari-neqarsinaassaaq: www.nanoq.gl.

2015-mut politikkimut aningaasaqarnermullu nalunaarummi ilaagitug Naalakkersuisut attassisinnaanissamut siuariortitsinisamullu pilersaarutertik saqqummiunniarpaat,

siunissaq sivisunerusoq eqqarsaatigalugu piffissami sivisuumi oqimaatigiisumillu ineriertortitsinissamik qitiutitsisoq. Attassisinnaamissamut siuariertortitsinissamullu pilersaarummi pingaarutilit pingasut qitiutinneqartussat tassaapput "ar�alinnut sammisumik aningaasaqarnermik ingerlatsilerneq" aamma "Pisortat suliassaqarfiinik nutarsaneq qitiusumillu atugarissaarnikut kiffartuussinerit" kiisalu "Pisortat sanaartornermut aningaa-salersuinerat", matuma kinguliani nassuarneqartut.

Arlalinnut sammisumik ningaasaqarnermik ingerlatsilerneq

Naalakkersuisut aningaasaqarneq ar�alinnut sammisumik ingerlanniarpaaq sulinermi aningaasaqarnermilu pitsaanerusumik ineriertortitsisumik allanngorannginnerusumillu tunngaveqar-lutik annertunerusumik isertitaqarnikkut tunngavissaqarumal-lutik. Tamatumani pisariaqarpoq aatsitassarsiornerup iluani suliniuteqarnissaq suliaqarnissarlu aamma takornariartitsinermik inuussutissarsiuteqarnerup iluani ineriertortitsinissaq. Taakku ilutigalugit aalisarnerup ineriertorteqqinnejarnissaanut atugas-sarititaasut qulakkeerneqassapput.

Aamma tamatumunga peqatigitillugu sinerissap avataani nunallu iluani uuliamik gassinillu ujaasinissamut akuersissute-qartoqarnissaanut qinnuteqaateqartitsinissat pilersaarutaapput, aamma siunissami uuliasiornerup aatsitassarsiornerullu aklera-rusersorneqarnissaanut siunnersuut saqqummiunneqarsimavoq. Piujuartitsineq tunngavigalugu inuiaqatigiinnik ineriertortitsinissaq qulakkeerumallugu sumiifimmii suliffeqarfii ilanngutin-neqarnissaannik, suliffisanik pilersiortortitsineq, sulisunik piginnaangorsaaqqiinerit, inuussuttunut ilinniartuuffissaqartisineq aamma sumiifinni inuussutissarsiuterup ineriertortin-neqarnissaanut siumut naatsorsutaasut aatsitassarsioqatigiif-fit, Naalakkersuisut kommunillu akornanni isumaqatigiissutini ilanngunneqassapput.

Kalaallit Nunaata iluaqtiginiarluartariaqarpaa takornariartitsisarnerup nunarsuaq tamakkerlugu annertusiartornera. Naak pitsaasunik misigisaqartitsinissamut periariffissaqarluarluartoq

Kalaallit Nunannut utimullu, aamma nunami angalaneq akisumat akornariaqarnerup ineriertortinnejarnissaq suil annertuumik unamminartorfuvoq. Naalakkersuisut soqutigisaqatigiit ar�allit peqatigalugit – Kalaallit Nunaanni takornariaqartitsinermi naatsorsueqqissaartarnermi naatsorsueriaaseq pitsaanerusoq an-guniarlugu suliniuteqartoqarpoq. Takornariaqartitsinerup qanoq issusaa ineriertornissaanullu periarfissat pitsaanerpaamik takusutissaqarfiginissaq siunertaavoq.

Aamma piujuartitsineq tunngavigalugu aalisarnerup inuiaqatigiinnut aningaasarsiornikkut pitsaanerpaamik iluaquatasus-saanera siunertalarugu sinaakkutissanik qulakkeerisoqassaaq. Naalakkersuisooqatigiinnissamik isumaqatigiissut aallaavigalugu Naalakkersuisut angusassanik iliuusisanullu pilersaarutinik suliaqarneq aallartissimavaa, aalisakkat sapinngisamik anner-tunerpaamik nalituunngortinnejarnissat siunertalarugu, siuar-saaqqinnikkut, inuussutissarsiutinik nutaanik pilersinikkut aamma aalisakkanik aalisagaareersunik atorluaanerunissamik aqqutissiuussinikkut.

Pisortat suliassaqarfiinik nutarsaneq qitiusumillu atugarissaarnikkut kiffartuussinerit

Nutaanik eqqarsarnikkut teknikkikullu digitaliusunillu nutaanik periarfissanik atuikkut innuttaasut pitsasumik atugarissaarnissaannut qulakkeerinninnissamut annertuunik periarfissiivoq.

Atugarissaarnissaq pitsaanerusoq pilersinniaraanni akisus-riatiaqanngilaq. Taamaatumik Namminersorlutik Oqartussat kom-munillu aningasatigut missingersusuortarnikkut soleqatigiinnissamik isumaqatigiissutaa nutaaq qitiutinneqarpoq, taamatuttaaq nalimmassaanissamut nutaanik ilusiliinissaq aamma kommuni-nut tapiissutinik agguaneq, kiisalu budgetlovi nutaaq digitalise-riinermi periaasissaq.

Pisortat suliaqarfiini tunngaviusunik allannguinissaq pisariaqarpoq. Pisortat suliaqarfii inuiaqatigiit aningaasaqarnerannut tamarmiusumut ilaalluinnarput, pingaruteqarporlu pisortat isumalluutaannik atiuilluarnissap qulakkeerneqarnissaa.

Digitaliusumik attaveqaqatigiittarnissaannut iliuusisanik piler-

saarusiami IT-p saniatigut innuttaasut pissusilersoriaasiat aamma qitiutinneqarput, IT kisimi nalilinnik tunniusuineq ajormat.

Naalakkersuisooqatigiinnissamik isumaqatigiissut malillugu suliassaqarfuit arfinillit pingaarnersiorneqarsimapput, taakkunani arlariinnik suliniutissanik nassuaasoqarsimavoq immikkoortortaqrarfuit iluaqutissaannik. Suliniuteqarfissat tassaapput isumaginninnermut-, utoqqarnut, peqqissaqarnermut, pisitornermut, takornariaqarnermut, aatsitassarsiornermut, suliffissaqartitsiniermut ilinniartitaanermullu periaasissat ammalu kommunillu aningasatigut missingersuusiortarnikkut suleqatigiinnissamik isumaqatigiissut.

Inuiaqatigiinni innuttaasut nunami angisuumi annertuumik siammarfigisimasaanni atugarissaartitsiniarneq akisuvoq ajornakusoorlunilu. Sulisussat eqqortunik piginnaasallit sulisoriniarnissaat annertuumik ajornartorsiortuivoq. Assersuutigalugu nunap avinngarusimasortaani ilinniartitsisunik perorsaasunillu ilinniarsimasunik amigaateqartoqarpoq. Tamatuma saniatigut aningaasaqarniarnermi sinaakkutissatut atugassarititaasut iluanni immikkut ittumik pisortatigoortumik sumiiffinni najugarineqartuni tamani sulisoqarnissaq periarfissaqanngilaq.

Nunaqarfinni avinngarusimasunilu inuussutissarsiorneq suliffissaqartitsiniarnerlu eqqarsaatigalugit iliuusissanik pilersaursiortoqarsimavoq, taamaattoqarneratigut aalisnerup iluani, nunalerinermi takornariaqartitsinermilu, aatsitassarsiornermi assigisaanillu inuussutissarsiuteqarnermi annerusumik ineriatuinerlik pilersitsinissaq siunertarineqarlni.

Aaqqissusseqqinnermik suliaq pilersaarutaasoq suliaqarfintut amerlasunut assigiinngitsunut sunniuteqassaaq. Aaqqissusseqqinnermik suliami pingaernerutut anguniagassat aalajangerneratigut aaqqissusseqqinnermi anguniagassat immikkuualuttut ataasiakkat ataatsimut sammiveqarlutik ingerlanissaat qulakkeerneqassaaq. Aaqqissusseqqinnermik suliaqernerup piareersarnerani qitiusumik unammisassat pingaernerit tassaapput suliniuteqarfiusussat immikkoortullu assigiinngitsut akornanni pitsaanerpaamik ataneqartitsinissaq. Tamannalu anguiarneqassaaq aaqqissusseqqinnermik suliap Aningaasaqarnermut Naalakkersuisoqarfimmit ingerlanneqarneratigut

naanngitsut sanaartornerannut tunngatillugu aningaasaliinermi pingaarruteqarpoq siunissaq sivisunerusoq eqqarsaatigalugu imminnullu ataqtigiinneqartunik pilersaarsiornissaq.

Pisortat immikkoortuini tamani akimut ataatsimut pitsasumik pilersaarsiornissaq, suleqatigiinneq ataqtigiissaarinerlu annertuumik piumasaqaataavoq. Kommunit ingerlaavartumik suleqatigiinneranni, kisianni suliassaqarfinni ataasiaakkaani aamma immikkut ittumik piginneqatigiiffinnut angisuunut pisortanit pigineqartunut tunngatillugu.

Aningaasaqarnermut inatsisip 2015-ip siunnersuusiorteranut atatillugu Namminersorlutik Oqartussat suliassanut pingaerner-nut aningaasaliiffigineqarnissamik pisariaqartitsisunut atatillugu immikkoortunut pilersaarsiusaaq. Immikkoortunut pilersaarsiorneq isumaqarpoq sanaartornerup piffissaq sivisunerusoq eqqarsaatigalugu kingunissai aalajangiiniarnermi ilanngulligit eqqarsaatigineqassammata, tamanna ingammik aningaasaqarnermut inatsisissap suliarinerani pingaarruteqarpoq. Suliaq tamanna Namminersorlutik Oqartussani suliarineqartarpooq, kommunit oqaloqatigalugit. Siunertaavoq angusassat siullit 2016-imut aningaasaqarnermut inatsisiliornermi ilaatinneqassasut, aammattaarli isumaqatigiissutaavoq ingerlaavartumik suleqatigiinneq siunertaralugu oqaloqatigiittarnissaq ataqtigiissaarisarnissarlu, politikkut ingerlatsiveqarnikkullu suleqatigiinnerup pitsanngoriatuinnarneqarnissa siunertaralugu.

Oqaatigisariaqarpoq pisortat illuutaanni annertuumik aqqissugassatigut kinguaattoortoqarmat, tamannalu illuutit atorneqarnermigut nalingata apparsaatigivaat. Naak aserfallatsaaluiiner-mut aningaasat atugassaagaluartut nalingat ilisimaneqanngikkaluar-toq, paassisutissat ilisimaneqartut minnerpaamik marlunnik qisuariaatinik kinguneqartariaqarput. Siullermik sanaartukkatt nutaat qaffasissumik pitsaussuseqartariaqarput siumullu isigisumik naammattumik aserfallatsaaliorneqartassallutik. Aappassaatut aserfallatsaalieuqartariaqassaaq, allatigullu illunik isateri-soqarluni nutaanillu taartissanik sanaartortoqarluni.

Nunap ataqtigiinnermut attaveqarfisa nutarsaaffigineqarnerisa inuussutissarsiutit pioreersut iluaqtissaanik sinaakkusiissaq, aammali inuussutissarsiutit nutaat pilersinneqarnissaat kingunerisinnallugu. Nunap ataqtigiinnermut attaveqarfii pitsasut inuiaqatigiinnik nutaalialasunik pitsaasunik tunngavissaqartitsip-put, aammalu nunap iluani inuit sapernaatsumik angalasarnissaannut iluaqtaallutik. Arlalitsigut iliuuseqartoqarnissaq ingerlanneqassaaq.

Pisortat sanaartornermut aningaasaliinerat

Inuussutissarsiorfiit ineriartortinnejarsinnaanngillat nunapataqatigiinnermut attaveqarfii pitsaunerutut piutinnagit, aamma atugassaarnermk atugassaqartitsisinnaanngilagut inissaqartitsinatalu sinaakkutissat amigaataappata. Suut tamaasa pisinnaanngilagut. Pingaarnersiuisariaqarpugut. Ingammik allamut nuunneqarsin-

KAPITALI 3 – NAMMINERSORLUTIK OQARTUSSAT ANGUNIAGAAT PIUMASAQAA- TAALLU

Allattuiffimmi kapitali 3-mi Namminersorlutik Oqartussat anguniagaat pilersaarusiornissamullu piumasaqaataat pilersaarusiortarnermi immikkoortunut assigiinngitsunut agguarlugit naatsumik nassuiarneqarput. Anguniakkat piumasaqaatillu taaneqart tamarmik inatsisini pioreersuni aammalu iliuusissanut pilersaarutini allanilu, Namminersorlutik Oqartussat naalakkersuinikkut akisussaasutut immikkoortunut oqartussaasunit assigiinngitsunit suliarineqarsimasuni nassaarineqarsinnaasusaapput, aammattaaq piumasaqaatit NunaGIS-imi nassaarineqarsinnaapput.

Immikkoortut assigiinngitsut ataasiakkaarlugit nassuaati-taqartinneqarput, taamaalliluni kommunini pilersaarusiornermut Namminersorlutik Oqartussat soqutigisaat pillugit allattukkat ujarlerfissatut atorneqarnissaat ajornannginnerulersinneqartussaalluni. Taamaattumik pilersaarusiortarnerup immikkoortuini assigiinngitsuni arlalinni eqqarsaatigisassat assigiinngitsillugit immikkoortut akornanni uteqqisoqartassaaq.

Oqaloqatigiinnissamut kaammattineq

Kommunip pilersaarusiornernani Namminersorlutik Oqartussat kommuninut pilersaarusiornermut piumasaqaatai uniorneqarnersut kommunip nalorniguniuk, suliap ingerlanerani sapinngi-

samik siusissukkut nuna tamakkerlugu pilersaarusiortarnermut immikkoortortamut, imaluunniit immikkoortumut oqartussaasumut saaffiginninnissaa inassutigineqarpoq. Taamaalliluni apeqqutit nalorniffiusut paasineqartassapput, kiisalu najukkani aaqqiinissamut periarfissat soqutigisallu pillugit oqaloqatigiinnissaq periarfissaqartassalluni. Namminersorlutik Oqartussat akerliliissuteqannginnissaasa, taamaalliluni suliap pisariaqngitsumik sivitsortinneqannginnissaata pinaveersaarneqarnissaa anguniarneqassaaq.

Peqatigisaanik inassutigineqarpoq, sumiifinnut tunngasunik misissueqqissaarnernik misissueqqaarnernillu assigisaannillu sulianik aallartitsisoqarsimatillugu, kommunit suliassaqarfinnun oqartussaasunit ilisimatisissuteqarfingineqartassasut.

Tamanna kommunit siunissami nunaannarmi pilersaarusiornernani nunaminertanullu oqartussaasutut inissimalernisaannut atatillugu isigineqassaaq.

SANAARTUKKAT AAMMALU NUNAMINERTAT SANAARTORFIUNNGITSUT SANAARTUKKANUT ATASUT

Kommunit kommuninut pilersaarusrornerminni sanaartorfinni ataasiakkaani sanaartukkanut pingarernik nassuaasersukkaniillu aalajangersasassapput.

Sanaartukkat pillugit [Inatsisartut inatsisaat nr. 13, 26. oktober 2010-meersoq](#) (sanaartornermut inatsit) naapertorlugu [Il-luliornermut Malittarisassat 2006-im](#) (BR06) Kapitali 2-mi, Aalajangersakkat sanaartornermut maleruagassiuiiffisut, sanaartukkat angissusissaat, nunaminertat sanaartorfiunngitsut sanaartukkanut atasut, meeqqat inersimasullu nunaminertanik naammaginartumik atuinissaannut qulakkeeriffiumik suliarineqarnissaat ilusilerneqarnissaallu, isernissamut ornigunnissamullu pissutsit, qatserisartoqarfip annaassiniarnissamut periarfissaat biilinllu unittarfearnerit pillugit aalajangersakkani aalajangersasoqarpooq. Kiisalu sanaartukkat akunnerminni portussussaat sanaartukkallu ungasissusissaat, aammalu ungasissutit naammaginartuunissaannut qulakkeeriniarluni aqquserniassat qaammaqqusersuinerlu pillugit maleruagassiorqarpooq. BR06-im kapitali 2-mi aalajangersakkat aatsaat atuutilissapput, pissutsit najukkamut pilersaarummi asigisaaniluunniit aalajangersaffigineqarsimannigippata.

Pilersaarusrornermut inatsimmi aalajangersakkat BR06-im kapitali 2-mi aalajangersakkani, sanaartukkanut maleruagassiuiiffisunit salliutinneqarlutik atutissapput.

Namminersorlutik Oqartussat anguniagaat

Illuat avatangiisaasalu pilersaarusrornissaannut ilusilerneqarnissaannullu Namminersorlutik Oqartussat anguniagaat ilaatigut

tassaapput,

- sanaartukkat sananeqarnerini ilusilerneqarnerinilu qatserineq, isumannaallisaaneq peqqissuserlu eqqarsaatigalugit naammaginartumik toqqissimanartuitinnissaat,
- sanaartukkat nunaminertallu sanaartorfiunngitsut taakkununnga atasut atuinissaq siunnerfigineqartoq eqqarsaatigalugu naammaginartumik pitsaassuseqarnissaat,
- sanaartukkap tikikkuminartuunerata siuarsarneqarnissa, aamma
- sanaartukkat ilusiligaanermikkut pitsaassusaannik siuarsanissaq.

Sanaartornermut inatsimmi [§ 1-im](#) siunertamut aalajangersakkat innersuussutigineqarput.

Kommunit pilersaarusiortarnerannut piumasqaatit

- Kommunit pilersaarutini sanaartorfinni ataasiakkaani sanaartukkanut aalajangersakkat pingarnerit, sanaartukkap suussusia, inissisimaffia annertussusialu eqqarsaatigalugit aalajangersarneqassapput, taakkununngalu ilaatigut illut akulikissusii ungasissusiilu pillugit maleruagassiorqassaaq. [Pilersaarusrornerq aamma nunaminertat atorneqartarnerat pillegit Inatsisartut inatsisaanni](#) § 14, imm. 2, nr. 3; § 14, imm. 3; § 17, imm. 2, nr. 1; § 20, imm. 1, nr. 3 og § 21, imm. 1, nr. 1.
- Sanaartukkap ataatsimut angissusia avatangiisinullu sunniuteqarnera uku eqqarsaatigalugit maleruagassiorneqassapput:

1. Nunaminertap sanaartukkamut atugassiissutaasup angis-susia.
  2. Sanaartukkap sanaartukkamut tullermut (illumut saniliusumut, aqqusinermut pisuinnaallu aqquaannut ungasissusia).
  3. Sanaartukkami init quleriit amerlassusii portussusialu, tassunga sanaartorfiusup ataatsip iluani sanaartukkap sanaartukkamut allamut (illumut saniliusumut), aqqusinermut pisuinnaallu aqquaannut ungasissusia ilaatinneqarluni.
  4. Sanaartukkami init quleriit amerlassusii aammalu nunaminertap sanaartukkamut atugassiissutigineqartup atorneqarnera (sanaartukkat eqimassusi).
  5. Nunaminertat sanaartorfiunngitsut ilusiligaanerat.
- BR06-imi** kapitali 2.1.1, imm. 1.
- Pissutsinik sanaartukkanut maleruagassiorfiusunik naatsorsuinermi (init quleriit amerlassusii, portussuseq ungasissuserlu) BR06-imi kapitali 3-mi naatsorsueriaatsit malinneqartarp. BR06-imi kapitali 3-mi naatsorsuisarnermut maledruagassat kommunimut pilersaarummi, sumiiffimmut pilersaarummi imaluunniit kommunimi pilersaarusiortarnermut malittarisassani allanngortinneqarsinnaanngillat.

BR06-imi kapitali 2-mi aalajangersakkat atuutissanngillat, najukkamut pilersaarummi imaluunniit kommunimi pilersaarusiortarnermut malittarisassani pissutsit pillugit allanik aalajangersaa-soqarsimappat. BR06-imi kapitali 2.1.1, imm. 2.

Ataatsimut naliliineq

Ataatsimut naliliineq, **BR06-imi** kapitali 2.1.2-mi, ataatsimut sanaartukkanut maledruagassiusarnermi eqqarsaatigisassanik saqqummiussiviusumi piumasaqaatinik tunngaveqartumi maledruagassat naapertorlugit pissutsit, sanaartukkanut maledruagassiuinssamut tunngasut BRO6 kapitali 2-mi naapertorlugu aalajangersarneqassappat.

Ataatsimut naliliineq taavoq, BR06-imi kapitali 2.2.-2.6.-imi aalajangersakkat naapertorlugit sanaartukkat ataatsimut annertussusaat, aamma sanaartorfiup angissusia, ungasissutsit, portussutsit, init quleriit amerlassusaat aamma init quleriit angissusaat, kiisalu nunaminertat sanaartorfiunngitsut ilusiligaanerat eqqarsaatigalugit avatangiisinut sunniutaannik kommunit naliliinerat, tak. BR06-imi kapitali 2.1.1, imm. 1. Tamanna BR06-imi kapitali 2.1.2-mi piumasaqaatit tamanut atuuttut tunngavigalugit, sanaartukkat atorneqarnerminnut naleqqiullutik naapertuutunissaat, sanaartukkat sumiiffinni nalinginnaasunut assingunerat aammalu sanaartukkat taakkulu avatangiisaasa naammaginartumik qaam-maqquserneqarnissamut qulakkeerneqarsimanaerat, isikkivinnilu akornutinut annertuunut qulakkeerneqarsimanaerat eqqarsaatigalugit tamanna isumagineqassaaq.

Tunngavissat tamanut atuuttut

BR06-imi kapitali 2.2 – 2.6-imi sanaartukkanut maledruagassiuif-fiusumi ataatsimi arlalinniluunniit maledruagassiuinermi pissutsit uku naliliinermut ilaatinneqassappat:

1. Sanaartukkat ataatsimut annertussusaat sanaartukkat atorne-

- garnerinut naapertuutissapput.
2. Sanaartukkat ataatsimut annertussusaat najukkami imaluun-niit sumiiffimmi nalinginnaasunut, imaluunniit sumiiffimmi anguniarneqartunut naapertuutissapput.
3. Sanaartukkat atorneqarnerat eqqarsaatigalugu sanaartukkani illunut sanaartukkanullu saniliusunut qaammaqqusersuutit naammaginartuunissaat qulakkeerneqassaaq.
4. BR06-imi kapitali 2.6-imi piumasaqaatit naapertorlugit nunaminertat sanaartorfiunngitsut, sanaartukkat atorneqarnerinut naapertuutut naammaginartumik qulakkeerneqassapput, taakkununngalu nunaminertat najugaqartunit suliaqartunillu atorneqartut ilaapput.
5. BR06-imi kapitali 2.6-imi piumasaqaatit naapertorlugit, aam-malu sanaartukkat atorneqarnerat eqqarsaatigalugu sanaartukkanik atuisut qatserisartullu isernissamut apuunnissamullu pissutsit naammaginartuunissaat qulakkeerneqassaaq, aam-malu biilinut unitarfut naammattumik ilusilerneqassapput.
6. Sanaartukkani, illoqarfinni akulikitsunik sanaartorfiusut sinaanni, nunaminertamut pilersaarusiortarnermut attuum-auni, illunik ilaqtariinnut ataatsinut inissianik sanaartorfinni, imaluunniit illunik akulikitsunik/pukkitsunik sanaartorfinni sanaartukkat ataatsimut annertussusissaat, nunaminertap attuumasup qanoq issusia aammalu sanaartugaasinnaasut annertussusiat eqqarsaatigalugit aalajangersaasoqassaaq.

1) pillugu: Sanaartukkat annertussuui atuinermut naapertuunner-sut naliliinermi, eqqarsaatigisassat ataasiakkaat, BR06-imi kapitalimi 2.2 – 2.6-imi aalajangersakkut ilanngunneqarsimasunut ilaatinneqassapput. Eqqarsaatigisassat ataasiakkaat sanaartukkanut assigiinnngitsunut tamanut assigiimmik pingaaruuteqartus-saanngillat. Assersuutigalugu illut eqimassusiannik aalajanger-saanerme illumi silamiffissat, illunut inuussutissarsiorfiusunut naleqqiullutik pingaernerutinnejassapput, taamaatumillu nunaminertamik annerusumik akuersisseqarfiusarput. Paarlattuanik illuni inuussutissarsiorfiusuni ornigarneqartuni biilit unitarfis-saat, illut najugaqarfissat sananeqarnerinut naleqqiullutik pingaernerutinnejassapput.

2) pillugu: Nunaminertani sanaartorfiunngitsuni sanaartornermi, najukkami aamma/imaluunniit paarlattuanik sumiiffimmi suut nalinginnaasunersut naliliiffigineqartariaqarput. Tamanna tunngavigalugu sumiiffimmi suut nalinginnaasunersut aalajanger-sarneqarsinnaatinnagu, imaluunniit sumiiffimmi atugassiissu-tigineqartumi nutaami sanaartortoqassappat, sumiiffimmi suut anguniarneqarnersut pingaernerutinnejassaaq. Kommunimut pilersaarummi illut eqimassusissaannut, init quleriit annertussusisaannut, init quleriit amerlassusissaannut, aamma portussutsinut ungasissutsinullu aalajangersakkat sinaakkusuussat sumiiffimmi suut nalinginnaasunerinut imaluunniit anguniarneqarnerinut ilitsersuutaassapput.

3) pillugu: Illumut imaluunniit illumut saniliusumut qaamma-qqutit naammaginartuunissaat qulakkeerneqassaaq. Qaammaqqusersuutinik nalilersuinerme illut sumut atorneqarnissaa eqqarsaatigineqassaaq. Tassunga aamma qaammaqqutit atuiner-mut pineqartumut isumaat aammalu illup illumut saniliusumut sunniutai naliliiffigineqarnerat ilaasussaavoq.

4) pillugu: Nunaminertat sanaartorfiunngitsut, tassungalu illuni najugaqartut aneefissaat ilanngullugit, naammaginartuunissaat

qulakkeerneqassaaq. Nunaminertat sanaartorfiunngitsut illup atorneqarnera tunngavigalugu naliliiffigineqassapput. Illu amerlasuunik inissiartaqarpat, nunaminertani aneरfissani pinnguar tarfittut ittunik sanasoqassaaq. Illut sanaartorfiunngitsut angis susisaat kommuninit aalajangersarneqarsinnaavoq.

5) pillugu: Aqqusinernut pulaffisanut aqquaarfissanullu nunaminertat illup suussusianut naleqqussarneqassapput qaammaqqu sorsorneqassallutillu. Aamma ilaatigut pulaffisanut isaarissanullu nunaminertat silissusissaannut, majooqat aammalu tigummivit ilusissaannut eqqoqqissaartunik piumasaqaateqartoqartopoq, taamaalluni illut inunnit innarluutilinnit atorneqarsinnaasusaallutik, tak. BR06-imi kapitali 2.6.3. Piumasaqaatillit illunut ilaqtuttiinnut ataatsinut inissianut immikkoortunut, taamaallaat ineqarnermik siunertaqfiusunut atutuinngillat.

Biilit annaassiniarnermi atorneqartut pulasinnaanissaat eqqarsaatigalugit isaaffit aqqusernillu aqquaagassat ilusissaannut piumasaqaateqartoqarpoq.

6) pillugu: Illup annertussusissaata aalajangersarneqarnerani nunaminertat aporfiusut immaqlu illut aporfiusut suussusat eqqarsaatigineqassaaq. Sumiiffiup eqimasunik sanaartorfiusup, allarluinnarnerit siammasinnerusunillu sanaartorfiusumut aporfiani tessani nunaminertat illulluunniit eqqarsaatigineqarnissaat peerneqarsinnaavoq.

Oqaaseqaatit itisiliiffiusut: Sanaartorfissap angissusia

Nunaminertamik sanaartorfissatut atugassiinermi (sanaartorfissat) sanaartorfissap angissusia [BR06-imi](#) kapitali 2.1.2-mi piumasaqaatit malillugit aalajangersarneqassaaq, ataatsimut naliliineq tunngavigalugu, tassungalu illut pioreersuusinnaasut nunaminertallu sanaartorfiunngitsut akornanni pissutsinik naliliineq ilangullugit, sanaartorfissaq annertussusilerneqarnerani qulakkeerneqartussaammat,

- sanaartorfimmi sanaartukkat aammalu illup atorneqarnis-

saa BR06-imi kapitali 2.3 – 2.6-imi piumasaqaatit malillugit naammassineqarsinnaanissaat,

- aqquserniorissap periarfissaqarnissa, aamma
- nunaminertani sanaartorfiunngitsuni BR06-imi kapitali 2.2-mi piumasaqaatit naammassineqarsinnaanissaat.

Nunaminertap sanaartukkanut atugassiisutigineqartup (sanaartorfissap) angissusissaanik aalajangersaanermi BR06-imi kapitali 2.1-imi eqqarsaatigisassatut allassimasut tamarmik pingartinneqassapput.

Ungassisusissat

Sanaartukkat sanaartukkanut saniliusunut (illumut saniliusumut), aqqusinermut pisuinnallaq aqquaannut ungassisusissaat [BR06-imi](#) kapitali 2.1.2 naapertorlugu aalajangersarneqassapput. Sanaartukkat akornanni ungassisusissamik aalajangersaanermi aamma igalaat, aneerasaartarfii assigisaallu, illumut saniliusumut sammisut isikkivinut annertuumik ajoqtaannginnissaat qulakkeerneqassaaq. Amerlanertigut ungassisusissat minnepaaffissaannut piumasaqaatit illup portussianut attuumassuteqartarput.

Illut akulikinnerutilugit ikuallattoornermi innerup illut akornanni siaruassinaanera annertusiartortarpoq. Illut imminnut ungasinnerutilugit, ikuallannerup siaruassinaanera annikinnerusarpoq. Illunut oqartussaasut pillugit nalunaarut naapertorlugu illut immikkoortussaapput. Illut immikkoortut illut, illuliornermut malittarisassat naapertorlugin illut ataasiakkat killinginut minnepaamik ungassisusissat malillugit uuttortorneqartutut ataatsimut isigineqassapput.

Illuliornermut malittarisassani illut killinginut ungassisusisanik atuinermi, BR06-imi kapitali 6 malillugu illuliornermut aalajangersakkani illuni ataasiakkaani illuliornermut malittarisassani ikuallattoornissamut aalajangersakkat malinnejassapput. Ungassisusissanut killiliinermi illut ataasiakkat suussusii, silataasa qalliutaat qaliaasalu qalliutaat apeqqutaassapput. Ikuallattoqartillugu illut akornanni ikuallannerup siaruannissaat pinngitsoortinniarlugu illut akunneri naammaginartumik ungassisusissaat.

suseqartinneqarnissaat siunertarineqarpoq.

Illu illuminut saniliusumut illut ataasiakkaat ungassisusussaannit qaninnerusumik ungassisuseqartillugu, illup saniliusup tungaanut ikuallassinnaanngitsumik iigaliinissaq nalinginnaasumik pisariaqartarpooq. Illuliornermut oqartussaaasut pillugit nalunaarummi [§ 5-imi](#) immikkut ittumik akuersissuteqartarnermut aalajanger-sakkat eqquaffigeqquneqarput.

Aqquserniornermi ungassisusissat

Najukkanut pilersaarutini aamma kommunimut pilersaarutini allamik aalajangersaasoqarsimangippat, illuminit aqqusernup qeqqanut ungassisusissaq minnepaamik 7,5 meteriussaaq. Aqqusineeqqani, aqqusinerni namminerisamik atugaasuni pisuinnaallu aqqusernini ungassisusissaq communalbestyrelsip 3 meterinut apartissinnaavaa. [BR06-imi](#) kapitali 2.3, imm. 2.

Portussutsit inillu quleriit amerlassusii

Illup portussusissaa inillu quleriit amerlassusissaat [BR06-imi](#) kapitali 2.1.2-mi piumasaqaatit malillugit aalajangersarneqassapput, taakkunungalu annertusitsinerit killiliinerillu, matuma kinguliani allassimasut ilaapput:

- Sanaartukkap portussusiat inillu quleriit amerlassusiisa imm. 1 naapertorlugu aalajangersarneqarnerini, naammaginartumik qaammaqqusersuinissaq qulakteerniarlugu aammalu isikkivinnut annertuumik ajoquisiinissaq pinngitoortinniarlugu, illup portussusianik aammalu nunaminertap sanaartorfissatut atugassiissutigineqartup iluani illuminut allamut nunaminertanullu sanaartorfiusussaanngitsunut ungassisutsimut, kiisalu illuminut saniliusumut tassanilu nunaminertanut sanaartorfiunngitsunut, aqqusinermut pisuinnaallu aqquaannut ungassisutsimut naleqqiuressaaq eqqarsaatigineqassaaq.
- Sanaartukkap portussusissaanik aalajangersaaneqarnerini illup qaliata pingasunik teqeqqorissortai, qaliani aniinganerit, majuartarfefarfit, elevatoreqarfut silaannarissarfefarfillu

kommunip malinngitsoorsinnaavai.

- Antennit portunermiit qaliap qaavinut 5,5 m-inik tannerungitsut, qaliani aniinganerit, puoorfuit aniaffii, silaannarissaatit puui, illup qaliata pingasunik teqeqqorissortai aamma qaliap aniinganerit nalinginnaasumik annertussuseqarpata illup portussusissaanik naatsorsuinermut ilaatinneqassanngillat.
- Illup qinnuteqarfiusoq ininit marlunnit portunerunngippat, aammalu illup silataani iikkat qalialu nunamit 7,5 m-init portunerunngippata kommuni illup portussusissaanik akuersinismut itigartitsisinnaanngilaq.

Portussutsit nunamit suliarineqanngitsumiit nappaarissumik uuttorneqassapput. Illut sivinganerniittut imaluunniit nunami assigiinngitsunik portussusilimmiittoq, uuttuiffissamit ataatsimit amerlanerusunilluunniit, kommunimut aalajangersarneqartumit uuttorneqassaaq. Portussutsinik aalajangersaaneqarnerini kommunip nunaminertanut, sanaartorfissatut atugassiissutigineqartunut (sanaartorfissat) saniliusut sanaartukkallu avatangiisut qanoq ittuuni eqqarsaatigissavai. Sanaartorfimmeli pineqartumi sanaartornissamut periarfissanik pulaffissanillu naammaginartunik pilersitsisoqassaaq. Sanaartorfimmeli ataatsimi portussusissat arllallit aalajangersarneqarsinnaapput.

Init quleriit annertussusaat

Sanaartukkami init quleriit annertussussissaat [BR06-imi](#) kapitali 2.1.2-mi aalajangersarneqartut malillugit aalajangerneqassapput. Illumi pioreersumi init quleriit, najugaqarfissatut siunertaqarfiusut, tassungalu ilanngullugu qaliat atorneqanngitsut pioreersut aalajangersarneqarnerini, inissianik assingusunik, annertussutsimut atorneqartussatut qinnuteqarfiusumut tamarmiusumut naleqqiullugu naammaginartunik angissusilinnik pilersitsisoqarnissaa communalbestyrelsimit pingartinneqassaaq.

Nunaminertat sanaartorfiunngitsut

Nunaminertat aneefissat, nunaminertat biilinut unittarfeqarfuit kiisalu nunaminertat pulanissamut aqquaarnissamullu aqqusineqarfiusut sanaartukkanit arlalinnit ataatsimut atorneqarsinnaapput. [BR06-im](#)i kapitali 2.6, imm. 1.

Nunaminertat sanaartorfiunngitsut, aalajangersakkat naaperitorlugit atugassiissutigineqartut, atugassiinermi siunertaasoq uniorlugu atorneqassanngillat, tak. sanaartornermut inatsimmi [§ 7, imm. 2.](#)

Sanaartukkani nunaminertat aneefissat

Sanaartukkamut nunaminertat aneefissat, sanaartukkap atorneqerneranut, annertussusaanut inisisimaffianullu naapertuuttumik annertussusillit atugassiissutigineqassapput. Nunaminertat aneefissat nunamiittussaapput, kisiannili qulineqarsinnaapput, imaluunniit aneefissatut qaffanneqarsinnaallutik, ilaannaasumiluunniit qulineqarsinnaapput imaluunniit annerusumik aneera-saartarfilerneqarsiinnaallutik.

Illuni najugaqarfissani nunaminertap aneefissap ilaa naam-

maginartumik annertussusilerneqartoq pinnguartarfiliorgigineqassaaq. Pinnguartarfik qanoq angitigissanersoq kommunalbestyrelsimit aalajangerneqassaaq, taannalu sanaartornermut akuersissummi allassimassaaq.

Nunaminertat biilinut unittarfeqarfuit

Nunaminertanik biilinut unittarfeqarfinnik, illumi najugaqartut, illumi suliaqartut, pulaartut, sullitat, pilersuisut il.il. biiliminnik, qamuteralamminnik, sikkiliminnik illup eqqaanut unitsisinsaannut naammaginartunik angissusilinnik atugassiisoqassaaq (inniminnisoqassaaq). Nunaminertaq qanoq angitigisoq bilit unittarfissaattut atugassiissutigineqassanersoq (inniminnerneqassanersoq), taannalu qaqugukkut sananeqassanersoq kommunimit aalajangersarneqassaaq. [BR06-im](#)i kapitali 2.6.2, imm. 1-2.

Bilit unittarfinik ilusiliinermi, biilinut inissat naammaginartumik amerlassusillit inunnit piginnaanikitsunit atorneqarsinnaasunngorlugit ilusilerneqassapput. BR06-im i kapitali 2.6.2, imm. 3.

Bilit unittarfinik pisariaqartitsinermut nalinginnaasumik illup atorneqarnera apeqqutaasarpooq. Illuni inuussutissarsiorfiusuni ornigarneqartuni amerlanertigut, illunut najugaqarfiusunut nale-

qqiullugu biilit unittarfiinut piumasaqaatit annertunerusarput. Sikkilit unittarfinik amigaateqarneq imaluunniit naleqqutinngitsumut inissiineq sikkilit aqqusinernut pulaffisanut naleqqutinngitsumik unitsinneqartarnerinik kinguneqarsinnaavoq, tamanalnu tamanut ajoquaassaaq, kisiannili pingaartumik issiavinnik kaassuartakkanik atuisunut, inunnut aneerussivilinnut isigarsut tunullu ajornartorsiortitsissalluni.

Nunaminertat pulaffisanik aqquaarfissanillu aqqusineqarfiusut

Aqqusinermit sanaartorfimmi illup isaariaanut aammalu sanaartukkaniit nunaminertanut sanaartorfiungitsunut pulaffisanik aqquaarfissanillu aqqusineqassaaq. Aqqusernit ilusiliaganerminni pulaffisat aqquaarfissallu illup suussusanut naleqqussarneqassapput. BR06-imi kapitali 2.6.3, imm. 1.

Nunaminertat pulaffisanik aqquaarfissanillu aqqusineqarfiusut ilusilersugaanerini illut inunnit piginnaanikitsunit atorneqarsinnaasunngorlugin ilusilerneqassapput. Aqqusinermit illup eqqaani nunaminertanut sanaartorfiungitsunut aamma illup isaariaanut pulaffisat minnerpaamik 1,3 m-inik silissuseqassapput. Pulaffisanut nunaminertap portussusiani assigiinngissutit, nunami pissutsit apeqquataillugit nunataat naleqqussarneqassapp-

put imaluunniit majorialerneqassallutik, majooqqallu tummeralerneqarsinnaapput, annerpaamik 150 mm-imik portussusilinnik aammalu naqqa minnerpaamik 300 mm-iussaaq. Tigummiarfitt minnerpaamik majuartarfitt majooqqallu sinaat illugiillugit 0,8 m-inik portussusilimmiissapput. Isarissap saani illup iluani naqqup portoqataanik sangorialiisoqassaaq. Majooqqap sivinganera apeqquatainnagu 10 m-ikkaalugit aqquaagassamik qasuersarfissamillu sangorialiisoqassaaq, minnerpaamik 1,65 m-inik silisusilimmik. BR06-imi kapitali 2.6.2, imm. 2.

Isaariaq aqquaarfissarluunniit, imm. 1 naapertorlugu pisariaqartinneqartoq minnerpaamik 2,8 m-inik silissusilerneqassaaq minnerpaamillu 3,4 m-inik portussusilerneqassalluni. Aqquaarfissaq pulaffissarluunniit, imm. 1 naapertorlugu pisariaqartinneqartoq tamakkiisumik minnerpaamik 2,4 m-inik portussuseqartinneqassaaq, aammalu naqqa nunamit pukkinnerussangilaq. BR06-imi kapitali 2.6.3, imm. 3-4.

Akisussaasutut oqartussaasut: Illuliornermut oqartussaasut, Ineqnarnermut, Sanaartornermut Attaveqaqtiginnermullu Naalakkersuisoqarfik.

QAARTITERUTISSAASIVIIT ISUMANNAASSUTSIMULLU UNGASISSUSISSAT

Qaartiterutissat pillugit Namminersornerullutik Oqartussat nalunaarutaanni nr. 16-imi, 16. juli 2007-imeersumi
ilaatigut Kalaallit Nunaanni sanaartornermut atatillugu qaartartunik kukussutissanillu toqqortaqartarneq pillugu aalajangersakkani arlalinnik aalajangersaasoqarpooq. Kommunit sumiiffit immikkoortuinut pilersaarusiarnimmi nassuaasersukkani, kiisalu nunaminertanik atuineq sanaartukkallu pillugit aalajangersakkani pingarnerni qaartiterutissaasiviit taakkunani lu isumannaassutsimut ungasissusissat inissifisaat eqqarsaatigissavaat. Killeqarfiiit immikkut piumasaqaateqarfiusut isumannaallisaaneq eqqarsaatigalugu oqartussaasunit qulliunerusunit aalajangerserneqartarput.

Qaartiterutissaasivinnut inissiivisanut akuerineqarnissamik qinnuteqartoqassappat, qaartiterutissaasivissarpianut taakkunani lu isumannaassutsimut ungasissusissanut nunaminertamik atuinissamik akuersissumik pissarsisoqqaassaaq. Isuman-naassutsimut ungasissusissat iluanni nunaminertat sanaartorfingeqassanngillat siunertanulluunniit allanut atorneqassanatik.

Namminersorlutik Oqartussat anguniagaat

- Qaartiterutissaasivinnut tunngatillugu qaartiterutissat pillugit nalunaarummi aalajangersakkat malinneqarnissaat qulakkeerneqassaaq, tassungalu qaartiterutissaasiviit eqqaanni isumannaassutsimut ungasissusissat killilerneqarnerat ilaatin-neqassaaq.

Kommunit pilersaarusiortarnerannut piumasaqaatit

- Kommuninut pilersaarutit sanaartukkut eqqaanni isuman-naallisaanikkut eqqarsaatigisassat, imaluunniit kommunimi sumiiffit ilaanni sanaartugarpiaasut qulakkeerneqarnissaat eqqarsaatigalugu illersuinissamut killeqarfinnik imaqassapput. Pilersarusiorneq aamma nunaminertat atorneqartarnerat pillugit Inatsisartut inatsisaanni § 17, imm. 2, nr. 5 aamma § 19, imm. 1, nr. 6.
- Kommuninut pilersaarutini sumiiffit ilaanni ataasiakkaani qaartiterutissaasiviit eqqaanni isumannaassusissamut ungasissutsit eqqarsaatigalugit nunaminertanik atuinermut sanaartukanullu aalajangersakkat pingarnerit aalajangersneqassapput. Pilerausiorneq aamma nunaminertat atorneqartarnerat pillugit Inatsisartut inatsisaanni § 20, imm. 1, nr. 6.

Oqaaseqaatit itisiliiffiusut

Qaartiterutissaasiviit eqqaanni isumannaassusissamut ungasississani killeqarfinnillu immikkut piumasaqaateqarfiusuni illumut, uuliamik ikummatisanillu nunap iluaneersunik allanik toqqorsivimmut kiisalu aqqusinernut ungasissusissap minnerpaaffissaa allassimassaaq, aammalu qaartiterutissat, qaartiterutissaasivimmi toqqortarineqqaqusaasut amerlassusissaasa katinnerat tunnavigalugu naatsorsorneqassallutik. Takussutissiaq 1-mi tullinn-guullugu takuneqartumi isumannaallisaanermi ungasissusissanu

maleruagassat taakkulu naatsorsorneqarsimaneri saqqummersin-neqarput. [Qaartiterutissat pillugit Namminersornerullutik Oqartussat nalunaarutaat nr. 16, 16. juli 2007-imeersoq](#) § 3, nr. 1-5-mi allassimapput.

Qaartiterutissaasivinnut akuerineqareersimasunut allann-guuteqartitsinerit suullunniit, tassungalu qaartiterutissaasiviup ilusaa, aaqqissunneqarnera, inissismaffia imaluunnit ungalui ilanngulligit, qaartiterutissanut Naalakkersuisumit sioqquqtsisut-

mik akuersissuteqarfingineqarsimanissaat piumasaqaataavoq.

Nunami ammaannartumi qaartiterutissaasiviit immikkut

Qaartiterutissaasivinnik nunamut ammaannartumut inissiinermi isumannaassusissamut ungassisutit, takussutissiaq 1-imi taane-qartut malinneqassapput. Qaartiterutissaasiviit arlallit ungalut

Takussutissiaq 1: Isumannaallisaanermi ungasissusissat

Qaartiterutissat amerlassusissaasa katinneerat (kilo)	0-700	701-1.000	1.001-2.000	2.001-5.000	5.001-10.000	10.001 - ∞
Nunami ammaannartumi.						
Illunut, uuliamik ikummatis-sanillu nunap iluaneersunik allanik toqqorsivimmut il.il. ungasissusissat (meter).	400	445	560	760	960	$D = 44,4 * 3\sqrt{Q}$ Q = kilo-inngorlugu D=meter-inngorlugu
Aqqusinernut, qaartiterutissaasivimmut aqquaanngitsunut ungasissusissat (meter)	70	80	105	140	175	$D = 14,8 * 3\sqrt{Q}$ Q = kilo-inngorlugu D=meter-inngorlugu

Qaartiterutissanut nalunaarummut ilanngussaq 3.

ataatsit iluannut inissinneqarsimappata, isumannaassusissamut ungasissusissat naatsorsorneqarnerinut qaartiterutissat ungalut iluaniittussat amerlassusissaat tamarmiusut ilaatinneqassapput. Qaartiterutissanut nalunaarummi § 34, imm. 1-7.

Qaartiterutissaasiviilli mittarfinni timmisartut aqqutaasa, tingsisarfisa aallartarfisalu qeqqanniit 400 meterinit qaninnerusumut, imaluunniit taakku takissusiligaaneriniit 1.500 meterinit qaninnerusumut inissinneqaqqusaangillat. Qaartiterutissanut nalunaarummi § 35.

Qaartiterutissaasiviit tamakkerlutik qaqqanit asserneqarsimatillugit, imaluunniit qaartiterutissanut Naalakkersuisoq ilusiliusamik isumannaatsumik assingusumik akuersisimatillugu, illunut assigisaannullu aamma aqqusinernut isumannaallisaanermi ungasissusissat, qaartiterutissaasiviit tamakkiisumik assersimanerisa nalaanniiungasissusissaq affaannanngortinneqarsinnaavoq. Qaartiterutissanut nalunaarummut ilanngussaq 3.

Portunersani sulluliani qaartiterutissaasiviit immikkut

Sanaartukkani annerusuni sulluliani qaartiterutissaasiviugallartussanik sanasoqarsinnaavoq. Qaartiterutissaasivinnut, portunersanut inissinneqartunut isumannaallisaanermut ungasissusissat immikkut ittut uku atuupput:

- Qaartiterutissaasiviup qaani qaarsoq aalaakkaasoq minnerpaamik 35 meteriussaaq.
- Qaartiterutissaasiviup saneraaniit sulluliap anisariaanut ungasissusissaq minnerpaamik 35 meteriussaaq. Qaartiterutissaasiviup ammanera sulluliap anisariaanut sammissanngilaq.
- Qaartiterutissaasivik illunit, uuliamut, atortunut ikuallajasunut allanut atortussiassanullu toqqorsivinnit, aammalu sulluliap silataani qaartiterutissaasivinnit allanit minnerpaamik 300 meterinik ungasissusilimmut inissinneqassaaq.
- Qaartiterutissaasivimmi qaartoortoqarpat qaartoorneq aqqusinermut assartuiffiusumut toqqaannartumik supisisussajunnaarlugu qaartiterutissaasivik inissinneqassaaq. Qaartiterutisanut nalunaarummi § 36, imm. 2-5.

Qaartiterutissaasiviit akuerisat arlallit sulluliamut ataatsimut inissinneqarsinnaapput, kisiannili isumannaassutsimut ungasissusissaq qaartiterutissaasiviit akornanni minnerpaamik 180 meteriusaaq. Qaartiterutissanut nalunaarummi § 41.

Savaatillit qaartiterutissaasivilisarnerat immikkut

Savaatillit annikinnerusunik qaartiterutissaasivilisinnaapput, minnerpaamik 50 kg-nik toqqorsiviusinnaasunik. Qaartiteru-

tissanilli toqqortaqartarneq tamatigut illoqarfíup nunaqarfíullu killeqarfíaniit minnerpaamik 5 kilometerinik ungasissusilimmi, aammalu sanaartukkamit qaninnermit minnerpaamik 400 metrinik ungasissusilimmi pissaaq. Qaartiterutissanut nalunaarummi [§ 44](#), imm. 3.

Qaartiterutissaasivinnut akuerineqareersimasunut allann-guuteqartitsinerit suullunniit, tassungalu qaartiterutissaasiviup ilusaa, aaqqissuunneqarnera, inisisimaffia imaluunnit ungalui ilanngulligit, qaartiterutissanut Naalakkersuisumit sioqqutsisumik akuersissuteqarfingeqarsimanissaat piumasaqaataavoq.

Qummoroortaatinik aliikkutassatut atugasanik toqqortaqartarneq

Sumiiffit immikkoortuini, inuussutissarsiornermut umiarsualive-qarnermullu atugassiifflusimasuni (B), sumiiffinni sanaartorfiungsuni aammalu sukisaarsaartarfiusuni annerusuni (D), kiisalu sumiiffinni teknikkimut attaveqaatinullu immikkut sanaartorfiuni (E) qummoroortaatinik illuni containeriniluunniit toqqortaqartoqarsinnaavoq, piumasaqaatit uku malinneqarpata:

1. toqqorsivit, tassalu illut / containerit akornanni ungasissusaq minnerpaamik 10 meteriussaaq,
2. silami ikuallajasunut toqqorsivit akornanni ungasissusissaq minnerpaamik 15 meteriussaaq, aamma

3. illut najugaqarfittut atorneqartut akornanni ungasissusissaq minnerpaamik 40 meteriussaaq.

Containerinik arlalinnik inissiinermi taakku sanileriissillugit akunnilerlugit inissinneqassapput, matui sammivimmuit ataatsimut sammitinneqassallutik. Containerit imminnut attuutsillugit inissinneqassanngillat.

Sumiiffinni B-mi, D-mi aamma E-mi qummoroortaatinik toqqortaqarnissaq kommunalbestyrelsimit akueriteqqaarneqasaaq. Sumiiffinni A-mi imaluunnit C-mi toqqortaqarnissamut tunngatillugu qummoroortaatinut nalunaarummi aalajangersakkat ersarinnerusut takukkit. [Qummoroortaatinik toqqortaqartarneq pillugu Namminersornerullutik Oqartussat nalunaarutaat nr. 19, 9. december 2004-imeersoq](#), §§ 5, 8 aamma 9.

Qaartiterutissaasiviit akuerisat eqqaanni isumannaallisaaner- mut killeqarfít NunaGIS-imut ikunneqarnissaat Naalakkersui-soqarfimmit akisussaaffigineqarpooq.

Akisussaasutut oqartussaasoq: Avatangiisut Upalungaarsimanermullu Immikkoortortaqarfik, Pinnortitamut, Avatangiisut Inatsisinillu Atuutsitsinermut Naalakkersuisoqarfik.

KILLEQARFIIT PIUMASAQAATEQARFIUSUT AAMMA MITTARFIIT EQQAANNI KILLEQARFIIT MANINNERSALLU AKORNUTISSARTAQANNGITSUT

Mittarfiit inissiffissaat Kalaallit Nunaanni nunasseriaatsimut inuiaqtigilliun eriarnerannut immikkut annertuumik pingaa- ruteqarpoq. Mittarfiit kommuninut pilersaarusrornermi suliniuteqarnermut tunngavineqarput, tamatumunngalu atatillugu mittarfiit eqqaanni najugaqarfinni illunut naleqqiullugu nipilorneq isumannaassutsimullu ungasissusissat, aamma

killeqarfit piumasaqaateqarfiusut aamma mittarfiit eqqaanni killeqarfit maninnersallu akornutissaqanngitsut eqqarsaatigineqassapput.

Ataatsimut isigalugu mittarfiit illoqarfinni sanaartukkaniit naammaginartumik ungasissusilinnut inissinneqartarnissaat innuttaasunit kissaatigineqarpoq. Illoqarfilli avataat amerlanertigut qaqqaasarput manilaasorujussuit, taamaattumillu mittarfiit illoqarfinnut qanittumut inissinnerini illoqarfimmun ungasissuseq, timmisartuussinermi eqqarsaatigisassat sanaartornermullu aningaasartuutit naapeqatigiinnikut isumaqtigiiutigineqartarpuit.

Namminersorlutik Oqartussat anguniagaat

- 2011-mi Assartuussineq pillugu Isumalioqatigiissitaq angallannikkut attaveqaateqarnermi assartuinermer sulinutit inuiaqtiginni aningaasaqarnikkut naatsorsuutaan- nik isumaliutissiisummik saqqummersitsivoq, matumani mittarfiit ilanngulligit. Tamatuma kingorna naalakkersuisut paarlagajaattut assigiinngitsunik anguniagaqartarsimapput, mittarfeqarfinni angallannikkut attaveqaatinik misissuinernut arlariinnut tunngaviusimasunut.
- Peqqissutsimut Attaveqarnermullu Naalakkersuisoqarfip Kalaallit Nunaanni timmisartukkut angallannermi sulias- saqarfinnut pilersaarutit 2014-imi sularivai, tassani timmisartukkut angallannermi attaveqaatit pillugit nalinginnaasumik kissateqarneq tunngavinalugu akikinnerusumik angallass- isoqartarnissaanik innersuussiorput, innuttaasunut aamma eriarnermerik pilersitsiniarnermut tapersersuisussamik.

Kommunit pilersaarusrortarnerannut piumasaqaatit

- Kommuninut pilersaarutit sumiiffit ilaannut atatillugu illersornissaq eqqarsaatigalugu, imaluunniit sanaartugar- piaasup qulakkeerneqarnisaa siunertaralugu sanaartukkut avataanni illersornissamat killeqarfit (killeqarfit immikkut piumasaqaateqarfiusut) aalajangersarneqassapput. Pilersaarusrornerq aamma nunaminertat atorneqartarnerat pillugit Inatsisartut inatsisissaat nr. 17, 17. november 2010-imeersoq § 17, imm. 2, nr. 5 aamma § 19, imm. 1, nr. 1.
- Kommuninut pilersaarutip aalajangersakkant tunngasor- taani, sumiiffit ilaanni ataasiakkaani mittarfiit avataanni isumannaallisaanermut killeqarfit aalajangersarneqassapput. Pilersaarusrornerq aamma nunaminertat atorneqartarnerat pil- lugit Inatsisartut inatsisissaat nr. 17, 17. november 2010-ime- ersoq § 20, imm. 1, nr. 6.

- Kommuninut pilersaarutip aalajangersakkant tunngasorta- ani, sumiiffit ilaanni ataasiakkaani sumiiffit ilaatiataasiakkaat angallannikkut sullinneqarnerat eqqarsatigalugu sumiiffit ila- annut ataasiakkaan aalajangersakkant aalajangersaasoqas- saaq. Pilersaarusrornerq aamma nunaminertat atorneqartar- nerat pillugit Inatsisartut inatsisissaat nr. 17, 17. november 2010-imeersoq § 20, imm. 1, nr. 7.

Angallannermut Aqtsisoqarfik Kalaallit Nunaanni sakkutuu- junngitsut silaannakkut angallanneqarnerinut oqartussaasuovoq. Tassalu Angallannermut Aqtsisoqarfik silaannakkut angallas- sinerup ingerlanneqarnerani aalajangersaasartuovoq, aammalut taaku malinnejarnissaannik nakkutiliisulluni. Silaannakkut angallassinermut inatsimmi malitassat nalinginnaasut, nunat tamat akornanni silaannakkut angallasseqatigiifinnit akuerineqar- simasut annertuumik tunngavineqartarpuit.

Silaannakkut angallassinermut inatsisini Silaannakkut Angal- lassinermut Inatsit (Bekendtgørelse af lov om luftfart (OBS: Kun på dansk)), inuinaat silaannakkut angallanneqarnerinut malerua- gassiuussinissamut sinaakkusiisoq tunngavineqarpoq. Ilatsimmi ilaatigut Assartuussinermut Ministeri inuinaat silaannakkut an- gallanneqarnerinut aalajangersakkant ersarinnerusunik aalajan- gersaanissamut piginnaatinneqarpoq. Piginnaatisssut taanna Angallannermut Aqtsisoqarfip suliassai pisinnaatitaaneralu pillugit nalunaarut nr. 17, 14. januar 2015-imeersoq (Bekendtgo- relse nr. 17 af 14. januar 2015 om Trafikstyrelsens opgaver og beføjelser (OBS: Kun på dansk)) naapertorlugu Angallannermut Aqtsisoqarfimmun ingerlateqqinnejqarsimavoq.

Silaannakkut Angallassinermut Inatsit aamma suliakkiinissa- mut nalunaarut ataatsimoorlutik Angallannermut Aqtsisoqarfip silaannakkut angallassinermut maleruagassiuussinissaanut tunngaviliippuit.

Sakkutuujunngitsut silaannakkut angallanne- garnerinut aalajangersakkat (BL)

Angallannermut Aqtsisoqarfip ilaatigut "Sakkutuujunngitsut silaannakkut angallanneqarnerinut aalajangersakkat (BL)" (Bes- temmelser for Civil Luftfart (BL) (OBS: Kun på dansk)) ilaatigullu nalunaarutit saqqummersittarpai. Aalajangersakkat nangeqattaar- tunut qulinut agguagaapput, taakkulu ataatsimoorlutik silaannakkut angallassinermi tamarmiusumi timmisartuussinermi isumannaassutsimut tunngavisanut assigiinngitsunut matussusiiippit. BL 3-1 "pisortat mittarfinnik VMC-nik sanaartornissaannut aalajan- gersakkat", mittarfinnun atatillugu maninnersanut akornutissar- taqanngitsunut aalajangersaasarnermut tunngaviliisoq, BL 3-2a sineriammi mittarfinni naatsuni pissutsinik allaaserinninnermik imalik aamma BL 11-40 "mittarfinnun Mittarfeqarfinnit inger- lanneqartunut mittarfimmi maleruaqqusunut aalajangersakkat", ilaatigut mittarfiit inissismaffiinut aalajangersaaffiusut immikkut soqutiginaateqarput.

Mittarfiit eqqaanni killeqarfit maninnersallu akornutissar-

taqanngitsut aamma killeqarfut piumasaqaateqarfiusut

Mittarfinnik ingerlatsineq attiinnarneqassappat mittarfiit eqqaanni sanaartoriusimangitsunik nunaminertaqarnissaa qu-lakkeerneqartariaqpoq, timmisartornermi isumannaallisaanermik annikinnerulersisinsinnaasunik akornutissartaqaqqunagu. Mittarfiit eqqaanni arlalinnik killeqarfefqarpooq piumasaqaateqarfiusunik, taakkulu siunertarivaat akornuserneqanngitsunik tingoqartarnissaa mittoqartarnissaalu, aamma taakkununnga at-tillugu ajutoorfiusuni ikiuniarnernutaq akornuteqartoqannginnissa qulakkiassallugit. Killeqarfut piumasaqaateqarfiusut unioqqutin-neqarpata timmisartornermi isumannaallisaanerup tusaamanerlunneqalerneranik kinguneqarsinnaavoq, aamma mittarfiup ingerlanneqarnerata ingerlaannarnissaa qularnartilersinnaallugu.

Killeqarfut piumasaqaateqarfiusut qanoq annertutigissanersut mittarfiup qanoq ittuussusaata angissusaatalu aalajangertarpaa. Mittarfiit pioreserut eqqaanni killeqarfut maninnersallu akornutissartaqanngitsut mittarfiup ingerlatsinermut akuersissutaani allaatigineqarsimapput.

Mittarfinni nutaani killeqarfut piumasaqaateqarfiusut ICAO-minalinginnaasumik piumasaqaatit tunngavigalugit piumasaqaate-qassapput, aamma Angallannermut Aqutsisoqarfip naliilinera tunngaviussaaq.

Mittarfiit namminersortunit pigineqartut eqqaanni killeqarfut piumasaqaateqarfiusut

Mittarfiit nammineq pigineqartut soorlu TELE-POST-imik imaluunnit aatsitassarsiornermik ingerlatsivimmik pigineqartut eqqaanni killeqarfut maninnersallu akornutissartaqanngitsunik peqarnissaanik kulakeerininniq taakkuninngalu immikkut piumasaqaatissartalersuineq pisortaqarfut suliassarinngilaat, mittarfimmilli ingerlatisup ingerlatseqatigiiffiup akisussaaffigaa. Mittarfiit BL 3-31 nunami mittarnermut najoqquqtassiaq malillugu

ingerlanneqarpata, nalorninarpoq killeqarfut piumasaqaateqarfiusunik pilersitsivigneqarsinnaanerat. Mittarfiit nammineq pigineqartut Angallannermut Aqutsisoqarfip nakkutigisarisavai.

Mittarfiit killeqarfiliorneri

Mittarfiit AIP-it ilanngullugit paassisutissat uani atuarneqarsin-naapput: trafikstyrelsen.dk

Pisortanit ingerlanneqartut mittarfiit eqqaanni killeqarfut piumasaqaateqarfiusut pioreserut attanneqarnissaannut Mittarfeqarfut akisussaasuupput, siunissamili mittarfiliorfissanut nunaminertenik kulakeerininnissaq Namminersorlutik Oqartussat kommunillu akisussaaffigaa. Mittarfiit nammineq pigineqartut eqqaanni killeqarfinnik maninnersanillu akornutissartaqanngitsunik kulakeerininniq nammineq ingerlatsisut akisussaaffigaa.

Akisussaasutut oqartussaasoq: Angallannermut Aqutsisoqarfik pisortat sinnerlugit nakkutiginnittussaavoq, Namminersorlutill Oqartussat immikkoortortaqarfisalu mittarfiit pisortanit ingerlanneqartut paassisutissartaanik NunaGIS-imut nutarterineq akisussaaffigaa.

UMIARSUALIVIIT

Umiarsualiviit inuiaqatigiinni qitiusumik inissisimapput, illoqarfinnut nunaqarfinnullu nassiuissanik pilersuineq tamarmi, taamatullu aalisarneq ilaasunillu angallassineq umiarsualivinnit isumagineqartarmata. Taakku saniatigut inuussutissarsiutit allat, soorlu entreprenørít suliffiutaat takornariaqnermillu inuussutissarsiuteqartut umiarsualivinnik atuinissamik soqutigisaqartuupput. Taamaattumik atueraatsit assigiinngiaartorujussuupput, aammalu umiarsualiviit ataatsimut ikiuussinnaasut pisariaqartinneqarput.

Taakku saniatigut umiarsualiviit pisinnaasaqarput, kommunini oqartussaasunut sunniuteqartussanik. Umiarsualivinnik taakkunanilu atortunik sanaartorneq annertusaanerlu kommunit pilersaarusiornerannut annertuumik sunniuteqartarpooq, umiarsualivinni pisinnaasat annertusineqarnerat illoqarfinni pilersaarusiani ilaatigut angallannermk sullissinermut, pilersuinerup teknikkimut tunngasortaanut aamma kommunini inuussutissariutnik ineriertortitsinermut tunngasunut sunniuteqartarmat.

Namminersorlutik Oqartussat anguniagaat

2011-mi Assartuussineq pillugu Isumalioqatigiissitaq attaveqaateqarnermi assartuusseriaatsimilu takorluukkanut, anguniakkanut suliniuteqarfinnullu inassuteqaatinik saqqummiussivoq. Inas-suteqaateqarnermut nangissutitut Attaveqaatinut Immikkoortortaqarfik 2014/2015-imi Umiarsualivinnut pilersaarummit suliaqarpoq. Immikkoortumut pilersaarummi anguniakkat uku saqqummiunneqarput:

- Umiarsualiviit pioeresut, umiarsualivinnut inatsimmi siunertat pingarnerit: Nassiuissanik assartuussineq, imartaqarfiusup ilaasunik angallassinera aamma aalisarnermk inuussutissarsiuteqarneq kiisalu inuussutissarsiutit allat, Namminersorlutik Oqartussanit salliutitassatut kissatigineqartut taaguuserne-qarnissaat, kiisalu
- Nunap Karsianut aningaasartutissat eqqarsaatigalugit umiarsualivinni salliutinnejartuni siunissamut ungasissumut aser-

fallatsaaliuinerup pilersaarusornissaata qulakkeerneqarnissaa.

- Umiarsualiviit salliutinnejartut atueraatsit assiginngissita-artut naapertorlugit siunertanut assiginngitsorpassuarnut atorneqarsinnaasunngorlugit ingerlaavartumik nutarterneqarnissaasa pilersaarusorneqarnissaa.
- Angallannermi attaveqaatit Mittarfinnut Pilersaarummut naleqqiullutik tapertassanik angusaqarfiunissaat immikkoortumut pilersaarummi qulakkeerneqassaaq, aamma
- tamatuma peqatigisaanik attaveqaatit taakkuningal inger-latsinerit siunissamut qulakkiikkat, annertusitisinissamut tappa-asut, aammalu innuttaasut suliffeqarfilla piumasaqaatas aa akornanni ataqtigisitsut pilersinnejarnissaat.

Umiarsualivinnut pilersaaret suli tusarniaassutigineqanngilaq akuerineqaranilu, kisiannili 2015-ip aallartinnerani inaarutaa-sumik saqqummersinneqarnissaat naatsorsuutigineqarpoq.

Kommunit pilersaarusiornerannut piumasaqaatit

- Kommuninut pilersaarutip kommunini ataasiakkaani illoqarfinni, nunaqarfinni soqutigisaqarfinnilu pingarnernik ilusiliinermut atatillugu umiarsualiviit inissifissaat killeqarfissaalaalajangersarneqassapput. Pilersaorusorneq aamma nunaminertat atorneqartarnerat pillugit Inatsisartut inatsisa-anni § 17, imm. 2, nr. 2.
- Kommuninut pilersaarutip alajangersakkanut tunngasortaani, sumiiffit immikkoortuini ataasiakkaani sumiiffit immikkoortui ataasiakkaat angallannikkut sullinneqarnerat eqqarsaatigalugu sumiiffit immikkoortuinut ataasiakkaanut aalajangersakanik alajangersasoqassaaq. Pilersaorusorneq aamma nunaminertat atorneqartarnerat pillugit Inatsisartut inatsisaanni § 20, imm. 1, nr. 7.
- Umiarsualiveqarfinni sumiiffit immikkoortui NunaGIS-imi, Sumiiffinnut immikkut piumasaqaateqarfiusunut siunner-

suuitit ataanut inissinneqarput. Kommuneqarfik Sermersuup umiarsualiveqarfut immikkut piumasaqaateqarfiusut nali- liiffigereerpaq akuersissutigereerlugillu, aammalu kommunit sinneruttut pingasuuusut Umiarsualivinnut Pilersaarummi sumiiffinnik saqqummiussivigineqarput, tamatumalu peqatigisaanik siunnersuutinik nalileeqqullugit immaqalu akuersisuteqaqqullugit qinnuqigineqarlutik.

- Suli illoqarfut nunaqarfiallu killeqarfisa iluini naaraalartitsivinnut, imarsiorputunut nalunaaqtsiussanut imarsiornermullu atortunut allanut nunaminertanik atugassiinissat, kiisalu sumiiffinni taakkunani piumasaqaatinut immikkut ittunut siunnersuutit amigaatigineqarput. Sumiiffit immikkoortui 2015-imi tusarniaassutigineqassapput.

Oqaaseqaatit itisiliiffiusut

Umiarsualivinnik sanaartornermut, aserfallatsaalialiinermut inger-latsinermullu aalajangersakkat umiarsualivinnut maleruagassat pillugit [Namminersornerullutik Oqartussat nalunaarutaanni nr. 1-imi, 4. januar 2000-imeersumi](#) aalajangersarneqarput. Taanna malillugu umiarsualivinnut oqartussaasut "umiarsualiveqarnerup" iluani akisussaasutut oqartussaasupput.

Umiarsualivinni oqartussaasut akisussaaffeqarfii aatsaat nunamut paatsuugassaanngitsumik killeqalertussaapput, kommunini oqartussaasut Umiarsualivinnut Pilersaarummiq tigusereernerminni akuersinerini. Umiarsualivii umiarsualivinnut oqartussaasut akisussaaffisa ataanniittut nittartakkami 2015-ip aallartinne-rani saqqummersinneqarpata, uani takuneqarsinnaapput: [havne.gl](#). Aatsitassarsiornermi umiarsualivii aamma umiarsualivii Kalaallit Nunaata oqartussaaffigilersimangisai, soorlu Avannaarsuani Pituffik imaluunniit Kalaallit Nunaata qeqqani olivinisorfik umiarsualivinnut oqartussaasut akisussaaffeqarfiiut ilaanggillat.

Naalakkersuisut isumaat malillugu umiarsualivinni oqartussaasut sumiiffit annertussusaannut oqartussaaffisa nassuiarneqarnerini, sumiiffit umiarsualivimmum sanaartukkanullu pilersaru-

siornermi killiliussap iluaniittut pineqarnerat oqaatigineqarpoq. Tassalu umiarsualivinni oqartussaasut talittarfiup qanitaani nun-aminertani, aammalu umiarsualivii talittarfiillu ilusiligaanerannit pituttorfissatut pisariaqartinneqartuni isumannaallisaanermut akisussaasupput. Kitsat assaanneqarsimasut kingusinnerusukkut aserfallatsaaliorneqarsinnaanissaat tamatumunnga tunngavigineqarpoq.

Taamatuttaaq umiarsualivinni umiarsualivillu eqqaanni sa-naartukkanut, pulammagiani naaraalartitsivinnut nalunaaqtsiusanullu kiisalu imarsiornermi nalunaaquttanut allanut, umiarsualivinnik sullissiuusunut imartat umiarsualivinni oqartussaasut akisussaaffeqarfiiut ilaapput. Pulammagiani naaraalartitsivinnut nalunaaqtsiussanullu, kiisalu imarsiornermi nalunaaquttanut tunngatillugu, taakku imartaqarfiusup angallataanit isikkiveqartussaapput. Tassalu tamanna pilersaarusrermet najoqutari-sani aalajangersarneqarsimappat, aammalu aningaa-saliissuteqarnissamut qinnuteqaatini nassuiarneqarsimappat, umiarsualivinni oqartussaasut pilersaarusrerfiit tunuini nunaminertanut oqartus-saasupput.

Nunaminertat sanaartukkanit allaniit talittarfiit killeqarfiiut sulinermet biillu angallannerinut aqquteqarfiusut umiarsualivinni oqartussaasut akisussaaffinut ilaanggillat.

Kalaallit Nunaanni umiarsualivii pillugit paassisutissat uani nassaarineqarsinnaapput: [havne.gl](#).

Naalakkersuisoqarfii killeqarfinnut immikkut piumasaqaateqarfiusunut isumaginninnissamut akisussaaffii [NunaGIS-imut](#) ikkunneqarput, kiisalu ingerlaavartumik nutarterneqartassapput.

Akisussaasutut oqartussaasut: Umiarsualivinni oqartussaasut. Ineqarnermut, Sanaartornermut Attaveqaqtiginner-mullu Naalakkersuisoqarfik.

NALUNAARASUARTAATEQARFINNUT KILLEQARFIIT IMMIKKUT PIUMASAQAATEQARFIU- SUT

Nalunaarasuartaatitigut attaveqaqatigiinnejq nunap ataatsimoor-nissaanut ineriertortitsinissamullu pingaaruteqarpoq, kisiannili aamma inuit ajornartoortut ikiortissarsiorissaannut pingaa-ruuteqarluni. Taamaattumik pisortat inuiaqatigiinni kalaallini nalunaarasuartaatitigut attaveqaqatigiinnerup attanneqarnissaanik ineriertortinnejqarnissaanillu soqutiginninnerat pissutissaqar-luarpoq, taamaattumillu nalunaarasuartaatinut atortut akornuser-neqarnissamut ajoquusernissamullu illersorneqassapput. Ilaatigut illoqarfinni nunaqarfinnilu inissiaqarfinnik pilersaarusiornermi nalunaarasuartaatitigut attaveqaqatigiinnermut aqqusiisoqarnis-saa pingartinneqarpoq, taamaallunilu inoqutigiit suliffeqarfillu ullumikkut imaaliallaannarlutik oqarasuaatinut attavilerneqar-sinnaapput, internettimut attavilerneqarsinnaapput allanillu suliqaqfigineqarsinnaasarlutik Taamatuttaaq pilersaarusiornermi nalunaarasuartaateqarfinnuk killeqarfiit immikkut piumasaqaate-qarfiusut, nalunaarasuartaateqarnermi atortut akornuserneqar-nissamut ajoquusernissamullu illersuinermi sakkussatut pingaru-tilitut eqqarsaatigineqartarpuit.

Kalaallit nalunaarasuartaateqarnermi attaveqaataat immap na-qqatigut kabeli "Greenland Connect", Qaqortoq aamma Nuuk aqquaarlugit Islandimiit Canadamut ikaartinneqartoq aqqutiga-lugu nunarsuarmut attaviligaavoq. Kiisalu Nalunaarasuartaateqar-nerup ilusiligaanerani nunap iluani najukkanilu nassitsisarnermut aqqusersuutit atorneqarput, taakkunamilu radiokæde, sullississu-tini qitiusoq avannaani Uummanniit kujataani Nanortalimmutt attaveqaataasoq, taassumalu saniatigut Nuup aamma Qaqortup akornanni immap naqqatigut kabeli taaneqartoq atorneqarpoq. Taassuma saniatigut nunaqarfiiit amerlanersaat 'nunaqarfinnut radiokædet' minnerusut, repeaterillit atorlugit pilersorneqarput. Taakku illoqarfinniit imaluunniit radiokædemi aallaavimmit ataatsimiit attaviligaapput. Kiisalu nunaqarfiiit arlallit, Tunumi illoqarfiiit assigalugit nunami tigooqqaavik aqqutigalugu pilersoneqarput.

[TELE Greenlandimut akuersissut pillugu Namminersornerullu-](#)

[tik Oqartussat nalunaarutaat nr. 18, 22. november 1999-imeersoq](#) naapertorlugu akuersissuteqarnikkut, nalunaarasuartaatitigut attaveqaatinik sanaartornissamut ingerlatsinissamullu akisussaaffik Naalakkersuisunit TELE Greenlandimut tunniunneqarsimavoq. Kalaallit Nunaanni nalunaarasuartaatitigut attaveqarnermi ator-tunut sullissinissaq, sanaartornissaq, aningasaliisarnissaq ineriertortitsinissarlu TELE Greenlandip pingarnertut suliassarai. Illoqarfinni nunaqarfinnilu atortut ledningeqanngitsut atorlugit internettimik atuisinnaanermik niueruteqarneq pisariillisaavi-gineqarsimavoq. Tassalu tuniniaasut arlallit attaveqaatinik taamaattunik ikkussuinissamut ingerlatsinissamullu akuersissutinik tunineqarsinnaalerput. Tassalu tuniniaasut arlallit attaveqaatinik taamaattunik Kalaallit Nunaanni ikkussuinissamut ingerlatsinis-mullu akuersissutinik peqareerput. Internettimik atuinissamik neqerooruteqarsinnaaneq tamanut ammaaneqarpoq kisiannili TELE-POST nalunaarasuartaatitigut kiffartuussinerit sinnerinut, soorlu oqarasuaatitigut mobiltelefonitigullu attaveqaatinut kiffartuussinissamut akuersissumifik suli peqarpoq. Ukiuni aggersuni suli ammanerulersitsisinnanissaq naatsorsutigineqarpoq. TELE Greenland A/S-imut akuersissut pillugu Namminersornerullut Oqartussat nalunaarutaat nr. 18, 22. november 1999-imeersoq.

Namminersorlutik Oqartussat anguniagaat

- Nalunaarasuartaateqarnermi pingaaartumik illoqarfinni nunaqarfinnilu innuttaasut suliffeqarfillu nalunaarasuartaati-tigut attaveqaqatigiinnermik pitsaanerusumik akikinnerusu-millu atuinissaannut qulakkeerinissaq anguniarneqarpoq
- Aammattaaq nalunaarasuartaatitigut attaveqaatit ingerlatsi-nermi sapinngisamik qaffasinnerpaamik isumannaassuseqar-nissaat, taamaattumillu nalunaarasuartaatinut atortut akornu-sersorneqarnissamut ajoquusernissamullu illersorneqarnissaat anguniarneqarpoq.

Kommunit pilersaarusiortarnerannut piumasaqaatit

- Kommunimut pilersaarummi sumiiffit immikkoortuit-nut atatillugu, sanaartukkat eqqaanni, isumannaallisaaneq eqqarsaatigalugu, imaluunniit sanaartugpiaq isumannaarni-arlugu illersuinissamut killeqarfinnik aalajangersaasoqassaaq (killeqarfifit immikkut piumasaqaateqarfiusut). Aamma nunaminertat atorneqartarnerat pillugit [Inatsisartut inatsisaanni § 17, imm. 2, nr. 5 aamma § 19, imm. 1, nr. 1.](#)
- Kommunimut pilersaarutip aalajangersagartaani nalunaarasuartaatinut sumiiffinni ataasiakkaani sanaartukkat eqqaanni illersuinissamut killeqarfinnik aalajangersaasoqassaaq. Pilersaarusiorneq aamma nunaminertat atorneqartarnerat pillugit Inatsisartut inatsisaanni § 20, imm. 1, nr. 6.

Oqaaseqaatit itisiliiffiusut

Sanaartukkani ataasiakkaani, soorlu nalunaarasuartaatinut napparutini, radiokædeni allanilu, sanaartukkat eqqaanni killeqarfifit immikkut piumasaqaateqarfiusussat nalilersorneqassap-put natsorsorneqassallutillu, taamaalluni nalunaarasuartaatinut atortut taakkulu maligaasaasa akornuserneqarnissaat ajoquserne-qannginnissaallu qulakteerneqassalluni.

Atortut ilaasa maligaasaat sunniutinit annikinnerusunit ajor-nerulersinneqartput, soorlu maligaasat ilaat illut assigisa-salu qanittuniitt tarraannit ajornerulersinneqartput, kiisalu maligaasat allat ajorserianngikkaluarlilik annertunerusumik sunniuteqarfingineqarsinnaasarlutik. Taamaattumik nalunaarasuartaateqarnermi atortut eqqaanni killeqarfifit immikkut piumasaqaateqarfiusut ilusilerneqarnissaannut maleruagassanik tamanik atuuttunik saqqummiussinnaaq ajornakusoorpog, taamaattumillu oqaatigineqareersutut pisut ataasiakkaat immikkoortillugit naliliiffigineqartariaqartarpot.

Ilisimatissutigineqassaaq, nalunaarasuartaateqarnermi ator-

tunik, kabelnik, ledninginik inissiisarneq pillugu maleruagassat [Nalunaarasuartaatitigut atassuteqarneq nalunaarasuartaatitigullu kiffartuussinerit pillugit Inatsisartut peqqussutaanni nr. 17-imi, 20. november 2006-imeersumi](#) §§ 7-8-mi nassaarineqarsinnaammata.

Akuersissummi § 1 naapertorlugu TELE-POST telegrafinut oqarasuaatinullu atortunik sanaartornissamut ingerlatsinissa-mullu akuersissummik nalunaarfigineqarsimavoq, aammalu nalunaarasuartaateqarnermut atortut eqqaanni killeqarfifit immikkut piumasaqaateqarfiusut NunaGIS-imut ikkunnissaasa NunaGIS-imilu nutarterneqarnissaasa ingerlatsinermut ilaasutut naliliiffigineqarnerata kingunerisaanik inerniliissutigineqar-poq, tamanna TELE-POST-ip akisussaaffigigaa. Kisiannili Asiaq siunnersuisarlunilu ilitsersuisarnissaas pisariaqassaaq, aammalu TELE-POST-ip tamatumunnga atatillugu paassisutissanik pisariaqartunik Asiaq-mut nassiussisarnissaq pingaarnertut suliass-rissavaa. [TELE Greenland A/S-imut akuersissut pillugu Nammi-nersornerullutik Oqartussat nalunaaruaat nr. 18, 22. november 1999-imeersoq.](#)

Nalunaarasuartaateqarnermi akisussaasutut oqartussaasoq: Attaveqaqtiginnermut Immikkoortortaqarfik, Ineqarnermut, Sanaartornermut Attaveqaqtiginnermullu Naalakkersuisoqarfik.

[Nalunaarasuartaatitigut atassuteqarneq nalunaarasuartaatitigullu kiffartuussinerit pillugit Inatsisartut peqqussutaanni nr. 17-imi, 20. november 2006-imeersumi](#) § 11, imm. 2, nr. 7 naapertorlugu Nalunaarasuartaateqarnermut Aqutsisoqarfik akuersissutinik kif-fartuussinernillu tuniniagaqartunik allanik nakkutilliisuuvog.

Radiukkut attaveqaqtiginnermut inatsisit oqartussaasullu aalajangiisinnatitaaffi suli naalagaaffimmit, tassalu Danmarkimi Inuussutissarsiornermut Aqutsisoqarfimmit isumagineqarput.

TANKEQARFIIT EQQAANNI ISUMANNAALLISAANERMUT KILLEQARFIIT

Illoqarfinni nunaqarfinnilu tankeqarfiit ikummatisanik imerpalasunik, pingaartumik gasoliamik, benziinamik, petroleumik, gasoliamik aamma timmisartunut ikummattissamik toqqorsivittut atorneqarput. Tankeqarfiit nunap iluani pilersuinermi attaveqaa-tinut pingaaruteqarput, akornuserneqanngitsumik ingerlanne-qarnissaat inuiaqtigiiinnut pingaaruteqarluni. Isumannaallisaaneq pissutigalugu tankeqarfiit eqqaanni isumannaallisaanermut killeqarfinnik aalajangersaasoqarsimavoq, taakkulu iluini illunik toqqorsivinnillunniit immikkut ittumik akuersissuteqarfingineqarani sanaartortoqqaqusaangnilaq.

Ikummatisanik pilersuineq Polaroil A/S-imit, KNI A/S-imit piginneqatigiiflutiqeqartumit isumagineqarpoq, ingerlatseqatigiifillu aamma illoqarfinni nunaqarfinnilu tankeqarfiit inger-latarai.

Namminersorlutik Oqartussat anguniagaat

- Ikummatisanik imerpalasunik, illunik kiassarnermut assar-tuussinermullu atugassanik pilersuinissap qulakkeernissaa, imerpalasunut ikuallajasunut toqqorsiviit ikuallattoornis-samut, ikuallannerup siaruarnissaanut, inunnik ajoquser-toqarnissaanut nalillillu angisut aserornissaannut, kiisalu avatangiisnik mingutsitsinissamut sapinngisamik annikillis-siviusumik inissinneqartussaammata, ilusilerneqartussaam-mata atorneqartussaallutillu.

Kommunit pilersaarusiortarnerannut piu-masaqaatit

- Kommunit pilersaaru tip ilusiligaanerani pingarnermi, kommunimut pilersaaruunni sumiiffit immikkoortuini pilersuinermi atortut attaveqarnermullu atortut allat teknikkimut tunngasortai eqqarsaatigalugit sumiiffissat killissallu aalajan-gersarneqassapput. Pilersaarusiorneq aamma nunaminertat atorneqartarnerat pillugit Inatsisartut inatsisaanni § 17, imm. 2, nr. 5.
- Kommunit pilersaaruutit sanaartukkat eqqaanni isuman-naallisaanikkut eqqarsaatigisassat, imaluunniit kommunimi

sumiiffit immikkoortuini sanaartugarpiaasut (killeqarfiiit immikkut piumasaqaateqarfiusut) qulakkeerneqarnissaat eqqarsaatigalugu illersuinissamut killeqarfinnik imaqassapput. Pilerausiorneq aamma nunaminertat atorneqartarnerat pillugit Inatsisartut inatsisaanni § 19, imm. 1.

- Kommunit pilersaaruutini sumiiffit ilaanni ataasiakkaani tankeqarfiit eqqaanni isumannaassusissamut ungasissutit eqqarsaatigalugit, nunaminertanik atuinermet sanaartukka-nullu aalajangersakkat pingarnerit aalajangersarneqassapput. Pilerausiorneq aamma nunaminertat atorneqartarnerat pillugit Inatsisartut inatsisaanni § 20, imm. 1, nr. 6.

Oqaaseqaatit itisiliiffiusut

Tankeqarfinni isumannaallisaanermut killeqarfiiit "Imerpalasunut ikuallajasunut teknikkimut peqqussutit" ([Tekniske forskrifter for brandfarlige væsker \(TFB\)](#), (OBS: Kun på dansk)), ikuallajasut pillugit [Namminersorerullutik Oqartussat nalunaarutaat nr. 9, 6. marts 1987-imeersoq](#), Kalaallit Nunaanni annaassiniarnissamut upalungaarsimaneq aamma [Kalaallit Nunaanni annaassiniarnis-samut upalungaarsimaneq aamma ikuallattoornissamik qaarto-nissamillu pitsaliuinermi iliuusissat pillugit Inatsisartut inatsisaat nr. 14, 26. maj 2010-meersoq](#).

TFB-mut ilanngussaq 3 naapertorlugu: Nunap qaani tankit, immikkoortut 5.000-it sinnerlugit toqqorsivigineqarsinnaasut pil-lugit maleruagassiorissamut ilitsersuutini tankeqarfiiit eqqaanni isumannaallisaanermut killeqarfissaq 50 meterinut aalajangersar-neqarpoq. Kisianni illuutinut toqqorsivinnullu ikuallajasunut allanut, tankeqarfinnut ataasiakkaanut atanngitsunut isuman-naallisaanermut killeqarfik minnerpaamik 50-200 meteriussaaq, tak. takussutissiaq 2.

Nunaqarfinni, annerpaamik 100 m³-nik tankeqarfefeqartuni, aammalu nunap qaani tankinik toqqorsivinnik 500 m³-t inorlugit peqartuni, isumannaallisaanermut killeqarfik 20 m-inut aalajan-gersarneqarpoq. [TFB, Ilanngussaq 3, imm. 3.3.2.](#)

Isumannaallisaanermut killeqarfiiit, tankeqarfiiit avammut kil-linginiit uuttorneqartussat iluanni Namminersorlutik Oqartussa-nit immikkut ittumik akuerineqarani illunik toqqorsivinnilluun-

Takussutissiaq 2: ungasissusissat

Ungasissusissat meterinngorluit, tankimiiit uunga	Klasse I: 5 - 200 m ³ Klasse II: 25 - 200 m ³	Klasse I: > 200 m ³ Klasse II: > 200 m ³	Klasse III: > 250 m ³
Ataatsimoortuni tankit saniliusut	2	2	2
Ataatsimoortut avataanni tankit saniliusut - klasse I aamma II	20	50	50
Ataatsimoortut avataanni tankit saniliusut - klasse III	20	50	15
Immap sinaani	2	2	2
Pisortat aqqusiniutaanni	10	15	10
Tankeqarfitt avataanni ikuallajasunut toqqorsiviit allat	50	200	50
Illut ikuallajasut	50	200	50
Illut ikuallajasunngitsut	15	15	15
Klasse I-it II-lluunniit immertarfitt maqitsisarfilu	15	20	50
Silami nappartanut ikuallajasunik imalinnut toqqorsiviit kl. I imaluunniit II	20	20	20
Isumannaallisaanermut killeqarfitt	50	50	50

Najooqqutarisaq: "Imerpalasut ikuallajasut teknikkimut tunngasortaanut peqqussutit", Namminersornerullutik Oqartussat, 1987-immi aggustimi.

niit sanaartortoqaqqusaanngilaq.

Takussutissiaq 2-mi nunap qaani tankeqarfinnut ungasissusissat piumasaqaatit assigiinngitsut allattorneqarput.

Klasse I-ini aamma II-ni ataatsimoortuni pineqartut tassaapput: tankit katillugit 2.500 m³-it tikillugit imartussusillit. Klasse III-ni ataatsimoortuni pineqartut tassaapput, tankit katillugit 25.000 m³-it tikillugit imartussusillit..

Imerpalasut klasse I-imiittutut naatsorsuutigineqartut tassaapput, imerpalasut ikuallajasut 21° C-it inorlugit ikummarfeqartartut, assersuutigalugu benziinat spritilluunniit.

Imerpalasut klasse II-miittutut naatsorsuutigineqartut tassaapput, imerpalasut ikuallajasut 21° C-it aamma 55° C akornanni ikummarfeqartartut, assersuutigalugu petroliut.

Imerpalasut klasse III-miittutut naatsorsuutigineqartut tassaapput, imerpalasut ikuallajasut 55° C-it sinnerlugit ikummarfeqartartut, assersuutigalugu gasoliat. Tankeqarfitt eqqaanni

isumannaallisaanermut killeqarfitt [NunaGIS-imut](#) ikkunneqarnissaannut, kiisalu ingerlaavartumik nutarterneqartarnissaannut Inuussutissarsiornermut, Suliffeqarnermut Niuernermullu Naalakkersuisoqarfik akisussaasuuvvoq.

Akisussaasutut oqartussaasoq: Pinngortitamut, Avatangiisirut Inatsisinillu Atuutsitsinermut Naalakkersuisoqarfik (maannarpiaq Ineqarnermut, Sanaartornermut Attaveqaqtiginnermullu Naalakkersuisoqarfimmut suliacciissutigineqarsi-mavoq) upalungaarsimanermut inatsit malillugu nakkutilliinermi oqartussaasuuvvoq.

Inuussutissarsiornermut, Suliffeqarnermut Niuernermullu Naalakkersuisoqarfik tankeqarfitt uuliamik pilersorneqarnerinut, kiisalu isumannaatsuunissaannut tunngatillugu naalakkersuisoqarfittut akisussaasuuvvoq.

ERNGUP NUKINGANIK INNAALLAGISSIORFIIT

Ukiuni kingullerni Kalaallit Nunaanni nukissiuutit ataavartut nukimmik pilersuinermut qanoq atorneqarsinnaanersut eqqu-maffigineqaleraluttuinnarpoq. Erngup nukinganik innaallagissiorneq nukissiuutinut ataavartunut allannguisarnermi pingaarnerulluinnartutut inisisimavoq, nunap iluani erngup nukinganik isumalluutit, amerlasuutigut maannakkut nukimmik atuinerup tamakkiisup amerlasooriaataannik pilersuisinnaasut annertoorujussummata. Kalaallit Nunaanni erngup nukinganik innaallagissiorfiit tallimat Kalaallit Nunaanni pigineqareerput arlallillu allilerneqarsinnaanerat siunertalarugu misissuiffigineqarlutik. Illoqarfut nunaqarfíllu avingarusrímallutik inisisimanerat pisutaalluni siaruarterisunik ingerlatsinissaq ajornakuosoortorujus-suvoq, taamaattumillu illoqarfut nunaqarfílluunniit tamarmik namminneq innaallagissiorfeqartariaqartarpot. Tamanna aamma qeqertanut pilersuinermk taaneqartarpooq, tassani isumaasoq tassaalluni sumiiffit assigiinngitsut imminnut atasuunngitsut. Ullumikkut nunami namminermi nukimmik atuinerup 70 procentiatia missaa erngup nukinganik innaallagissiorfinnit pilersuiffigineqarpoq. Taamaattumillu Kalaallit Nunaanni nukimmik atuinermi annertoorsuaq nukissiuutit ataavartut atorlugit pilersuiffigineqarpoq.

Namminersorlutik Oqartussat anguniagaat

- Pilersuinerup qularnaassusaata qaffasissup inuuussutissarsi-ornerup ineriarternarnerut, aammalu qanitami avatangiisit nunarsuarmilu silap pissusaa ataqqillugu nukissiuutinik

ataavartunik annertusaanikkut inuiaqatigiit aningaasaqarne-rannik peqqisumik ingerlanneqartumik tunngaviliisussap anguneqarnissaa.

- Siunissami nukissiuuteqarnerup iluani ineriarortitsinermi inuuniarnikkut atugassaritaasunut ajorseriaataanngitsumik avatangiisit, aningaasaqarneq inooqatigiinnerlu eqqarsati-galugit nungusaataanngitsumik ineriarortitsinissaq.
- Nukimmik tunisassiornerup sapinngisamik annertunerpaar-taanik nukissiuutinut ataavartunut allanngortitsinissaq.
- Najukkani nukissiuutit ikummatisanik nunap iluaneersunik tikisitanik taarsiinermut atorneqarneqarnerisa siuarsarneqar-nissaa.

Kommunit pilersaarusiortarnerannut piumasqaatit

- Erngup nukinganik innaallagissiorfinnut pilersaarutinut tunngaviusut nalinginnaasumik nuna tamakkerlugu pilersaarusiortarnermut malitassani aalajangersarneqassapput, tak. Pilersaarusiorneq aamma nunaminertat atorneqartarnerat pillugit Inatsisartut inatsisaanni § 9, imm. 2-mut nassuiaatit.
- Naalakkersuisut nuna tamakkerlugu pilersaarusiortarnermut malitassani suliaqanngippata, kommunip kommunimut pilersaarummut tapiliussaq ilusilissavaat, tassanilu erngup nukinganik innaallagissiorfiiornermut aalajangersakkat pingaarnerit immikkoortullu suliarineqassapput, tak. pilersaarusiortarnermut nunaminertanillu atuinermut Inatsisartut inatsisatit.

Erngup nukinganik innaallagissiorfiit angisut pioreersut:

Kommunia Kujalleq

- Qorlortorsuaq Qaqortumut aamma Narsamut pilersuisuusoq.

Kommuneqarfik Sermersooq

- Utoqqarmiut Kangerluarsunnguanni innaallagissiorfik, Nuummik pilersuisuusoq.
- Tasiilami erngup nukinganik innaallagissiorfik, Tasiilamik pilersuisuusoq.

Qeqqata Kommunia

- Tasersuarmi erngup nukinganik innaallagissiorfik, Sisimiutnik pilersuisoq.

Qasuitsup Kommunia

- Paakitsumi erngup nukinganik innaallagissiorfik, Ilulissanik pilersuisoq.

Erngup nukinganik innaallagissiorfiit angisut siunissami pilersinnejarsinnaasut aamma erngup nukinganik innaallagissiorfiit angisut allilernejarsinnaasut

Kommunia Kujalleq

- Qorlortorsuarmi erngup nukinganik innaallagissiorfiup nunaataunik pisinnaasaanillu alliliinissaq siunertaralugu misissui-

nernik ingerlatsisoqarpoq.

Qeqqata Kommunia

- Maniitsumi aluminiumik aatsitsivissamik pilersitsisinnaanermut atatillugu Tasersiami aamma Tarsartuup Tasersuani erngup nukinganik innaallagissiorfinnik marlunniq sanasoqarsinnaanissa naatsorsutigineqarpoq.

Oqaaseqaatit itisiliiffiusut

Erngup nukinganik isumalluutinik atuisarnerit [Erngup nukingata innaallagissiornermut atorneqartarnera pillugu Inatsisartut inatsisaat nr. 11-mi, 8. juni 2014-imeersum](#) imaleruagassiorneqarpoq. Inatsisartut inatsisaat matuma kinguliani erngup nukinganut inatsimmik taagorneqassaaq. Erngup nukinganut inatsimmi Naalakkersuisut misissueqqaarnermut atuinermullu akuersissuteqarnissamut piginnaatinneqarput, kisiannili inatsit taamaallaat akuersissuteqartarnermut sinaakkutissanik pingaarnernik imaqarpoq. Piumasaqaatit eqqornerusut qinnuteqartumut isumaqtiginniniartarnerit tunngavigalugit suliamit suliamut alajangersarneqartassapput.

Akuersissutit – imarisaat sumiiffiilu

Akuersissuteqarnermi pisinnaatitaaffimmik pigisaqartoq akuersissummik, tassalu sumiiffimmi aalajangerneqartumi erngup nukinganik isumalluutinik ujarlernissamatut atuinissamullu kiser-

maassisinnaatitaanermik akuerineqartarpoq. Erngup nukinganik misissueeqqaarnermi atuinermilu piissusissamisoortumik nunaimeqarfullu annerttuut pineqartarput.

Sumiiffinnut killilikkanut, nunaminertanut erngup nukinganik atuinermut pisariaqartinneqartunut akuersissutit nalunaarutigineqartarput, taakkunani luimeqarfitt qaqqanilu tatsit pineqarp. Tassalu nunaminertat, imaarsnarneqarlutik isumalluutinut ilaatinineqartut.

Misissueeqqaarnissamut akuersissutit pisinnaatitaaffimmik pigisaqartumut sumiiffimmi imeqarnermik, nunap ilusaanik nunataanillu il.il. misissuunissamut kisermaassisnissamik pisinnaatitaaffiliisarput. Sumiiffit suut erngup nukinganik atuinissamut kissaateqarnermi pisariaqartinneqarnersut eqqornerusumik aalajangiunneqarnissaat misissueeqqaarnerni siunertaasut ilagsarpaat. Tamatuma kingorna misissueeqqaarnerit inernerri atuinissamut akuersissutini sumiiffit killilerneqarnissaannut aalajan-giisusarput.

Erngup nukinganik atuinissamut akuersissutit soorunami nunaminertamik akuersissutit taakkunani lu killiliussat pioereersut ataqqillugit tunniunneqartassapput.

Erngup nukinganut inatsisip nunaminertanik atuinissamut naleqqiunneqarnera

Sumiiffimmi erngup nukinganik isumalluutinik misissueeqqaarnissamut atuinissamulluunniit akuersissuteqarfiusuni oqaaseq kisermaassisinnaatitaaaneq, erngup nukinganik suliaqarnermi sumiiffimmi akuersissuteqarfiusumi allat atuisinnaanginnerannik isumaqarpoq. Kisiannili suliat allat nunaminertanillu atuinerrit allat tunngaviusumik akuersissuteqarfiusumi ingerlanneqarsin-

naapput, ingerlatsinermi erngup nukinganut inatsit malillugu akuersissutaareersimasut ataqqillugit.

Nunaminertanilli atuinert allat akuersissuteqarfiusumi pisinnanaersut aalajangerneqassappat, tamatigut naliliisoqartassaaq. Tassani nunaminertamik atuinerp allap erngup nukinganik atuinermut sunniuteqarsinnaanissaa apeqqutaatinneqassaaq.

Erngup nukinganik innaallagissiorfimmik sananermut atatillugu aamma atortut allat arlallit sananeqartussaapput, soorlu; sapusiat, sulluliat, transformeqarfitt, innaallagissamut aqqutit assigisaallu. Illunik atortunillu sanasoqassappat, soorunami oqartussaasut nunaminertanik aqutsisut immikkut ittumik nunaminertanik atuinissamut akuersissuteqartussaapput, kiisalu nunaminertanik atuinernut allanut killiliisussaallutik. Tamatuma saniatigut sillimanissaq eqqarsaatigalugu ungaluliorqarsinnaavoq, isumannaallisaanermullu atortunik allanik, sanaartukkattunamintallu aalajangersimasut tикиneqarsinnaanerinkilliliisunik sanaartortoqarsinnaalluni.

Erngup nukinganik atuinermi nalinginnaasumik taseqarfitt arlallit sapusiorneqartarput erngullu annertussusaa aqunneqartarluni, aammalu piffissap ilaanii unitsinneqartarluni annikillitin-neqartarlunilu. Tamanna sinerissamut qanittuni, tatsit tasiliallu sapusiorneqarsimasut eqqaanni nunaminertanik atuinissamut qinnuteqateqarnermi eqqarsaatigineqartariaqarpoq.

Pissutsit oqartussaasunut tunngasut

Inatsit oqartussaasut akuersissutinik ataqtigiaakkamik suliaqarternerinut maleruagassanik (one door) imaqarpoq, tassanilu nukissiuuteqarnermut oqartussaasut aallaavittut oqartussaasusarput. Nunaminertanut akuersissutit, avatangiisut akuersissutit

il.il. suli naalakkersuisoqarfinnit oqartussaasuuusunit tunniunneqartarpuit.

Sumiiffiit, erngup nukinganut inatsit naapertorlugu misissueqqaarnissamut atuinissamulluunniit akuersissuteqarfusut pillugit tusarniaariaatsinik, nunaminertanik atuinissamut akuersissutit aamma sukkulluunniit nukissiuuteqarnermut oqartussaasuuusut aamma erngup nukinganut inatsit naapertorlugu pisinnaatiaaffinnik pigisaqtartut akornanni ataqtigissaarinissamik qulakkeerifiisunik aallartitsisoqartariaqarpoq.

Nukissiorfit aamma Asiaq illoqarfinnut qanittuniittuni periarfissanik aamma suliffissuaqarnermut siunertanut tungatil-lugu periarfissanik misissueqqaarnernik ingerlataqarsimapput. Erngup nukinganit isumalluutit isumalluarnarnerpaat "Kalaallit Nunaanni erngup nukinganit isumalluutit – Takussutissiaq – august 2005"-imi" ([Grønlands vandkraftressourcer – En oversigt – august 2005](#)) (OBS: Kun på dansk) Nukissiorfinnit suliarineqarsimasumi takuneqarsinnaapput.

Nukissiuutit ataavartut allat

Ukiuni kingullerni nukissiuutinik ataavartunik pilersitsinissap namminersortunit, suliffeqarfinnit assigisaannillu soqutigineqarna annertusiartorsimavoq.

Nukissiuutinit ataavartunit, suliffeqarfinnit pilersuisuusunit pigineqannngitsunit ataatsimut pilersuinermut aqqusersuutinut attaviliinissamut aammalu innaallagissiamik sinneruttumik tunisinissamut akuersissutit [Nukissiuutinit ataavartunit innaallagissamik sinneruttumik suliffeqarfinnit pilersuisuusunut pilersuineq tunisisarnerlu pillugit Namminersorlutik Oqartussat nalunaartaanni nr. 21-mi, 9. december 2013-imeersumi \(nammineerluni](#)

[tunisassiornermut nalunaarut](#)) maleruagassiuunneqarput.

Nukissiuutit ataavartut, pisortat pilersuinermut aqqusersuutaannut attavilerneqannngitsut, [Nukissamik pilersuineq pillugu Inatsisartut peqqussutaat nr. 14, 6. november 1997-imeersoq](#) naapertorlugu akuersissuteqarnissamut pisariaqartitsiviupput.

Nalinginnaasumik tamanna Naalakkersuisut nukissiuutinut ataavartunut, nalinginnaasunik piginnaasaqartunut, ukuninnga sinniisunik akuersissuteqartarnernik isumaqarpoq:

1. Seqernup qinngornerik innaallagissiuutinut aamma erngup nukinganik innaallagissiuutinut 50 kW.
2. 25 kW anori atorlugu nikissiuutinut.
3. Nukissiuutinut ataavartunut, nr. 1-im i maluunniit 2-mi taaneqannngitsunut 11 kW.

Akisussaasutut oqartussaasoq: Silap Pissusianut, Nukissiuuteqarnermut, Pinngortitamut Inatsisiniq Atuutsitsinermut Immikkoortortaqarfik, Pinngortitamut, Avatangiisiniq Inatsisiniillu Atuutsitsinermut Naalakkersuisoqarfik.

IMERMUT IMIGASSAMUT ISUMALLUUTINIK IL-LERSUINEQ – IMERMUT IMIGASSAMUT ISUMAL-LUUTEQARFIIT KILLEQARFILERSORNEQARNERI

[Avatangiisit innarlitsaaliorneqarnissaanik Inatsisartut inatsisaat nr. 9, 22. november 2011-meersoq](#) kingusinnerusukkut allann-guuteqartinneqartumi kapitali 6 naapertorlugu illoqarfinni nun-aqarfinnilu tatsit ernoq nukinganut isumalluutit taakkulu qum-mut nunataat ilanngullugit tikeeqqusaanngitsumut killeqarfissanik Naalakkersuisut aalajangersaasussaapput.

Killeqarfiiit taakku iluini assartuutinik sakkunilluunniit mo-toorinik ingerlatilinnik atuisoqassanngilaq, illunik, aqqusinernik pisuinnaa aqqusernnik sanasoqassanngilaq, illunik piovereer-su-nik alliliisoqassanngilaq, uumasuuteqartoqassanngilaq, suliffe-qarfinnik inuussutissarsorfiusunik, sullissivinnik assigisaannillu ingerlatsisoqassanngilaq, akutissanik imermik mingutsitsis-in-naasunik atuisoqassanngilaq, assartuisoqassanngilaq uninngat-tisoqassanani luunniit, imaluunniit sulianik, matuma siuliani taaneqartunut ilaannngitsunik, imermik mingutsitsisinnaasunik ingerlatsisoqassanngilaq.

Pissut immikkut ittut atuutsillugit killeqarfiiit matuma siuliani taaneqartut iluini suliaqarnissamut Naalakkersuisut immikkut ittumik akuersissuteqarsinnaapput. Tassani nalinginnaasumik suliassat, pilersuinerup aamma/imaluunniit ernoq imigassap isumannaassusissaata pitsanngortinnejarnissa siunertaralugu aallartinneqartut kiisalu inuiaqtigiaanni ingerlatat immikkut il-luinnartut kisimik pineqarpuit.

Namminersorlutik Oqartussat anguniagaat

[Imeqarfissatut isumalluutinik mingutsitsinaveersaarnissaq imer-neqartussamillu imeqarfiliorneq pillugit Namminersornerullutik Oqartussat Nalunaarutaanni nr. 9-mi, 15. aprili 1993-imi](#) aalajangersarneqartutut, illoqarfinni nunaqarfinnilu sanaartorfiu-suni piovereersuni pilersaarutaasunilu imermik tarajoqanngitsumik atuinermut malittarisassiorissaq aamma imermut imerneqartus-samut isumalluutit naammaginartumik annertussuseqarnissaan-nik pitsaassuseqarnissaanillu qulakkeerinissaq Naalakkersuisut anguniagaraat.

Erngup imigassap pitsaassusissaanut Naalakkersuisut piuma-saqaataat, [Erngup imigassap pitsaassusia aamma imermik pilersuiviit nakkutigineqarnerat pillugit Namminersornerullutik Oqartussat nalunaarutaanni nr. 7, 17. marts 2008-imeersumi](#) aalajangersarneqarpuit

Kommunit pilersarusiornerannut piu-masaqaatit

- Kommunitut pilersaarummi nunaminertanik atuinermut illuortiternermullu aalajangersakkanik pingarnernik, imermut imigassamut isumalluuteqarfiiit killeqarfilsorneri-nut Naalakkersuisut aalajangersagaannut akerliunngitsumik

aalajangersaasoqassaqq. [Pilerausiorneq aamma nunami-nertat atorneqartarnerat pillugit Inatsisartut peqqussutaat](#), § 20, stk. 1, nr. 6.

Imermut imigassamut isumalluutit illersorneqarnissaat oqaa-tigineqareersutut avatangiisutut peqqusummi [kapitali 6-imi](#) maleruagassiorneqarpoq; § 28-mi, tikeeqqusaanngitsumut kille-qarfiiit aalajangersarneqarnerat § 31, imm. 1-imi ernoq pitsaassu-sissaanut akuersissutit, § 32-mi imermik pilersuinermi atortumut akuersissutit, § 31, imm. 2-mi imermik tarajoqanngitsumik tara-julimmillu imigassatut siunertaqfiusumik katersuineq, § 29-mi immikkut ittumik akuersissuteqarsinnaaneq, kiisalu §§ 30 aamma 33-34-mi allaffisornermut tunngasuteqartut arlallit.

Oqaaseqaatit itisiliiffiusut

Illoqarfiiit ilaanni illoqarfiiit immikkoortui annerusut minneru-sulluunniit tikeeqqusaanngitsunut killeqarfiiit iluanniittarp. Taamaattoqartillugu illut piovereerut immikkut ittumik akuersis-suteqarnikkut inatsisitigut inerteqqutaajunnaarsinneqartarp. Taamatut immikkut akuersissuteqarnermi piumasaqaatit killiliisut, ernoq imigassatut isumalluutigineqartup mingutsinnejann-ginnissaanik qulakkeerifiusussat arlaliusarpuit. Tamatumunga taarsiullugu Naalakkersuisut killeqarfiliisarnermut maleruagasan-lik, suliamik ataatsimik arlalinnilluunniit inerteqqutaasus-saagluartunik akuersissuteqarfiusunik aalajangersaasinnnaapput. Imaasinnaavoq imermik katersuiffik minguaatitaqartoq ernoq pitsaassusissaanik maleruagassanik naammassinnissinnaanermik qulakkeerisumik.

Kommunit najukkami avatangiisutut oqartussaasutut najuk-kami imermut imigassamut isumalluutit mingutsinnejanngin-nissaat qulakkeereqataaffigisussaavaat. Taamaattumik kommunit sumiiffinni nunaminertanik pilersarusiornerminni tikeeqqu-saanngitsunut killeqarfiiit ataqqineqarnissaat qulakkeertussaavaat.

Imeqarfinnut killeqarfiiit akuersat [NunaGIS-imut](#) ikkunneqar-nissaannut ingerlaavartumillu nutarterneqartarnissaannut Naalakkersusoqarfik akisussaasuovoq.

Akisussaasutut oqartussaasoq: Avatangiisutut Upa-lungaarsimanermullu Immikkoortortaqarfik, Pinngortitamut, Avatangiisutut Inatsisinillu Atuutsinsinermut Naalakkersusoqarfik.

SULIFFEQARFIIT INISSISIMAFFISSAMUT IMMIKKUT PIUMASAQAATEQARFIUSUT

Kommunit sumiiffinni nunaminertanik pilersaarusrornerminni, suliffeqarfinnutaalajangersimasunut, avatangiisirut peqqussummi [kapitali 5-imi](#), suliffeqarfinnut immikkut ittumik mingutsitsisunut tunngasumi maleruagassiuunneqarsimasunut nunaminertanik naleqquttunik toqqaasoqartarnissa qulakkeertussavaat. Avatangiisirut inatsimmi allassimavoq, suliffeqarfinnut annertuumik mingutsitsisunut akuersisoqassappat, suliffeqarfiup pilersaarutinut tunngaviusut naapertorlugu sananeqarsimanissa piumasari-neqartoq. [Avatangiisit innarlitsaaliorneqarnissaanik Inatsisartut inatsisaat nr. 9, 22. november 2011-meersoq.](#)

[Namminersornerullutik Oqartussat nalunaarutaat nr. 11, 20. august 2004-meersoq Suliffeqarfiit mingutsitsivallaartut il.il. avatangiisirut tunngatillugu akuersissuteqarfingineqartarnerat pillugu.](#)

Kommunit suliffeqarfinnut mingutsitsivallaartunut sumiiffinnik atugassiinerminni, aamma sumiiffit sanilisut sumut atugas-siissutigineqarsimanerisa eqqaamaneqarnissa qulakkiissavaat. Tamatumunga atatillugu kommuninut inassutigineqarpoq, sumiiffinnik killiliisunik, soorlu nunaminertanut sukisaarsaartarfiusunut, sumiiffinnut Kap. 5 naapertorlugu suliffeqarfinnut atugassiiffiusunut atugassiisoqartassasoq, taamaalluni inuus-sutissarsiornermi soqutigisat aamma innuttaasut peqqissusaasa atugarissaarnissaasalu akornanni aaqqiagiinngissutaasinnaasut annikillisinneqassallutik.

Namminersorlutik Oqartussat anguniagaat

Suliffeqarfinnut annertuumik mingutsitsisunut anguniakkat immikkut ittut, avatangiisilik illersuinissamat inatsimmi siunertanut paragrafimi – [tak. § 2](#) – allassimasut saniatigut Naalakkersuisut anguniagassanik aalajangersimasunik aalajangersaasimangillat.

Kommunit pilersaarusrortarnerannut piumpasqaatit

- Kommunit pilersaarutini kommunimut pilersaarummi sumiiffit immikkoortuini nunaminert, suliffeqarfinnut avatangiisirut mingutsitsisunut atorneqartut eqqarsaatigalugit sumiiffit killissallu aalajangersarneqassappat. Pilersaarusror-neq aamma nunaminert atorneqartarnerat pillugit Inatsis-artut inatsisaanni nr. 17, 17. november 2010-meersumi § 17,

imm. 2, nr. 2.

- Suliffeqarfiit annertuumik mingutsitsisut mingutsitsisarnerat oqaatigineqareersutut avatangiisirut peqqussummi [kapitali 5-imi](#), kiisalu suliffeqarfinnut il.il. annertuumik mingutsitsisunut avatangiisit pillugit akuersissuteqartarneq pillugu [Namminersorlutik Oqartussat nalunaarutaanni nr. 11-mi, 20. august 2004-meersumi maleruagassiuunneqarput \(Avatangiisit akuersissuteqartarnermut nalunaarut\)](#). Nalunaarummi tassani allassimavoq, suliffeqarfik kommunimut pilersaarummi immaqlu sumiiffimmi pineqartumi sumiiffimmut pilersaarummi piumasqaatit malillugit sananeqarsimann-gippat, suliffeqarfik akuersissummik tunineqassanngitsoq. Avatangiisirut akuersissuteqartarnermut nalunaarummi § 9.
- Taamaattori suliffeqarfik aalajangersimasoq nalunaarummut ilanngussaq 1-imi *-imik nalunaqutserneqarsimappat, aammalu suliffeqarfik kommunimut pilersaarutit pingarnerit, aammalu sumiiffiup immikkoortuani pineqartumi sanaartuk-kanut amerlasuunut aalajangersagaasimasinnaasut malillugit sananeqarsimappat, suliffeqarfimmut aalajangersimasumut avatangiisit pillugit akuersissuteqarnissaq pisariaqanngitsoq Naalakkersuisut aalajangersinnaavaat. Avatangiisirut akuersissuteqartarnermut nalunaarummi § 14.

Oqaaseqaatit itisiliiffiusut

Suliffeqarfinnut sanaartukkanullu aalajangersimasunut tunngatillugu 2013-imi avatangiisirut sunniutissanik naliliisarneq (VVM) pillugu nalunaarusiortoqarsimammat eqqumaffigineqartariaqarpoq. Nalunaarummut tassunga ilanngussaq 1-imi aamma 2-mi sanaartukkat, nalunaarummut ilaatinneqartut allattorneqarput. VVM-imut akuersissummik angusaqartoqarsimanngippat, avatangiisilik illersuinissamat inatsimmi Kapitali 5 naapertorlugu akuersissummik qinnuteqartoqarsinnaanngilaq. [Atortut ilaasa avatangiisirut sunniutaannik nalilersuineq aamma avatangiisilik nakkutillinermut akiliutit pillugit Namminersorlutik Oqartussat nalunaarutaat nr. 5, 27. marts 2013-meersoq.](#)

Akisussaasutut oqartussaasoq: Avatangiisirut Upalungaarsimanermullu Immikkoortortaqarfik, Pinngortitamut, Avatangiisirut Inatsisinillu Atuutsinsinermut Naalakkersuisoqarfik.

EQQAAVIIT TOQQAVIILLU MINGUTSINNEQARSI-MASUT

Kommunit eqqakkanik passussinermut piaanermullu akisus-saasuullutik pingarnertut oqartussaastrupput, kiisalu Namminersorlutik Oqartussat qitiusumik oqartussasutut inatsisitigut tunngavissanik pisariaqartunik qulakkeerisussaapput, aammalu eqqagassalerinermi ineriartortitseqqinnermut malinnaasussaallutik/suleqataasussaallutik.

Eqqagassalerinermut pilersaarut aamma kom-munit eqqagassanut pilersaarutaat.

Naalakkersuisut avatangiisut inatsit naapertorlugu ukiut sisamakkaarlugit eqqagassalerinermut pilersaarummik, ukiuni tullerni 12-ini eqqagassalerinissamut tunngasumik suliaqartartussaapput. Naalakkersuisut 2010-mi eqqagassalerinermut pilersaarut, ukiuni tulliuttuni eqqagassalerinermi suliniutissanut tunngaviusussaq akuersissutigaat. Eqqagassalerinermut pilersaarummi Naalakkersuisut eqqagassanut politikkiani malittarisassiornissaq siunertarineqarpoq. Tassalu eqqagassalerinermut pilersaarut oqartussasut eqqagassalerinerlik suliaqneranni tunngaviussaqq, aammalu kommunit najukkani eqqagassalerinernut sinaakkutisanik aalajangersaffiussalluni. Kommunit eqqagassalerinermut pilersaarut pingarneq tunngavigalugu kommunini eqqagassanut pilersarusiussapput. Namminersorlutik Oqartussat 2015-imi upernaakkut kommunit eqqagassanut pilersarusiortarnerinut ilitsersuutinik nassiuussuissapput, aammalu kommunit kingusinnerpaamik 2015-imi eqqagassanut pilersaarutinik namminneq pissaminnik suliaqassapput. Avatangiisit innarlitsaaliorneqarnisaanik [Inatsisartut inatsisaat nr. 9, 22. november 2011-meersoq § 44.](#)

Namminersorlutik Oqartussat anguniagaat

Eqqagassalerinermut pilersaarummi eqqagassalerinermut anguniakkat pingarnerit imatut allaaserineqarput:

"Siunissami eqqagassalerinerlik ineriartortitsinermi uku pin-

gaartinneqassapput:

- Silaannaap, erngup, sikup nunallu mingutsinnejarnissaanik pinaveersaartsisineq akiuiniarnerlu;
- Eqqagassat avatangiisut peqqissutsumillu isumannaatsumik passunneqarnissaat;
- Ineriartornerup nungusaataanngitsumik tunngaveqarluni ingerlannejarnissaata qulakkeerneqarnissa;
- Isumallutinik atuinerup tamaangaannartitsisarnerullu killiersorneqarnissa, kiisalu
- Atueqqittarnerup siuarsarnejarnissa."

Siunissamut ungasissumut pilersarusiortarnerup pitsangortinniarnejarnerneranit ilagitillugu eqqagassalerinermi sanaartugas-sanut pilersaarut suliarineqarpoq. Eqqagassalerinermi sanaartugassanut pilersaarummi suliniuteqarfissatut toqqarneqartut sisamaasut iluanni sanaartugassatut pisariaqartinneqartut immik-kut aallunnejarput. Eqqagassalerinermi sanaartugassanut pilersaarut eqqagassalerinermut pilersaarummut atasumik siunissami eqqagassalerinerup iluani tulleriaarinissamut tunngaviliissaqq.

Kommunit pilersarusiortarnerannut piumasqaatit

- Kommunit pilersaarummi nunaminertat, suliffeqarfinnut avatangiisut mingutsitsisunut atugassiissutaasut, kiisalu nunaminertat mingutsitsinneqarsimasut mingutsinneqarsin-naasullu eqqarsaatigineqassapput. [Pilersarusiorneq aamma nunaminertat atorneqartarnerat pillugit Inatsisartut inatsisaanni § 17, imm. 2, nr. 2.](#)

Eqqagassanut pilersarusiornissamut piumasqaat [Avatangiisit in-narlitsaaliorneqarnissaanik Inatsisartut inatsisaanni nr. 9-mi, 22. november 2011-meersumi kapitali 9-mi](#) § 45-mi aamma kapitali 7-imi, § 36, imm. 5-imi maleruagassiorneqarpoq.

Oqaaseqaatit itisiliiffiusut

Eqqagassalerinermut pilersaarut Naalakkersuisut nittartagaanni nassaarineqarsinnaavoq, uani: nanoq.gl

Eqqaaviit toqqaviillu mingutsinneqarsimasut

Kommunit sumiiffinni nunaminertanik pilersaarusiornermanni maanna taamatullu siornatigut eqqaaviusimasut toqqaviillu mingutsinneqarsimasut equmaffigisariaqarpaat. Tamatumunnga atallugu suliniutit marluk suliarineqarpuit:

- Kalaallit Nunaanni eqqaavinnik toqqavinnillu mingutsinneqarsimasunik nalunaarsuineq; Asiaq 2003
- Asimi sorianik eqqakkanillu nalunaarsuineq – Imm. 1 aamma 2; Niras 2003 - 2009

Nalunaarsuineq, nalunaarusiami siulliullugu taaneqartumi suliarineqarsimasoq, pingartumik nunaminertanik mingutsinneqarsimasunik naleqqutinngitsumik atuinissap, soorlu inissialortitsernermut, sullissivinnut, pinnguartarfinnut assigisaannullu, pinngitsoortinneqarnissaa siunertaralugu suliarineqarpooq. Nalunaarsuineq taamaallaat Kalaallit Nunaanni illoqarfinni ingerlanneqarpooq.

Suliniut kingulliullugu taaneqartoq immikkoortunut marlunut avitaavoq. Immikkoortoq 1-imni nunami ammaannartumi suliat, eqqakkanik inissiinermik aamma/imaluunniit allatut mingutsinsinermik kinguneqarsinnaasut nalunaarsorneqarpuit. Immikkoortoq 2-mi sumiiffinni ataasiakkaani ilisimasat katersorneqartut tunngavigalugit avatangiisink immikkoortiterisoqarpooq.

Nalunaarusiat KANUKOKA-mut Naalakkersuisoqarfimmuluunniit saaffiginninnikkut pissariarineqarsinnaapput.

Namminersorlutik Oqartussat anguniagaat

Naalakkersuisut anguniakkat pingarnerit, avatangiisink innarlitsaaliuinissamut inatsimmi siunertanut paragrafimi – tak. § 2 – allassimasut saniatigut nunaminertani mingutsinneqarsimasuni aalajangersimasunik anguniagaqarnissamut aalajangersaanngillat.

Kommunit pilersaarusiortarnerannut piumasaqaatit

- Kommunitut pilersaarutini nunaminertat mingutsinneqarsimasut mingutsinneqarsinnaasullu eqqarsaatigineqassapput. Pilersaarusiorneq aamma nunaminertat atorneqartarnerat pillugit Inatsisartut inatsisaanni § 17, imm. 2, nr. 2.

Oqaaseqaatit itisiliiffiusut

Eqqaaviit toqqaviillu mingutsinneqarsimasut nalunaorsorneqarneri NunaGIS-imi nassaarineqarsinnaasussapput. NunaGIS-ip ingerlaavartumik nutarterneqartarnissaa Naalakkersuisoqarfip akisussaaffigaa.

Akisussaasutut oqartussaasoq: Avatangiisnut Upalungaarsimanermullu Immikkoortortaqarfik, Pinngortitamut, Avatangiisnut Inatsisinillu Atuutsitsinermut Naalakkersuisoqarfik.

ASIMI SINERISSAMILU SUMIIFIIT ILLERSUIFFIUSUT KILLEQARFII

[Pinngortitamik illersuinissaq pillugu Inatsisartut inatsisaanni nr. 29-mi, 18. december 2003-meersumi](#) § 25-mi allassimavoq, pinngortitami sumiiffinit inatsimmi taaneqartunit 100 meterit tikillugit "nunamik allannguisoqassanngitsoq". Tassalu assersuutigalugu kuunniit sinerissamiillu 100 meterit iluanni sanaartortoqassannigilaq, ungaluliiqoqassanngilaq, naasulersuisoqassanngilaq, imarsaasoqassanngilaq assigisaannillu pisooqassanani, aammalu kuuit sinaat naatitsivigineqassanngillat naasulersorneqassanatilluuniit. Nunaateqarnermi suliat, soorlu Kalaallit Nunaata kujataani savaateqarfuit, maleruagassanut ilaatinneqanngillat. Assaagallannerit, soorlu itsarnisarsiuut misissuineri nalinginnaasumik inerteqquteqarnermut ilaatinneqartanngillat.

Illersornissamut killeqarfuit 100 meteriutinneqarnerinut kuuit, tatsit tarajullit, puilasut kissartut sinerissallu sanaartorfingineqarnissamut, atuvallaarfiumissaannut aserorneqarnissaannullu illersorneqarnissaat tunngavigneqarpoq. Tassami kuuit sinerissallu sinaanni nunap erngullu naapiffi uumassusilinnik assiginngisitaartorujussuarnik immikkut ittunik peqartarpuit. Taakkunani uumasut naasullu immikkut ittut amerlasoorsuusarput. Aamma

kuuit kangerluillu inunnit aallaaniartartunit aalisartartunillu, imertartartunit illuarliortartunillu pilerigineqartorujussuusarput. Taamaattumik kuuit sinerissallu sinaasa illersorneqarnissaat immikkut pisariaqartinneqarpoq.

Kuuit sinerissallu sinaasa "eqqissisimatinneqarnerat" tamaani angalaqqusaangginnermik isumaqanngilaq. Akerlianik illersuifiusut killeqarfilerneqarnerisigut innuttaasut tamarmik kuuit, kangerluit sinerissallu sinerlugit, assersuutigalugu ungalunit illuaqqanilluunniit akornusersorneqaratik angalasinnaissaat qu-lakkeerniarneqarpoq.

Illersuiffiusut killeqarfii immikkoortunut pingarnernut marlunut avinnejarsinnaapput:

- Pinngortitami aalajangersimasunik, soorlu tatsinik tarajulinik taratsunillu akulinnik, kuunnik puilasunillu kissartunik illersuiffiusut killeqarfii; aamma
- Sinerissami illersuiffiusut killeqarfii.

Taakku saniatigut illoqarfuit nunaqarfilla killeqarfisa avataanni,

matuma siuliani taaneqartut saniatigut illersuiffiusut killeqarfinit [Naalakkersuisut maleruagassiorsinnaapput](#). [Pinngortitamik illersuinissamut inatsimmi](#) § 32.

Kommunit pilersaarusiortarnerannut piumasaqaatit

- Kommunit pilersaarutini pissutsit eqqissimatinneqartut eriagisassallu isumagineqarnissaannut maleruagassanik aala-jangersaasoqassaaq, taakkununnga pingartumik pinngortitami naleqartitat sumiiffillu immikkut ittumik eriagisassat ilaallutik. [Pilersaarusiorneq aamma nunaminertat atorneqartarnerat pillugit Inatsisartut inatsisaanni](#) § 19, imm. 2 aamma § 20, imm. 1, nr. 5.

Tatsit tarajullit, tatsit tarajunik akullit, kuuit aamma puilasut kissartut illersorneqarnissaannut killeqarfuit

Illoqarfuit nunaqarfilla killeqarfisa avataanni, pinngortitamut tunngassuteqartunit, matuma kinguliani taaneqartunit 100 me-

terit tikillugit sanaartortoqassanngilaq, naasunik ikkussuisoqassanngilaq, naatitsisoqassanngilaq imaarsaasoqassananilu, imalaunniit nuna allatut iliorluni allangortinneqassanngilaq:

1. Tatsit tarajullit aamma tatsit tarajunik akullit;
2. Kuuit; aamma
3. Puilasut kissartut.

Kuuit taaneqartut tassaapput kuuit, eqalunnit najorneqartut. Tas-salu 100 meterimik killilerlugit illersuinissamut maleruagassat kuunnut tamanut atutinngillat, taamaallaalli kuunnut eqalunnit najorneqartutun atuullutik. [Pinngortitamik illersuinissamut inatsimmi](#) § 25, imm. 1, 2 aamma 3.

Sinerissamik illersuinermut killeqarfiiit

Sinerissap killeqarfia tassaavoq immap ulinnerani nunap immallu (kangerluup) naapiffiat. Illoqarfuit nunaqarfilla killeqarfisa ava-taanni sinerissamiit 100 meterit tikillugit sanaartortoqassanngilaq, naasunik ikkussuisoqassanngilaq, naatitsisoqassanngilaq, imaar-

saasoqassanngilaq, imaluunniit nuna allatut iliorluni allangortitsisoqassanngilaq. [Pinngortitamik illersuinissamut inatsimmi](#) § 26.

Oqaaseqaatit itisiliiffiusut

Illersornissamut killeqarfinnik atuutsitsilernermut atatillugu tamatuma sunngifimmil illuaqqanut pioreersunut illoqarfilla inieriartortinneqarneranut sunniuteqarnissaa annilaanganartoqartinneqarpoq. Taamaattumik illersornissamut maleruagassat taamaallaat siunissami suliassanut (inatsisip 1. januar 2004-mi atuutilernerata kingorna aallartinneqarsimasunut) atuutsinnejartussaanera erseqqissassallugu pingaaruteqarpoq, taamaattumillu maleruagassaq sunngifimmil illuaqqanut, 2004-mi januari sioqullugu sananeqarsimasunut sunniuteqassanngilaq. Tamatuma saniatigut maleruagassaq taamaallaat illoqarfitt nunaqarfilla killeqarfisa avataanni atuutissaq.

Sunngifimmik, takornarianut, piniariartarfinnik annanniartarfinnillu illuaqqanik sanaartorneq

Matuma siuliani taaneqartutut illuaqqanik sinerissamiit 100 meterinit qaninnerusumi sunngifimmil illuaqqanik sananissaq inerteqqutaavoq. Inerteqquteqarnermi illuaqqat piniariartarfitt annanniartarfilla kisimiittut pineqannigillat. Tassalu illuaqqanik piniariartarfinnik annanniartarfinnillu (ajunaalernermi) kisi-

miittunik sinerissamiit 100 meterinit qaninnerusumi sananissaq inerteqqutaanngilaq. Illuaqqat piniariartarfitt annanniartarfilla pineqartut taamaallaat tassaapput illuaqqat kommuninit suliniaqatigiffinnilluunniit il.il. sananeqarsimasut, pingartumillu piniariarnermut atatillugu atorneqartussat, imaluunniit ajornartoernermut atatillugu atugassanngortinnejartut. Taamaattumik illuaqqat inunnit ataasiakkaanit sananeqarsimasut – illuaqqat taamaallaat pingartumilluunniit piniariartarfittut annanniartiftulluunniit atugassanngorlugit sananeqarsimagalarpataluunniit – saneqqutsisinnaanissamut maleruagassanut ilaatinneqanngimata, taamaattumillu sinerissamiit 100 meterinit qaninnerusumut inissinneqarsinnaanngimmata erseqqissassallugu pingaaruteqarpoq. [Pinngortitamik illersuinissamut inatsimmi](#) § 29, kiisalu inatsimmut nassuaatit.

Sunngifimmik takornarianullu illuaqqat kuunniit, puilasunit kissartunit, tatsinit tarajulinnit aamma tatsinit taratsumik akullinnit 100 meterinit qaninnerusumut ungasinnerusumulluunniit inissinneqarsinnaapput, tamanna asimut pilersaarummi imaluunniit kommunini malittarisassani aalajangerneqarsimappat (kingulliulluguli taaneqartumi pinngortitamiittunit sinerissamillu 100 meterit sinnerlugit ungasissusilimmut inissiinermut atuutsinneqarpoq). Pinngortitamik illersuinissamut inatsimmi § 30, imm. 1 aamma imm. 2.

Pisuni immikkut ittuni 100 meterinut killeqarfimmik saneqqutsisinnaanissamut Naalakkersuisut akuersisinnaapput. Pinngortitamik illersuinissamut inatsimmi § 31.

Pinngortitamik illersuinissamut inatsimmi § 30-miallassimavoq,

sumiiffimmut pilersaarummi (siornatigut asimut pilersaarummik taaneqartartumi) 100 meterimut maleruagassaq atuutsinnejas- sanngitsoq aalajangersarneqarsinnaasoq, taamatullu sumiiffim- mut pilersaarummi sinerissamiit, kuunniit il.il. illersornissamut killeqarfip 100 meterinit ungasierusumut inissinneqarnissa aalajangersarneqarsinnaavoq. Maleruagassami tassani najukkami pissuttsit tunngavissaqarluartillugit illersornissamut maleruagassap 100 meterinut killilerneqartup saneqqunneqarsinnaanisaanut tunngavigineqarpiaq.

Kommunip asimut pilersaarutaanut tapiliussaq sumi sunn- giffimmi illuaqqanik sanasoqarsinnaanersoq imaluunniit paar- lattuanik sanasoqarsinnaannginnersoq pillugu malittarisassanik imaqassaaq. Kommunip asimut pilersaarutaanut tapiliussaq sumi sunngiffimmi illuaqqanik sanasoqarsinnaanersoq imaluunniit paarlattuanik sanasoqarsinnaannginnersoq pillugu malittarisas- sanik imaqassaaq. Pinngortitamik illersuinissamut inatsimmi § 30.

Saneqqutisinnanaanermut qinnuteqaatit Pinngortitamut, Avatangiisut Inatsisinillu Atuutsitsinermut Naalakkersuisoqarfimmi Silap pissusianut, Nukissiuuteqarnermut, Pinngortitamut Inatsisinillu Atuutsitsinermut Immikkoortortaqarfimmumt nas- siunneqassapput.

Inatsimmi pineqanngitsut

Imermik imigassamik piaanermut atatillugu suliat 100 meterinut illersornissamut killeqarfiliinissamut maleruagassanut ilaatinne- qanngillat. Tamatumta ilaatigut nassatarisaanik assersuutigalugu

atortunik, pisortat imermik pilersuinerannut atorneqartunik, kuunniit imaluunniit puilasunit kissartuniit 100 meterit iluanni inissiinissaq inerteqqutaanngilaq. [Pinngortitamik illersuinissamut inatsimmi](#) § 25, imm. 3.

Nunalerinermi suliat illersornissamut killeqarfinnut maleru- gassanut ilaatinneqanngillat. Taamaattorli illersornissamut killeqarfiliinissamut maleruagassat aamma nunaateqarnermi sulianut atuutsinneqarnissaat Naalakkersuisunit aalajangerneqarsinnaavoq. Pinngortitamik illersuinissamut inatsimmi § 27, imm. 1 og 2.

Suliat aatsitassalerinermut inatsimmik tunngaveqartut illersor- nissamut killeqarfiliinermerit maleruagassanut ilaatinneqassanngil- lat. Pinngortitamik illersuinissamut inatsimmi § 28.

Akisussaasutut oqartussaasoq: Silap pissusianut, Nukissiuuteqarnermut, Pinngortitamut Inatsisinillu Atuutsitsi- nermerit Immikkoortortaqarfik, Pinngortitamut, Avatangiisut Inatsisinillu Atuutsitsinermut Naalakkersuisoqarfik.

ASIMI PINNGORTITAT ILLERSORNEQARTUT

Kommunip asimut pilersaarusrornermini, ilaatigut illuaqqanik sananissamut nunaminertanik qinnuteqaatinik suliaqarnermini pinngortitat illersorneqartut pillugit maleruagassat eqqarsaatigisavai. Pinngortitami pissutsit immikkut illersorneqartut assigiinngitsut marluk tassaapput tatsit tarajumik akullit aamma puilasut kissartut. Pinngortitat assigiinngitsut taakku asseqanngitsuunerat, aammalu naasunik uumasunillu immikkut illersorneqartariaqartunik peqarnerat tamatumunnga tunngaviuvoq. [Pinngortitamik illersineq pillugu Inatsisartut inatsisaani nr. 29-mi, 18. december 2003-meersumi](#) § 21, kiisalu inatsimmut nassuiaammi qupp. 22-23.

Kommunit pilersaarusrortarnerannut piumpasaqaatit

- Kommuninut pilersaarutini pissutsit eqqissismatisinermi nungutsaaliuinermilu naleqartut isumagineqarnissaannut maleruagassanik aalajangersaasoqassaaq, taakkununngalu pinngortitami nalillit sumiiffilluunniit immikkut eriagisari-aqartut ilaatinneqarput. [Pilersaarusrorneq nunaminertanillu atuisarneq pillugu Inatsisartut inatsisaat](#), § 19, imm. 2 aamma § 20, imm. 1, nr. 5.

Oqaaseqaatit itisiliiffiusut

Illersuinerup kingunerisaanik inatsisip atuutilernerata kingorna tattit tarajullit puilasullu kissartut pissusaannik allannguinissaq inerteqqutavaq. Tassalu tatsinik tarajulinnik puilasunillu kissartunik maannamut atuinerusimasoq ([Pinngortitamik illersinissamut inatsisip atuutilernissaa sioqqullugu](#)), inatsisip atuutilernerata kingorna (1. januar 2004) ingerlaannarsinnaavoq. Assersuitaglugu puilasumut kissartumut sapusiaq, 1. januar 2004 sioqqullugu suliarineqarsimasoq inatsisinik unioqqutitsinani maannamut atorneqarneratut ingerlaannarsinnaavoq, kiisalu siunissami sapusiaasaasinaasunik pilersaaruteqarneq § 21-mi aalajangersakanut ilaatinneqarpoq.

Suut inerteqqutigineqarnersut tamakkiisumik taagorneqarnis-

saat ajornarpoq. Ataatsimut isigalugu oqartoqarsinnaavoq, matumanii iliutsit, tatsimut tarajulimmut puilasumulluunniit kissartumut allannguisussat pineqartut. Tunngaviusumik allannguinerit tamarmik ilaapput, kisiannili allannguinerit aaqqiissutaagallartut, aammalu pinngortitamut sunniuteqartussaanngitsut nalinginnaasumik inerteqquteqarnerup avataaniittussaapput.

Iliutsinut, nalinginnaasumik inerteqqutaasunut assersuutaasinnappaat:

- Tatsimut tarajulimmut imaluunniit puilasumut kissartumut sapusiorneq;
- Tatsip tarajullip imaluunniit puilasup kissartup naasulorsorneqarnera;
- Tatsip kissartup imermik tarajoqanngitsumik akuneqarnera;
- Tatsimik tarajulimmik imaluunniit puilasumik kissartumik imaarsineq; aamma
- Tatsip tarajullip imaluunniit puilasup kissartup imermik errortutikumik akuneqarnera.

Imermik imigassamik piaaneq inerteqquteqarnermut ilaannigilaq, tassalu siunissami inerteqquteqarneq apeqqutaatinnagu puilasumut kissartumut imermik imigassamik piaanermik aallartisisoqarsinnaavoq. [Pinngortitamik illersinermut inatsimmi](#) § 21, imm. 1 aamma imm. 2.

Naalakkersuisut pisuni immikkut ittuni § 21-mi inerteqquteqarnermik saneqqutisinissamut akuersisinnappaat. Pinngortitamik illersuinermut inatsimmi § 23. Immikkut ittumik akuerineqarnissamut qinnuteqaatit Pinngortitamut, Avatangiisutut Inatsisinillu Atuutsitsinermut Naalakkersuisoqarfimmi Silap Pissusianut, Nukissiuuteqarnermut, Pinngortitamut Inatsisinillu Atuutsitsinermut Immikkoortortaqarfimmut nassiunneqassapput..

Akisussaasutut oqartussaasoq: Silap Pissusianut, Nukissiuuteqarnermut, Pinngortitamut Inatsisinillu Atuutsitsinermut Immikkoortortaqarfik, Pinngortitamut, Avatangiisutut Inatsisinillu Atuutsitsinermut Naalakkersuisoqarfik.

NUNAMI NUNAMINERTANIK AAMMA TATSINIK TARAOQANNNGITSUNIK TARAJULIN- NILLU EQQISSISIMATITSINEQ

[Pinngortitamik illersuineq pillugu Inatsiartut inatsisaanni, nr. 29-mi, 18. december 2003-meersumi](#) maleruagassat malillugit kommunimi maleruagassiornikkut nunami nunaminertamik, kangerlummik, kuummik imaluunniit tatsimik eqqissisimatitsilfersinnaaneq ajornarsivoq. Nunami nunaminertanik aamma tatsinik taraoqannngitsunik tarajulinnillu eqqissisimatitsilerneq aatsaat pinngortitamik illersuinissamut inatsimmi kapitali 5-imi maleruagassat malillugit nalunaarut, Naalakkersuisunit akuerineqarsimasoq aqqutigalugu pisinnaavoq. [Pinngortitamik illersuinerut inatsimmi](#) §§ 11-18.

Nunami nunaminertamik eqqissisimatitsilertarnermut atatil-lugu nalinginnaasumik sumiiffimmut eqqissisimatinnqealersumut ingerlatsinissamut pilersaarusiortoqartarpooq, tassanilu ilaagitut maleruagassat ingerlatsinikkullu suliniuitit suut nunaminertami aallartinneqassanersut aalajangersarneqartarpooq. Pileraarut taamaattoq kommunit aamma Namminersorlutik Oqartussat akornanni suleqatigiinnikkut suliarineqartussaavoq.

Kommuni, nunaminertamik eqqissisimatitsilernissamik kisaateqartoq, nunaminertap eqqissisimatinnqealernissaanut pisutsinut sunniinissamut annertuunik periarfissaqarpoq. Tassalu kommuni sumiiffimmik eqqissisimatitsilerniarluni Naalakkersuisunut siunnersuuteqarsinnaavoq. Pinngortitamik illersuinissamut inatsimmi § 12.

Kommuni eqqissisimatitsilernissaq pillugu Naalakkersuisunut siunnersummik saqqummiussilluni suliamik aallartitsinissamik kissaateqartoq, eqqissisimatitsinissamut siunnersummik Pinngortitamut, Avatangiisut Inatsisimillu Atuutsinsinermut Naalakkersuisoqarfimmut nassiussissaq. Siunnersuut minnerpaamik eqqissisimatassatut kissaatigineqartumik, atuisinnaatitaanermut akuersissutinik tunniunneqarsimasunik (tassunga ilanngullugu sumiiffimmi nunaminertamik atuisinnaatitaasut kikkuunersut) siunnersuummit sunniuteqarfingineqartussanik, kiisalu siunnersuummi siunertat sumiiffiullu eqqissisimatinnqealernissaanut tunngavilersuutit nassuaatitaannik imaqassaaq. Pinngortitamik illersuinissamut inatsimmi § 12, imm. 3.

Pinngortitamik illersuinissamut inatsits naapertorlugu peqati-giiffit, suliniaqatigiiffit assigisaallu, taamatut suliaqarnissamut

akuerineqarsimasut, eqqissisimatitsinissamik siunnersummik Naalakkersuisunut saqqummiussinnaapput. Pinngortitamut, Avatangiisut Inatsisimillu Atuutsinsinermut Naalakkersuisoqarfik eqqissisimatitsinissamut siunnersummik taamaattumik tunineqaruni, siunnersuut kommuninut pineqartunut nassutiissavaa, kommuni taamaalluni siunnersummum oqaaseqaateqarsinnaasalluni. Kiisalu sumiiffiup pineqartup eqqissisimatinnqealernissaapta persorsorneqarsinnaappat, eqqissisimatitsinissamut siunnersuutip suliarineqarneranut kommuni akulerutsinnejassaaq.

Namminersorlutik Oqartussat anguniagaat:

- Kommunip pilersaarutaata eqikkarneqartup ukiuni tulliuttuni pinngortitami aqutsinermut tunngavissatut pingaauteqaler-nissa.
- Illersuinerup pinngortitami pissuseqatigiinnermut nungusaataanngitsumik, mianersornissamut tunngavissanut naapertuuttumik aamma inuit inuunerminni atugaannik aammaluu uumasut naasullu nungunneqannginnissaannik ataqqinnifflusumik ingerlanissa.
- Uumassusillit assigiinngissaarnerinik illersuinissaq, taakkununnga gen-it, assigiinngissutsit, uumaniarfiit pinngortitallu ataqtigiinneri ilaallutik.
- Nunami nalilinnik allanngutsaaliuinissaq paarsinissarlu.
- Innuttaasut pinngortitami pisoorsuarmi angalanissamut najuinissamullu periarfissaqarnissaasa qulakkeerneqarnissa.
- Nunani tamalaani pinngortitamut tunngatillugu isumaqati-giissutit pisariaqarfii kalaallit inatsisaannut ilanngunneqarnissaasa qulakkeerneqarnissa.
- Nunami taamatullu immami uumasunit nujuartanit, naasunit kiisalu tappiorannartunit pisuussutsit aammaluu inuiaqatigiinnit kalaallinit pigineqartut atorluarneqarnissaasa innutta-asunullu iluaqutaanissaasa qulakkeerneqarnissa.
- Nunami taamatullu immami uumasunit nujuartanit, naasunit kiisalu tappiorannartunit pisuussutsit aammaluu inuiaqatigiinnit kalaallinit pigineqartut atorluarneqarnissaasa innutta-asunullu iluaqutaanissaasa qulakkeerneqarnissa.

Kommunit pilersaarusiortarnerannut piumasqaatit

- Kommuninut pilersaarutini pissutsit eqqissimatisinissaq nungutsaaliuinissarlu eqqarsaatigalugit naleqartut, taak-kununngalu pingartumik pingortitami sumiiffinniluuniit nungutsaaliorneqarnissamut naleqartut ilanngullugit, isumaginissaannut maleruagassanik aalajangersaasoqassaaq. Pilersarusiorneq aamma nunaminertat atorneqartarnerat pillugit Inatsisartut inatsisaanni § 19, imm. 2 aamma § 20, imm. 1, nr. 5.

Sumiiffit eqqissimatinneqartut allattorsimaffiat

Kalaallit Nunaanni sumiiffit eqqissimataasut arlaqarput, taak-kununngalu Nuna Allanngutsaaliugaq, UNESCO-p Biosfære-qarfia, UNESCO-p nunarsuarmi kingornussaqrarfia, Uumasunik Eqqissimatisiviit, Ramsar-eqarfuit aammalu sumiiffit eqqissimatinneqartut arlallit ilaapput.

Kalaallit Nunaanni pingortitamut soqutigisat attuumassuteqartut eqqissimatinneqarnissaat qulakkeerniarlugu Namminersorlutik Oqartussat suliniummik aallartitaqarput, nunap iluani eqqissimatisinissami eqqarsaatigassanik suussusersiniarfiusumik, aammalu Kalaallit Nunaanni illersuiffit ataqtigiinnerinut suliniutissanik ataatsimoortunik. Tassalu suliniummi sumiiffit, nunami namminermi nunanilu tamalaani piumasqaatit tunnagigalugit illersortarialittut isigineqartut arlallit suussusersineqas-

sapput. Tamatuma kingunerisaanik kommunit pineqartut, suliffefarfut kattuffillu qanimut suleqatigalugit eqqissimatisinermut nalunaarutivissamik suliaqartoqassaaq. Tassalu suliniut nunap iluani kommunit pilersaarusiorterinut sinaakkutissanik aalajangersaanermut iluaqtigineqassaaq.

Taakku saniatigut sumiiffinnut eqqissimatanut takussutissamik peqarpoq, kommuninut ataasiakaanut agguarneqartumik, aammalu nassuaatinik naatsunik, sumiiffinnut nunani tamalaani isumaqtigissutit malillugit eqqissimatinneqartunut tunnagsunik malitseqartinneqartunik.

Nunap iluani eqqissimatisinerit

Kommune Kujallermi sumiiffit eqqissimataasut

- Qinnguata Qoorua, Qinngeq Kujalleq, Tasersuaq, Kuussuaq, kiisalu Kuussuarmiit Qasigeernermut orpeqarfip tungaa. Namminersornerullutik Oqartussat nalunaarutaat nr. 12, 19. april 2005-imeersoq.
- Qeqertap Uunartup ilaa. Namminersornerullutik Oqartussat nalunaarutaat nr. 11, 19. april 2005-imeersoq.
- Tasermiutsiaq Klosterdalene) Nanortalimmi Tasermiutsiamti orpeqarfik naasullu pillugit Landsrådip malittarisassai 30. juni 1970-imeersut.

Kommuneqarfik Sermersuumi sumiiffit eqqissimataasut

- Qeqertaq Akilia. Namminersornerullutik Oqartussat nalunaarutaat nr. 19, 1. november 1998-imeersoq.
- Ivittuat aamma Kangilinnguit. Namminersorlutik Oqartussat nalunaarutaat nr. 4, 12. april 2010-meersoq.

- Kuussuaq. [Namminersornerullutik Oqartussat nalunaarutaat nr. 23, 14. juli 2008-meersoq.](#)

Qeqqata Kommuniani sumiiffit eqqissimatisitaasut

- Arnangarnup Qoorua/Paradisdalen sumiiffit eqqissimatisitaasut [Namminersornerullutik Oqartussat nalunaarutaat nr. 31, 20. oktober 1989-imeersoq.](#)

Qaasuitsup Kommuniani sumiiffit eqqissimatisitaasut

- Qimusseriarsuarmi uumasunik eqqissimatisivik. [Nalunaarut nr. 21, 17. maj 1989.](#)
- Qeqertarsuarmi Issittumi Ilisimatusarfip eqqaani nunamnertaq. Nalunaarut 1986-imeersoq.
- Ilulissat kangerluat [Kangia Nalunaarut nr. 10, 15. juni 2007-imeersoq.](#) (Ammattaaq nunani tamalaani eqqissimatisitaasoq: UNESCO-p nunarsuarmi kingornussaqarfia)
- Kitsissunguit (Grønne Eiland). [Nalunaarut nr. 11, 17. april 2008-meersoq.](#) (Ammattaaq nunani tamaani eqqissimatisitaasoq: Ramsar-eqarfik)

Kommunit aggorerisa avataanni eqqissimatisitaasut

- Kalaallit Nunaata avannaarsuani kangianilu Nuna Al-lanngutsaaliugaq. (Ammattaaq nunani tamalaani eqqissimatisitaasoq: UNESCO-p Biosfære-qarfia, kiisalu sumiiffit immikkortui marluk Ramsar-eqarfiusut)
- [Nalunaarut nr. 7, 17. juni 1992-imeersoq](#), nalunaarutikkut nr. 16-ikkut, 5. oktober 1999-imeersukkut allannguuteqartinne-qartoq.

Oqaaseqatit itisiliiffiusut

Eqqissimatisinermut nalunaarutit matuma siuliani taaneqartut aalajangersakkanik arlalinnik, innuttaasunut ataasiakkauut attuumassutilinnik, aammali kommuninut attuumassutilinnik imaqput. Assersuutigalugu nunap iluani eqqissimatisinerit taakku nalinginnaasumik sumiiffinni eqqissimatisitaasuni sanaartugassat angallannerillu suut akuerisanersut maleruagassanik imaqartarput.

Oqaaseq "nunap iluani eqqissimatisinerit" sumiiffit kalaallit inatsisaat aqqutigalugu eqqissimatinneqarnerinik, taamaattumillu Namminersorlutik Oqartussat illersuinerup annertussusaanik maleruagassanik aalajangersasauusimanerannik, namminneerluttillu anguniakkatik tulleriaarinitillu tunngavigalugit maleruagassiusimanerannik isumaqarpoq. Namminersorlutik Oqartussat sumiiffinnut eqqissimatisitanut tamanut pingarnerut akisussaasuupput, tassungalu nalunaarutini maleruagassanik saneqqutisinnaanermut periarfissat ilaapput. Nalunaarummili maleruagassanik saneqqutisoqassappat, tamanna aatsaat kommuninut pineqartunut tusarniaareernikkut pisinnaavoq.

Eqqissimatisinerni kikkut sumiiffinnik nakkutilliinissamat akisussaasuunersut allassimapput. Nalunaarusiani arlalinni allasimavoq, kommuni sumiiffinnik eqqissimatinneqartunik nakkutilliinissamat akisussaasuusoq.

Ukiuni tulliuttuni sumiiffinni eqqissimatinneqartuni pineqartuni aqutsinissamat pilersaarsiortoqassaaq. Suliaqarnissaq Pinngortitamut Immikkoortortaqarfimmit isumagineqassaaq, kiisinnili tamatumani kommunit pineqartut suleqatigineqassapput. Qeqqata Kommunia aamma Pinngortitamut Immikkoortortaqar-

fik 2010-mi Kangerlussuup eqqaani sumiiffik eqqissisimatitaannikkaluartoq aqutsinissamut pilersarusiorput. Tamatumani soqutigisat aaqqiagiinngiffiusut arlaqarnerat, taamaattumillu aqutsinissamut pilersaarummik, sumiiffimmi pinngortitami naleqartitat naapertuutumik ataqtigissaakkamillu atorneqarnissaannik, sumiiffimmi soqutigisaqartunut assigiinnngitsunut (inuussutissarsiutgalugu piniarneq, saniatigooralugu piniarneq, tammajuitsussarsiorluni aallaaniarneq, takornariaqarneq, najukkami sukisaarsaarfiusumik sammisaqarneq allallu) iluaquataasumik qulakkeerisoqarsinnaanissaata pisariaqartinneqarnera peqquataavoq.

Nunani tamalaani eqqissisimatitsinerit

Nunani tamalaani inuiaqatigiit tungaannit, uumasut assigiinnngissitaarnerisa pigiinnarneqarnissaat anguniarlugu sumiiffinnik illersuifusunik pilersinissap pingaaruteqassusiata eqqumaffigineqarnera annertusisimavvoq. Nunani tamalaani isumaqatigiissutit arlallit, suliniaqatigiifflit, nalunaarutit isumaqatigiissutilluunniit sumiiffit illorsorneqartut qaffassisusuinik maleruagassanillu

aalajangersaaffiupput, taakkununngalu ilaatigut sumiiffit illorsoneqartut ataqtigiainnerinik pilersitsiarneq ilaavoq. Tassani pingaartumik Uumassusillit Assigiinngissitaarnerinut isumaqatigisut (CBD), Ramsar-eqarfinnut isumaqatigiissut, IUCN, Issittumi Siunnersuisoqatigii aamma UNESCO pineqarpuit.

Nunani tamalaani isumaqatigiissutini arlalinni uumasut assigiinnngissitaarnerinik illersuinissaq kisimi siunertarneqanngilaq, aammali pinngortitami isumalluutit nungusaataanngitsumik atorluarneqarnissaasa qulakkeerneqarnissa pineqarpoq, tassanilu najukkani ineriaartitsinissap eqqarsaatigineqarnissa ilaatinneqarpoq. Tamanna Kalaallit Nunaata nammineerluni anguniagaan-nut annertuumik naapertuuppoq.

Kalaallit Nunaanni nunani tamalaani eqqissisimatitsiviusut tas-saapput Ramsar-eqarfut, Nuna Allanngutsaaliugaq kiisalu Ilulissat kangerluat Kangia, taakkulu tamarmik matuma kinguliani immik-koortumi sukumiinerusumik allaaserineqarput.

Kommunit inatsisitigut isumannaassusissaannut qulakkeerineq

Oqaatigineqartutut kommuni imaluunniit kommunit aksutin-neqartut eqqissimatisinissamut eqqissimatisinissamullu aalajangersakanut, eqqissimatisinermi malinneqartussanut paasinninnissaat pingaaruteqarpooq. Kisiannili Pinngortitamik illersuinissamut inatsit kommunit ataasiakkaat inatsisitigut isumannaassusissaannut qulakkeerinissamut aalajangersakkaniq imaqrpoq, tassani Naalakkersuisut eqqissimatisinissamik aalajangiinerat aamma eqqissimatisinissamut aalajangersakkat aalajangersimasut pillugit Pinngortitaq pillugu Maalaruteqartarfimmut maalaarutigineqarsinnaasut aalajangersarneqarluni. Taamatuttaaq Naalakkersuisut eqqissimatisinissamut suliamut tapersiinissaminnik kissaateqarsimannngippata, soorlu kommuni nunami nunaminertamik kuummilluunniit il.il. eqqissimatisinissamik siunnersuuteqarsimatillugu, kommuni Naalakkersuisut aalajangiinerat pillugu maalaruteqarnissamut periarfissaqassaaq. [Pinngortitamik illersuinissamut inatsimmi](#) § 18, imm. 2 aamma § 55.

Nunap iluani nunanilu tamalaani sumiiffit eqqissimatinneqartut [NunaGIS-imut](#) ikkunneqarnissaat, ingerlaavartumillu nutarterne-qartarnissaat Naalakkersuisoqarfuiup akisussaaffigaa.

Pisortaqrifittut akisussaasoq: Pinngortitamut, silap piissusaanut, nukissiuuteqarnermullu immikkoortortaqarfimmi, Pinngortitamut, Avatangiisut Inatsisinillu Atuutsitsinermut Naalakkersuisoqarfik.

TIMMIAQARFIIT SUMIIFIILLU TIMMISSANIK ILLERSUIFFIUSUT

Uumassusillit assiginngisitaarnerat pillugu isumaqatigiissut, Danmarkip 1993-imi Kalaallit Nunaat sinnerlugu isumaqatigiissutigisa aqqutigalugu Kalaallit Nunaat pisussaavoq, ilaatigut uumasut najugaqarfisa, suussusiisa nunami naasut aammalu uumasut assiginngisitaarnerannik allanngutsaaluiussalluni. 2007-imi Kalaallit Nunaanni uumasut nungutaanissamut navianartorsiortut allattorsimaffiat saqqummersinneqarpoq, tassanilu ilaatigut nunap iluani uumasut akisussaaffeqarfiusut, uumasut taakku Kalaallit Nunaat pingarnertut imaluunniit nunarsuarmi kisiat uomaffigimmassuk, Kalaallit Nunaata immikkut ittumik akisussaassuseqarfisai allasimapput. Uumasunut nungutaanissamut ulorianartorsiortunut allattorsimasunut timmiaqatigiit arlallit, nungutaanissaat pinnitsuussagutsigu pilersaarusrornermi ingerlatsinermilu immikkut eqqumaffigineqartariaqartut ilaatinneqarput. Taamaattumik pilersaarusrornermi illersuinissamut soqtigisat qulakkeerniarlugit timmissanut nalunaarummi timmissat aalajangersimasut najugaasa eqqaanni illersornissamut killeqarfiliisarneq pillugu aalajangersakkani immikkut ittunik atuutsitsisoqarpoq, kiisalu sumiiffinnik, timmissanut nalunaarut aqqutigalugu immikkut ittumik timmissanik illersuiffiisunik toqqartuisoqarluni, taakkunilu atortunik sanaartortoqaqqaanngilaq, imaluunniit piffissami sunnertianerpaaflusumi akornusersuutaasinnaasunik suliaqartoqaqqaanngilaq.

Sumiiffiit timmissanik illersuiffiisut

Timmissanut nalunaarummi sumiiffinni immikkut ittumik timmissanik illersuiffiisuni, erniornerisa naalaani, tassalu maaqip ulluisa aallaqqaataanniit aggustip ulluisa 31-iannut, 500 meterit iluanni nunamut niunissaq angalanissarluunniit inerteqquataavoq. Taamaattori angallaviit nalunaarsorsimasut aqqutigalugit imaati-gut angalasoqarsinnaavoq. Takuuk [Namminersorlutik Oqartussat timmissat illersorneqarnissaat pillugit nalunaarutaanni nr. 8-mi](#) § 9 (Timmissat pillugit nalunaarut).

Maannangaaq sumiiffiit timmissanik illersuiffiisut:

Kommunia Kujalleq

- Kitsissut Avallit.

Qaasuitsup Kommunia

- Qeqertat kujataanni Lion Øer;
- Kuup Apparsui / Kap Shackleton;
- Toqqussaaq;
- Kingittuarsuk, Angisup kimmut avannaata kitaani;
- Upernaviuup Apparsui / Sandersons Hope;
- Kippakumi Apparsuit;
- Salleq;
- Assissut / Kronprinsens Ejland-ip eqqaani Brændevinsskær;
- Nunatsiaq / Hunde Ejland-ip eqqaani Rotten;
- Kitsissuarsuit eqqaanni Saattuarsuit
- Naternap tunuani Nordenskjölds Bræ-p eqqaani Tasiusarsuup kangerluttaa; aamma
- Appat Innaat / Appat eqqaanni timmiaqarfik.

Piffissami matumani sulissutigineqarpoq timmissat pillugit nu-taamik nalunaarusiornissaq. Tamatumani piffiit timmissanik illersuiffiisut nutaat 22-t ilanngunniarneqarput aammalu maannamut illersugaasimalgualartut 4-t illersugaajunnaarnissaannik naliliiffigineqarsimallutik:

- Toqqussaaq
- Kingittuarsuk, Angisup kimmut avannaata kitaani
- Upernaviuup Apparsui / Sandersons Hope
- Salleq

Timmiaqarfiiit eqqaat taakkununnga illersuiffiisut

Timmissanut aalajangersimasunut najugaqarfiiit eqqaanni iller-

suinissamut killeqarfiliisarneq pillugu aalajangersakkanik im-mikkut ittunik timmissanut nalunaarummi atuutsitsisoqarpoq. Timmiaqarfuit matumani tassaapput sumiiffit suullunniit imaani timmissat aappariit ikinnerpaamik qulit erniorfigisaat. Killeqarfuit taaku iluini akornusersuutaasinnaasunik suliaqartoqqaqusaann-gilaq. Taamaakkaluartoq timmissanut nalunaarummi § 7 naaper-torlugu pifissani aalajangersimasuni manninnik katersuisoqar-sinnaavoq, aammalu illersuinermut killeqarfuit iluini angallavinni nalunaarsorsimasuni imaatigut angalasoqarsinnaalluni. Timmi-sartunik qulimiguulinnilluuniit angallannerit timmissat ineqarfii silaannakkut 3000 meterinik qanillineroqqusaannigilat, tam-tuma saniatigut timmisaitit inuttaqanngitsut atorlugit timmissat ineqarfii silaannakkut 100 meteriniit qanillineroqqusaannatik.

[Timmissanut nalunaarummi](#) § 8

1000 meterinut illersornissamut killeqarfuit

Timmiaqarfuit suullunniit timmissanit makkunannga najorne-qartut eqqaanni 1000 meterit iluanni seqqortaarnissaq allatulluun-niit akornusersuinissaq inerteqqutaavoq:

- Appat;
- Imarpiaup appai;
- Apparluit;
- Appaliarsuit;
- Taateraat;
- Malamuit; imaluunniit
- Oqaatsoq.

[Timmissanut nalunaarummi](#) § 8

200 meterinut illersornissamut killeqarfuit

200 meterinut illersornissamut killeqarfuit

- Mitit;
- Serfat;

- Qilanngat;
- Imeqqutaallat; imaluunniit
- Taateraat saniatigut naajat allat.

[Timmissanut nalunaarummi](#) § 8

Oqaaseqaatit itisiliiffiusut

Timmissat najugaannik timmiaqarfinnillu illersuinissamut kommunit najukkami atuuttussanik maleruagassiorsinnaapput (kommunit maleruaqqusaat). Najukkani maleruagassat taa-maattut atutissaganik Naalakkersuisunit akuerineqartussaap-put. Nalunaarutini assigiinngitsuni, uumasunik timmissanillu illersuinissamut maleruagassiorfiusuni nalinginnaasumik najuk-kani maleruagassiasinnaasut nalunaarutini allassimasunit su-kannernerusussaasut pillugit aalajangersakkanik peqartarpooq. [Timmissanik illersuinissaq pillugu Namminersorlutik Oqartus-sat nalunaarutaanni nr. 8-imi, 2. marts 2009-meersumi](#) § 22-mi allassimavoq, kommunalbestyrelsi kommunimi malittarisassanik aalajangersaanermini, timmissanik illersuinissamut maleruagas-sanik, timmissanut nalunaarummi allassimasunit sukannerneru-sunik aalajangersaasinnaasoq.

Aalisarnermut, Piniarnermut Nunalerinermullu Naalakker-suosoqarfik ilisimatusarnermik ilinniartitaanermillu siunertaqar-fiusunik suliaqarnissamut, kiisalu timmisartut angallannerini isumannaallisaanermut qulakkeerinninnissamut nalunaarummi tassani aalajangersakkanik saneqqutsisinnaanermut akuersissute-qarsinnaavoq.

Aalisarnermut, Piniarnermut Nunalerinermullu Naalakker-suosoqarfip akisussaaffigivaa timmissat pillugit maleruaqqusat [NunaGIS](#) aqqutigalugu takusassanngortittassallugit, kingornalu nutarsaavigisassallugit.

Pisortaqarfittut akisussaasoq: Aalisarnermut, Piniar-nermut Nunalerinermullu Naalakkersuisoqarfik.

SUMIIFIIT EQQISSISIMATINNEQARTUT ALLASSIMAFFIAT

Piffit eqqissisimatitsiviusut tassaapput masarsoqarfut nunanut assigiinngitsunut pingaaruuteqartut aammalu Ramsar-imi aalajangersagaq taaguuteqartoq "Nunat assigiinngitsut akornanni masarsoqarfut timmissat najugaqarfii pillugit aalajangersagaq 2. februar 1971-imeersoq". Ramsar-imi aalajangersagaq nunat assigiinngitsut isumaqtigiiutigivaat, Ramsar-imillu taaguuteqarluni illoqarfik isumaqtigiiusuteqarfusoq Ramsar, Iran -imiuttoq ateqaatigalugu, isumaqtigiiusut 1971-imi atsioqtigiiutigineqarpoq. Isumaqtigiiusut atuutilersillugu isumaqtigiiusuteqarfingeqneratigut nunat atsioqataasut akuersissutigivaat nunani ataasiakkaani masarsoqarfut aammalu tassani uumasuusut illersorneqassasut. Aalajangersakkatigut qulakkeerniarneqarpoq nunaminertat masarsoqarfiusut toqqarneqnerisigut piffik tassanilu uumasuusut "naapertuutumik iluaqutigineqarsinnaasarnissaat" ("wise use") imaluunniit "nungusaataanngitsumik iluaqutigineqarsinnaasarnissaat" qulakkeerneqartassasoq.

Nunatsinni sumiifinni assigiinngitsuni 12-nik ramsareqarfearpoq. Piffinni taakkunani – pineqartup nunatsinni sumiinera apeqquataillugu – assigiinngitsutigut aalajangersaasoqarsimavoq piffinni iliuuseqaatigineqarsinnaasutut suut akuerineqarsinnaersut eqqarsaatigalugit. Ramsar-i tunngavigalugu nalunaarusiortoqassaaq, tassani Kalaallit Nunaat nunat akornanni immikkut pisussaaffilerneqarsimanini naapertorlugu piffinnik pineqartunik illersuisussaataitaammat. Maluginiaruk aamma, Nunatsinni Ramsar-eqarfiusut ilaat tassaasut - Eqlummiut Nunaat aamma Nassuttup Nunaa – Qaasuitsup Kommuniani aammalu Qeqqata Kommuniani inisisimasummatu.

Naatsorsuutigineqarpoq nunatsinni Ramsar-eqarfut pillugit 2015-ip ingerlanerani nalunaarusiassamik sanasoqariarlunilu akuersisseqartoqarumaartoq.

Ramsar-eqarfittut inisisimatinneqartussat pillugit nunaminertat sorpiaat pineqarnersut quppersakkakkut ugguna takuneqarsinnaapput: www.ramsar.org.

Namminersornerusut anguniagaat:

- Piffit pineqartut pillugit aalajangersakkiornissaq, aalajangersakkap ataqatigissumik malinneqarnissaa siunertalarugu.
- Nunatsinni inatsisiornermi aalajangersakkamit tikkuussiffingeqartut ilanngutissallugit.
- Ramsareqarfittut toqqarneqarsimasut isumagineqarnissaat kommunit pineqartut suleqatigalugit aalajangersaaffigissallugit.

Kommune Kujallermi sumiifift eqqissisimatitat

- Kitsissut Avalliit, (Ydre Kitsissut). Qaqortoq; 4,470 ha; 60°45'N 048°25'W. Ramsar site no. 388.

Kommuneqarfik Sermersuumi sumiifift eqqissisimatitat

- Ikkattoq, qeqertallu eqqaaniittut. Nuuk; 44,880 ha; 62°40'N 050°08'W. Ramsar site no. 387.
- Heden (Jameson Land). Ittoqqortoormiit; 252,390 ha; 70°58'N 024°04'W. Ramsar site no. 389.
- Ørsted Dal, Pingel Dal og Enhjørningen Dal. Ittoqqortooromiit; 218.000 ha; 71°40'N 023°24'W. Ramsar site no. 2021

Qeqqata Kommuniani sumiifift eqqissisimatitat

- Eqlummiut Nunaat aamma Nassuttup Nunaa. Kangaatsiaq, Sisimiut; 579,530 ha; 67°28'N 050°49'W. Ramsar site no. 386.

Qaasuitsup Kommuniani sumiifift eqqissisimatitat

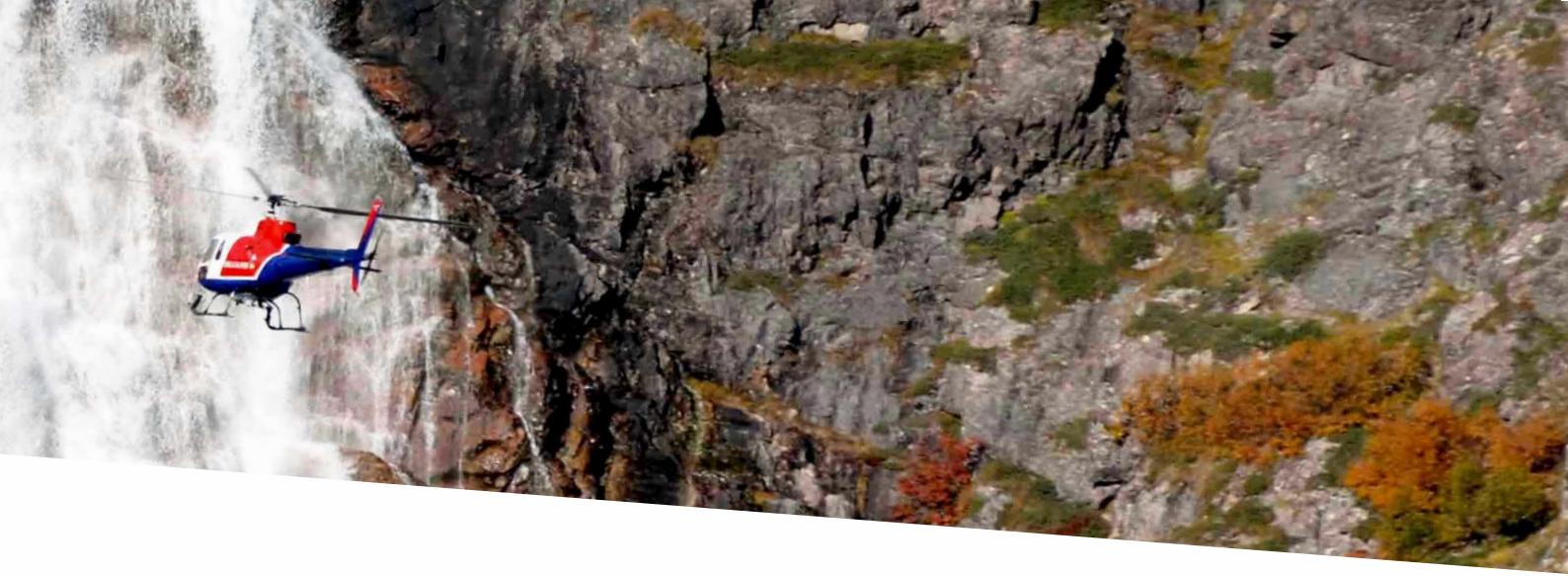
- Aqajarua (Mudderbugten) aamma Sullorsuaq (Kvandalen). Qeqertarsuaq; 22,350 ha; 69°39'N 051°58'W. Ramsar site no. 382. 381.
- Qinnguata Marraa aamma Kuussuaq. Qeqertarsuaq; 6,480 ha; 69°56'N 054°14'W. Ramsar site no 382. 382.
- Kuannersuit Kuussuat. Qeqertarsuaq; 5,190 ha; 69°38'N 053°17'W. Ramsar site no 383. 383.
- Kitsissunguit (Grønne Ejland). Qasigiannguit, Aasiaat; 6,910 ha; 68°50'N 051°56'W. Ramsar site no. 384
- Naternaq/Lersletten Qasigiannguit, Kangaatsiaq; 184,010 ha; 68°24'N 051°46'W. Ramsar site no 385. 385.
- Eqlummiut Nunaat aamma Nassuttup Nunaa. Kangaatsiaq, Sisimiut; 579,530 ha; 67°28'N 050°49'W. Ramsar site no 386. 386.

Kommunit aggornerisa avataanni sumiifift eqqissisimatitat

- Hochstetter Forland. 184,820 ha; 75°28'N 019°52'W. National Park. Ramsar site no 390. 390.
- Kilen. 51,280 ha; 81°10'N 013°24'W. Nuna Eqqissisimatitaq / National Park. Ramsar site no. 391. 391.

Avatangiisinut Inatsisinillu Atuutsitsinermut Naalakkersuisoqarfip akisussaaffigivaa, nunaminertat Ramsar-imit illersorneqartut [NunaGIS-imut](#) takuneqarsinnaasunngorttassallugit, aammalu nutarsaasarnissaq isumagisassallugu

Pisortaqarfittut akisussaasoq: Pinngortitamut, silap pissusaanut, nukissiuuteqarnermullu immikkoortortaqarfimmil, Pinngortitamut, Avatangiisinut Inatsisinillu Atuutsitsinermut Naalakkersuisoqarfik.

NUNARSUARMIOQATIGIIT KINGORNUSSASSAATUT EQQISSISIMATITAT

Piffissami matumani Namminersorlutik Oqartussat UNESCO-p Nunarsuarmioqatigiit kingornussassaattut Eqqissisimatitat pil-lugit aalajangersakkap, Danmark-imut nunarput sinnerlugu akuersaarneqartumik atsioqataaffigineqarsimasut pisussaaffi-gilersimasai naammassiniarneqaleruttorput. Tamannali imatut paasineqassaaq Namminersorlutik Oqartussat namminneq aqu-tissiuutissagai aalajangersaasimanerup kingunerisassai naammassiassallugit.

Namminersornerusut anguniagaat:

- [Ilulissat Kangiani kangerluup Namminersornerusut Oqartussat nalunaarutaat nr. 10, 15. juni 2007-meersoq](#) naapertorlugu ataqqineqarnissaq ulakkeerniarneqassasoq.

Kommunit pilersaarusiortarnerinut piumasaqaatit.

- Nunarsuarmioqatigiit eqqissisimatitaat kommunip pilersaarusiianut ilanngunneqassasoq.

Ilulissat Kangiata Kangerlua

Ilulissat Kangiata Kangerlua Nunarsuarmioqatigiit kingornussaattut allattorneqarfiannut 2004-mi juli-p qaammataani ilannunneqarnikuvoq. Eqqissisimatitassatut pineqartoq UNESCO-p piumasaqaataanut naammassinnissimavoq, tamannalu tunngavigalugu eqqissisimatitsinissamut nalunaarutitigut killiliisoqarluni piffimmi pineqartumi qanoq iliuuseqartoqarsinnaanera pillugu. Tamatumani aamma ilaavoq piffiup tungaanut illoqarfiup alliar-tortinnejarsinnaanissa killiliiffigineqarsimanera. Illoqarfiup killingata avatinnguatigut nunaminertamik sanaartorfigneqar-sinnaanngitsumik inissiisoqarsimavoq, tamatumani eqqissisimatitap tungaanut itsarnisaqarsimappat innarliisoqarsinnaanissa pinaveersaartinniarlugu. Takuuk [Namminersornerusut Ilulissat Kangerluata eqqissisimatinneqarnissaq pillugu nalunaarutaat nr. 10, 15. juni 2007-imeersoq](#).

Ilulissat Kangiani 2009-miut 2014-imut ingerlatsinermut pilersaarut 2009-mi Pinngortitamut Avatangiisinnullu Immikkoortor-taqarfimmit kiisalu Qasuitsup Kommunianit sularineqarpoq. Taanna Nunarsuarmi kingornussaqrifsumi nalilinnik illersui-narluni suliniutissanik assigiinngitsunik atuutsitsilernissamut

pilersaarutinik imaqarpoq, tassalu sumiiffiup nunataata asse-qanngitsumik alianaassuseqarneranut sikullu pissuseqarneranut tunngasunik. Ingerlatsinermut pilersaarummi ilaatigut takorna-riarnerup, piniarnerup aalisarnerullu nungusaataanngitsumik tunngaveqarluni ineriaortortinneqarnissaq ulakkeerneqartus-saavoq, kiisalu atuisut tamarmik pisuunnguutaasumik paasisa-qarfiusumillu misigisaqarnissamut periarfissaqartinneqarnissaat ulakkeerneqassalluni.

Ingerlatsinermut pilersaarut nutartigaq 2015-inip ingerlanerani piariissasoq naatsorsuutigineqarpoq.

Nunarsuarmi kingornussaqrifsumik aalajangiussinermi tunngaviusut UNESCO-p nittartagaani takuneqarsinnaapput, uani: unesco.org

Killeqarfiliussaq

Ilulissat Kangia UNESCO's Nunarsuarmioqatigiit Kingornussa-saattut tunngaviit marluusut toqqammavigalugit ilanngunneqarsi-mavoq "silarstuatsinni pisuussutit immikkullarilluinnartut" tunngavigalugit; sermersuup uukkartarfianeersut ilulissat aammalu piffiup alianaalluinnartuunera toqqammavigalugu. Imatut paasineqassaaq, pingaartitat marluusut piffimmi eqqissisimatitsifi-sumiittut sernigineqartariaqarput, aatsaammi taamaasiornikkut pineqartoq nunarsuarmioqatigiit kingornussassaattut isigineqar-sinnaajuaannassammat.

2004-mi UNESCO-p piffik pineqartoq nunarsuarmioqatigiin-nut kingornussassanngortkamiuk tamatumani piumasaqaatigi-simavaa, nuna mianerineqartussamiit illoqarfiup killingata tun-gaanut nunaminertamik killeqarfiliortoqassasoq. Tamatumani pineqarluni Ilulissat illoqarfittut killinganiit avatinngua nunaminertaqassasoq piffimmi nuna eqqissisimatitaasup tungaanut sanaartortoqarsinnaasannngitsumik.

Nunap/piffiup eqqissisimatinneqartup naleqassusai pigiin-na-rumallugit ataavartumik nalilersorneqartuartariaqarpoq ilumut naapertuuttussaanersoq nunaq eqqissisimatitaq tamakkerlugu taamatut sanaartorfigneqeqaqqusaangngitsumik killeqarfilerneqas-sanersoq. Tamatumani kisiat naammaginagu illoqarfiup nunallu eqqissisimatitaasup killeqarfilerneqarsimanera. Tamanna naliler-suiffigilluassallugu pisariaqalersimavoq, arlaatigut nunap eqqissi-matitaasup avatinnguani sanaartortoqarsinnaaneranik qinnute-qaateqartoqartsimammat.

Taamatut nunap eqqissisimatitaasup killinga tamakkerlugu

sanaartorfigineqarsinnaajunnaartariaqarneranut isummat mak-kuupput:

- Nunaminertani assiginngitsuni nunap eqqisisimatitap killeralaannguani soqutiginninneq annertusiartorpoq. Kan-gerluup uukkartarfiusup qanittuanittumik soqutiginninneq annertusiartorpoq, tamatumanilu illoqarfiusup eqqaa kisiat pineqarani.
- Killeqarfiliussap ersarissumik periarfisiisutigumaarpaa, eqqisisimatitap avatinnguani siunissami susoqarsinnaassa-

nersoq, taamaasillunilu tamakkuningga ingerlatsinerit assigiaartinneqarlutilu pisariillisaaffigineqarsinnaalissammata.

- Killeqarfiliussap periarfisiisutigissavaa piffit atorneqarner-paajusut qanoq pissuseqarfifigineqarnissaanut qanoq aqqutissiuussinissamut, piffit assiginngitsunik pissuseqarluni eqqisisimatitsinermi ilangngunneqarsimannngitsut eqqarsaatigalugit (soorlu Ilulissat kangerluani eqqisisimatitap killingatigut qimussersinnaaneq eqqarsaatigalugu).
- Killeqarfiliussap UNESCO-mut, nunatsinnut eqqaanilu innut-

Killeqarfiusami iliuuseqaatit akuersarneqarsinnaasut akuersarneqarsinnaanngitsullu

Sanaartorneq	Illoqarfimmut killeqarfiusaq	Timaata tungaanut killeqarfiusaq
Angallassissutit motorillit	Inerteqqutaavoq (sisorarnermi illinersiuitut aqquti-gisinnaasaat akueringeqarsinnaapput)	Immikkut ittumik akuersisoqarsinnaavoq, Qaasuitsup Kommunianik tusarniaareernnikkut Pinngortitamat, Avatangisiniut Inatsisinnillu Atutsitsinermut Naalakkersuisoqarfiusup aalajangiiffigissavaa pilersaaret piffimmut eqqisisimatitap naleqassusianut naaptertuunnersoq. Immikkut piumasqaateqarnikkut akuersisoqarsinnaasassaaq.
Iliuuseqaataasinaasut allat matumani taaneqarsinnaasut, tunngaviatigut akuerineqarsinnaapput, taamaattorli kommunip maleruaqqusai nunattalu inatsisitigut killiliussaasa iluaniissallutik.	Pilersaaret pillugit piumasqaatit makkusinnaapput: annertussusaa, portussusaa, sananeqaataa takujuminartuuneralu. Avatangisiniut sunniutissai, soorlu eqqaavilerinikut il.il. Piomasqaatigineqassapput akuersisimaneq toqqammavigalugu nalunaaru-siortarnissaq, nakkutilliisinnataitaanerlu.	
Iliuuseqaataasinaasut allat matumani taaneqarsinnaasut, tunngaviatigut akuerineqarsinnaapput, taamaattorli kommunip maleruaqqusai nunattalu inatsisitigut killiliussaasa iluaniissallutik.		

taasunut oqariartuitigivaa, iliuseqaatit suut nunarsuarmioqatigiit mianerisaataa eqqaani suut akuersaarneqarsinnaanersut. Killeqarfiliussap toqqaannartumik qulakkiissavaa, nunarsuarmioqatigiit eqqisisimataata avatinnguani iliuuseqaatigineqartut, nunarsuarmioqatigiit eqqisisimataannut isiginninnermut allatigullu akornutaassanngitsoq.

Annertussusaa

Killeqarfiliussaq oqaatigineqartutut marloqiusatut aggulunneqarsimavoq:

- Illoqarfiup tungaanut killiliussaq: Ilulissat illoqarfittut kililinganiit nunarsuarmioqatigiit eqqisisimataannut. Tassani illoqarfiup tungaanut Qoororsuarmut killeqassaaq.
- Nunami asimut killeqarfiliussaq: Piffik kilometerinik marlunnik nunamit eqqisisimataamiit silissuseqartoq, tamatumani apeqqutaatinnagu nuna, sikoq imarlunnit pineqarnersoq. Killiliussaq tamanna nalilerneqarsimavoq eqqisisimataip tungaanut isaannarmik takuneqarsinnaasutut inissimasoq.

Piffit allat UNESCO-mit nunarsuarmioqatigiit kingornussassaattut inissinneqarusuttut:

Avatangiisut kulturikkullu eriagisassat UNESCO-p nunarsuarmioqatigiit kingornussassaattut inissiniarnermini marloquisanngorlugit aaqqiiviginiaartarpai. Siullermik nunap pineqartup UNESCO-mut saaffiginnissutigeqqaartarpaa piffit aalajangersimasut UNESCO-milli akuerissallugit naqissusertikkusunneqartut piukkussassatut inissinniarneqartarput. Taava nunap pineqartup ilanngunniakkani pillugit innersuussutigisassani suliarissavaa. Tamatuma kingorna UNESCO-p nalilersussavaa ilumut tassunnga ilanngunneqartussatut akuersaarniarneqarsinnaanersoq. Kalaallit Nunaat piffit marluk ilanngukkusullugit kissaateqarpoq:

1. Piffik pineqartoq Sisimiut Kangerlussuullu akornanni inissimasuovoq, nunaminertaq issittumi ukioq kaajallallugu piniartuunermut kulturikkut pingaaruteqartutut pissuserisaat

pillugu. Nunaminertaq taanna UNESCO-mit piukkun-naatilittut inisitaanikuuvooq. Killiflik: Innersuussinissamatut toqqammavigisassat suliarineqarnissaat.

2. Nunatta Kujataani nunaminertaq kulturikkut pingaarutilittut inissikkusunneqartoq tassaavoq noorlernit atorneqarsimallunu nunatsinni issittumiittumi nutaaliaasumik nunalerinermi ingerlataqarfiusoq. Piffik pineqartoq UNESCO-mit piukkun-naatilittut inissinneqarnikuuvooq. Killiflik: 2013-mi aqutsinikut suligasuartussat pilersinneqarsimasut innersuussinermi toqqammaviusussaq naammassiniarsarivaat.

Piffimmi Nunarsuarmioqatigiit Kinguariinnut akuereqqullugu siunnersuutigineqarsimasumi qanganiillu eqqisisimatait marluusut inissimapput, Qaqortukulumi oqaluffitoqaq aammalu Sigssardlugtumi illukoqarfik. Qaqortukulumi oqaluffitoqqap Sillardlugtumilu illukut eqqisisimatinneqarnissaat pillugu Nalunaarut 20. maj 1950-meersoq, Kalaallit Nunaanni Nalunaarutit 1948-50 p. 205.

Nunarsuarmioqatigiit Eqqisisimataissaanik toqqaasarnermi toqqammaviusartut UNESCO-p quppersagaani takuneqarsinnaapput: unesco.org.

Kommuni nunarsuarmioqatigiit eqqisisimataissaata sumiisusaanik aammalu akuerineqassappat piumasaqateqarfiusut pillugit NunaGIS-imut ilanngussisussaatitaavoq, ilanngussamilu nutarterneqartarnissaa isumagisassallugu.

Pisortaqarfik akisussaasuovoq: Pinngortitamut, silap pissusaanut, nukissiuteqarnermullu immikkoortortaqarfik, Pinngortitamut, Avatangiisut Inatsisinillu Atuutsitsinermut Naalakkersuisoqarfimmi aammalu Qasuitsup Kommunia.

KALAALLIT NUNAATA AVANNAARSUANI TUNULLU AVANNAANI NUNA ALLANGUTSAA- LIUGAQ / BIOSFÆREQARFIK

Kalaallit Nunaata Avannaarsuani Tunumilu nuna allanngutsaa-liugaq/biosfære-qarfik kommunit aggornerisa avataanniippoq. Nunamut allanngutsaaliukkamut tunngavissat Kalaallit Nunaata nammineerluni aalajangersarsimavai, taamaattumillu sumiiffiup ilaatigut aatsitassarsiorfigineqarnera pissutigalugu IUCN-ip nunat tamat akornanni nunanut allanngutsaaliukkanut tunngavissarititaanik naammassinnifiunatik. Aamma sumiiffik UNESCO-mit biosfære-qarfittut toqqaarneqarsimavoq, taamaattumillu nunat tamat akornanni eqqisisimatitanut ilaasutut nalunaarsorneqarsimalluni.

Nunamut allanngutsaaliukkami/biosfære-qarfimmi ingerlatsinermut pilersaarusiornissamut pisariaqartitsineq aatsaat taama annertutigaaq. Sumiiffimmi nalillit ulorianartorsiortinneqarnerat siusinnerusukkut annikitsuinnartut isumaqarfigineqartarsimapput, kisianni aatsitassanik piiannerup annertusineqarnissaanik kissateqarneq, takornariaqarnerup ineriartortinneqarnerata annertusinissaanik anguniagaqarneq aammalu silap allannguttiisaatut naatsorsutigisat pissutaallutik sumiiffiup il.il. tikineqarsinnaerata ajornannginnerulernerata kingunerisaanik, sumiiffiup illersugassatut aalajangiunneqarnissaanut pisariaqartitsineq aatsaat taama annertutigaaq.

Taamaattumik 2001-imiksumiiffrerperiusissanut pilersarutip ineriartortinneqarnera, ingerlatsinikkut ajornartorsiutinik aralalinnik aaqqiiffiusussaq aallartinneqarpoq. Periusissanut pilersarummi nunap allanngutsaaliukkap illersorneqarnissa, ilaatigut sumiiffiup uumassuseqarnerata sunnerneqanngitsup siunissami kinguariinnut tulliuttunut kingornutassanngortinneqarnissaanik qulakkeerisussaq, ilaatigullu nunat tamat akornanni pisussaaffinnik naammassinnifiusussaq siunertarineqarpoq. Tamatuma saniatigut periusissami sumiiffiup Kalaallit Nunaanni nunap immikkoortuinik ineriartortsinermut ilaatinneqarnissa qulakeerniarneqarpoq, tassani nunat tamat akornanni ilisimatusarneq ilinniartitaanerlu, pinngortitamik ingerlatsineq, takornariaqarneq, inuiaqtigijit agguagaaneranni ineriartorneq aningaasaqarnerlu, ingerlasussanik piareersaaneq aqutsinerlu, stationini suliat,

kiisalu siornatigut qimaannagaasarsimasunik saliineq immikkut pingaartinneqarlutik.

Pilersaarut taanna Kommuneqarfik Sermersumi Ittoqqottoromiinut toqqaannartumik toqqaannanngitsumillu sunniuteqartussaavoq, ammalu Qaanaamut, Qaasuitsup Kommuniani, sunniuteqalaartussaalluni, tassami pilersarummi siunissami sumiiffimmi suliaasartussat sinaakkuserneqartussaapput, taakkununngalu ilanngullugu takornariaqarnermut, kiisalu najugaqartut nunamik allanngutsaaliukkamik atuinerannut sinaakkusiisoqartussaalluni.

Sumiiffimmut aalajangersakkat [nuna_allanngutsaaliugaq_pil_lugu_Namminersorlutik_Oqartussat_nalunaarutaanni_nr.7-imi, 17. juni 1992-imeersumi](#), nalunaarutikkut [nr. 16-ikkut, 5. oktober 1999-imeersukkut](#) allannguiteqartinneqartumi nassuiarneqarput [inatsisit.gl](#) Suliniutissanut pilersaarutip inaarsarneqarneranuitatillugu nalunaarutip taassuma iluarsineqarnissa naatsorsuutigineqartariaqarpoq.

Biosfære-qarfitt aalajangerneqarnissaannut tunngavissat Seville-mi Suliniuummi nassuiarneqarput. ([Biosphere reserves - The seville strategy and the statutory framework of the the world network](#)).

Nuna allanngutsaaliukkap [NunaGIS-ip](#) iluanut killeqarfisa inissinneqarnissaat ammalu ingerlaavartumik nutartertarnissai Naalakkersuisoqarfisuaq akisussaaffigai.

Akisussaasutut oqartussaasoq: Silap pissusaanut, Nukissiuuteqarnermut, Pinngortitamut Inatsisiniillu Atuutsitsinermut Immikkoortortaqarfik, Pinngortitamut Avatangiisintut Inatsisiniillu Atuutsitsinermut Naalakkersuisoqarfik.

KULTURIKKUT ERIAGISASSAT TAMMATSAA-LIORNERAT

Illoqarfinni nunaqarfinnilu, kiisalu nunaannarmi kulturikkut kingornussassarpassuaqarpoq, taakkulu kommunip pilersaarusiorneranut ilaatinneqartussaapput. Kulturikkut eriagisassat Eqqisisimatisisarneq aamma allatigut kulturikkut eriagisassanik kulturikkut kingornussatut illersuineq pillugu Inatsisartut Inatsisaatigut nr. 11, 19. maj 2010-meersukkut illersugaapput. Aammattaaq eriagisassatut soqutiginnatillit arlallit kulturikkut kingornussatut eriagisassat Kommunikaartumik pilersaarusiornermi allanngutsaaliuisussaanermik nakkutiginnittussaaneq pillugu Namminersornerullutik Oqartussat nalunaarutaata nr. 31, 30.oktober 1991-imeersup ataaniipput tassuunalu qulakkeer-neqarnikuullutik.

Kulturikkut kingornussat tassaapput ukiuni tusindtilinni inuit inuuffigisimasaat eriagisassatut isigineqartariaqartut aammalu siulitta qanoq inuusimanerannik ullutsinni inuusunut ersersitisusut.

Illoqarfinni nunaqarfinnilu eriagisassat tassaanerussapput illut eriagisassat kiisalu eqqisisimatitaasut, asimili tassaanerullutik inuit tessani inuusimanerannut takussutissat aammalu kulturikkut ineriertorsimanitsinnut ersersitsisuusut, taakkumi tassaasarmata uagutsinnut oqaluttuartut qanga inuuasatsimut pingaaruteqarsi-maqalutik. Piffit ilaat ukiup qanoq ilinerani atorneqartarsimapput allallu piffissani aalajangersimasuni najugaqarfingeqartarsimalutik.

Nunaannarmi illukoqarfiiit tassaapput inuit qangaanniilli inuuffigisimasaattut takussutissaqarfiusut aammalu taamatut inuuffigineqarsimanerminnik piffinni aalajangersimasuni takussutissaqarfiusut.

Illut pineqartillugit tessani illoq tamaat eqqarsaatigineqartarpoq, illup silataa sannaalu aammalu illup pineqartup eqqaani nunaminertaq, taakkua tassaapput ataatsimut isigalugit eriagisassatimaluunniit illersugassat ilaat.

Nunaminertat kulturikkut eriagisassat tassaapput, arlaatigut kulturikkut pingaaruteqarlutik piffiusarsimasut. Piffit piujuannartitassat eriagineqartariaqartut tassaapput illoqarfiiit immik-

koortui aammalu illut aalajangersimasut oqaluttuarisaanermi kulturitsinnullu pingaaruteqartutut inissisimasut.

Namminersorlutik Oqartussat anguniagaat:

- Nunatsinni kulturikkut kingornussat piujuannartinneqarnisaasa qulakkeernissaat;
- Nunatsinni kulturi pinngortitarlu pillugit oqaluttuarisaanerit qaammarsaatiginissaat; aamma
- Isumagissallugu nunaminertat eriagisassat kulturikkut pingaarutillit eqqisisimatisisarnerni tammartsaalikkanut ilanngullugit illersorneqartarnissaat.

Kommunit pilersaarusiornerannut piumasaqaatit

- Kommunimut pilersaarummi sumiiffit ilaanni pissutsit eqqisisimatitassanut eriagisassanullu tunngasut isumagine-qarnissaat aalajangersarneqassapput, taakkununngalu ilaapput illut illoqarfinnilu sumiiffit eqqisisimatitat eriagisallu. Piler-saarusiorneq aamma nunaminertat atorneqartarnerat pillugit Inatsisartut inatsisaanni § 19, imm. 2.
- Eqqisisimatitassat eriagisassallu, taakkununnga ilaallutik illut, sanaartukkat sumiiffillu eqqisisimatitat eriagisassallu, kiisalu sumiiffit kulturikkut oqaluttuarisaanermut pingaarutillit. Pilersaarusiorneq aamma nunaminertat atorneqartarnerat pillugit Inatsisartut inatsisaanni § 20, imm. 1, nr. 5.

Nunami itsarnitsanut eriagisassanut tunngassuteqartut (kulturikkut eriagisassat), pingartaumik kulturikkut eriagisassat eqqisisimatitaanerat pillugu Inatsisartut inatsisaanni nr. 11, 19. maj 2010-meersumi maleruagassiuunneqarput (Kulturikkut eriagisassat pillugit inatsit).

Eriagisassat Kommunekkaartumik pilersaarusiornermi allann-

[gutsaaliuisussaanermik nakkutiginnittussaaneq pillugu Nammi-nersornerullutik Oqartussat nalunaarutaanni nr. 31, 30.oktober 1991-imeersumi](#), § 1, imm. 2. nalimmassaavigineqarpoq.

Illut illoqarfíllu immikkoortortai eqqissisimatitat eragineqartariaqartullu kommunit pilersaarusiortarneranni pingaarnertut inisisimapput, inatsisitigullu toqqammavialluni: [Pilerausiorneq aamma nunaminertat atorneqartarnerat pillugit Inatsartut inatsisaanni nr. 17, 17. november 2010-meersumi](#), § 20, imm. 1, nr. 5 naapertorlugu.

Illut eqqissisimatitat

Ullumikkut illut 92-t eqqissisimatitaapput kiisalu illoqarfínni illoqarfítt immikkoortuisa ilaani píffit marluk eqqissisimataallutik. Illoqarfítt immikkoortuini eqqissisimatitat tassaapput Upernavimmi "Illoqarfítoqaq" aammalu Qaqortumi savanik toqraavitoqqap eqqissisimatitaasup eqqaani kuup killinga ujaqqanik qarmagaq. Tamatuma saniatigut Igalikup ujaraanik illut sanaat, Igalikumi nunaqarfíup immikkoortuani kommunip pilersaaruutan ilasumi D1-mi inisisimasut allatut kulturikkut eragisassatut naqissusiivigineqarnikuusut. Illut illoqarfínnilu immikkoortortat eqqissisimatneqartut ilanngussaq 1-imí takuneqarsinnaapput.

Illut eragisassat illoqarfíllu immikkoortui

Illut illoqarfíllu immikkoortortai eqqissisimatineqartut pillugit paassisutissat Aningasaqnermut Pisortaqríup 1990-imi saqqummiussaani takuneqarsinnaapput, taamanikku kommunini 18-usuni illoqarfítt tamarmik taakkunani eqqissisimatitat saqqummiinneqarput. Saqqummersítq taanna "Illoqarfínni Sungaartumik nalunaarsukkatut" taaneqartartoq, nuna tamakkerlugu illoqarfínni pilersaarusiornerni aalajangersagaavoq. Taamaattoq illut ilaat tassani taaneqarsimasut maannakkut eqqissisimatitaajunnaarsimapput. Naalakkersuisut illut illoqarfínnilu immikkoortortat eragineqartariaqartut allanngortinneqassagaangata nalunaarsuisusarput.

Illut illoqarfíllu immikkoortortasa toqqarneqarnissaannut aammalu eqqissisimatitat piujuannartinnejqarnissaannut oqartussaaffik aammattaaq Naalalakkersuisut ataanniippoq. Kommu-

nit pilersaarusiortarnermut [inatsimmi § 21](#), imm. 1, nr. 7 toqqam-mavigalugu immikkullarissunik aalajangersaasimasinnaavoq. Arlaatigut illu eqqissisimatitaq pillugu allannguusoqarusutto-qarsimappat, tamatumani ilanngullugu eqqissisimatitaaneranik atorunnaarsitsiniarneq kommunimut qinnuteqaatigineqassaaq. Kommunip qinnuteqaat Naalakkersuisunut ingerlateeqqissavaa, taamaasiornerniminu paassisutissat kommunillu nammineq inas-suteqaataa ilanngutissallugu. Tamatuma kingorna illoq pineqartoq eqqissisimatitaareersimappat nuna tamakkerlugu pilersaaru-siortarnermut aalajangersakkat naapertorlugin Naalakkersuisut aalajangiissapput.

Maannakkorpiaq nuna tamakkerlugu iliuuseqaatissat suliarineqaleruttorput, tamatumani eragisariaqartut illoqarfínniittut illoqarfíllu immikkoortui taamatullu nunaqarfínniittut naunaarsorneqarput. Illut illoqarfíllu immikkoortortai eragisassatut naliliiffigineqarsimasut kommunit pilersaarusiornernant ilann-gutereerneqarnikuupput, taamaattumillu aamma [NunaGIS-mi](#) takuneqarsinnaallutik. Killiffit allanngutaat kommuninit naunaarsorneqassapput.

Nunami itsarnitsat eragisassat

Itsarnitsat nunaannarmiittut aammalu ukioq 1900 sioqqullugu napparneqarsimasut, ilaattilugit illukoqarfíit, nunaqarfítoqqat, iliveqarfítoqqat ilivillu ataasiakkat tamarmik eqqissisimatitaapp-put. Illeerit nunaannarmiittut ukioq 1900 sioqqullugu pisimasut aammalumi nutaanerusut tamarmik eqqissisimatitaapp-put. Nunatta Katersugaasivia Toqqorsivialu (NKT) tusarniaareerluni eqqissisimatitsimissaq pillugu illukoqarfíit ukioq 1900 sioqqullugu kingornatigullu piliaasut soorlu iliveqarfítoqqat, napasuliat, naasorissaaviusimasut aammalu taakkua ujaqqanik qarmakkani ungululiorfigineri, oqaluttuarisaanermut pingaaruteqarnerat na-lunangippat eragineqartariaqartut, NKT tusarniaavigeqqaartin-nagu nikisinneqaqquaanngillat.

Kulturikkut eragisassat pillugit inatsisikkut aalajangersarneqarpoq, asimi nunaannarmiittut aammali itsarnisat tamaku nalinginnaasumik eqqissisimatitassatut isigineqartariaqartut taamatullu allat taamatut pissuseqartut Nunatta Katersugaasivianit Toqqorsivialillu eragisassatut nalunaarsorneqarsimasut eqqissi-

simatitaalersinnaallutik.

Nunaminertat qangaanniilli najugaqarfingineqarsimasut tasaaapput inuit tamaaniittarsimancerinut takussutissat. Inuit tassani inuussimanerannik arlaatigullu pissutissaqarlutik tassani inuusimanerannik takussutissaqarfiusut. Assersuutigalugu qanganisarriut misissuitillutik sannatikunik ujaqqanit sanaanik aammalu ukiut 4000-t missiliorlugit tassaniissimasunik nassaarunik, taava nunaminertaq eqqaalu ingerlaannaq eqqissisimatitalissapput – sakkut nassaarineqartut takutippaat misissuilluarfigigaanni inuit tassani najugaqarsimancerannik uppernarsaatinik suli nassaassartoqartoq, naak tamakku il.il. imaassiinnarlugit takuneqarsin-naanngikkaluartut.

Ullumikkut nunarpot tamakkerlugu eqqissisimatitat 5.500-t nalunaarsorneqarsimapput, katersugaassiviuup nalunaarsuiffianit. Kisitsisit taaneqartut amerlatsikkiartuinnarput, pissutigalugu:

- Pifflit manna tikillugu annertunerusumik nassaassarsiorfigeqarsimangngitsut misissuiffingineqartalersimammata.
- Itsarnisarsiuut illukoqarfinnik nunami "nusajunnaarsimunsuk" nassaallaqqissisimapput. Tamatumani pineqarpot illukoqarfut imaassiinnarlugit nunap qaavini takuneqarsin-naajunnaarsimasut, issup ataanilersimasut.

Inuit inooriaaseqarnerminni allanngorartumik inuusaaseqarsi-mannerannut, assersuutigalugu eqqaamannittunit ilisimaneqartut aammalu inuuniutit atorsimasaat takussutissaasut, pifflit aqqi il.il. toqqaannartumik inatsisitigut immikkut taaneqarsimanggillat, taamaattumillu ataatsimut isigalugit "Nunatta kulturikkut oqaluttuarisaanerani" pingaaruteqcarnerat naapertorlugu Nunatta Katersugaasivianit Toqqorsivianillu nalunaarsorneqartussat, takuuk [Katersugaasiveqarneq pillugu inatsisartut peqqussuataat nr. 6, 30. oktober 1998-meersoq](#).

Eqqissisimatitsinerup nassatarisaanik eqqissisimatinneqartoq innarlerneqaaqqusaanngilaq, tamaat imaluunniit ilaannaa allamut inissinneqaaqqusaanani. Eqqissisimatitat eqqai 2 meterit tikillugit sunilluunniit iliuuseqartoqaaqqusaanngilaq. Amma illukoqarfut eqqarsaatigalugit taakkununng 2 -20 meterip tunganaut arlaatigut iliuuseqartoqaaqqusaannani, tamatumani pineqaratik nuna-lerinermut tunngatillugu sulinerit aammalu itsarnitsat tungaa-nut aqqusineeraliornerit. Nunalerinermut tunngatillugu nunap

qaavanik assallatserinermi 15 cm ammut tikillugu kisiat assallat-serisoqarsinnaavoq. Naggorissaanerit, naatitassanik ikkusuinerit aammalu uumasuutinik ivigartortitsinerit ajornanngillat. Nunatta Katersugaasivia Toqqorsivialu nunalerinermut tunngatillugu allatigut aamma akuersissuteqarsinnaaput, tamatumani ilanngullugit ujaraajaanerit, paassisutissanut nivinngaaviit, eqqaaviit aammalu allat innuttaasut itsarnitsanik takuniaasinnaanissaanut iluaqtas-sinnaasut eqqarsaatigalugit.

Nunatta Katersugaasiviata Toqqorsivatalu eqqissisimatitat aammalu allannguutit imaluunniit eqqissisimatitsinermik ato-runnaartsinerit avammut saqqummiuttassavai tamatumuuna alajangiinermiit ullut 14-t qaangiutsinnagut tamanna pisassalluni. Piginnittoq imaluunniit nunaminertamik atuinissamat akuerine-qarsimasut imaluunniit allatigut atuinissamat piginnaatinneqar-tut kommunilu eqqissisimatitat inissisimaffianik akisussaaffig-in-nituusoq taamaatullu soqutigisaqartut allat toqqaannartumik ilisimatinneqartussaapput.

Eqqissisimatitsineq pifflimik pineqartumik soqutigisalinnit malinneqartussaavoq, tamatumani lu apeqqutaanngilaq qangar-piaq nunamik atuisinnaaneq akuerineqarsimanoeroq.

Nunatta Katersugaasiviata Toqqorsivatalu soorlu illukut qanga-nitsat eqqissisimatitaasut sumiikkaluartut sumiiffiinik nalunaar-suisartussaavoq, sunalu tunngavigalugu eqqissisimatinneqar-erut erseqqisaatigallugulu.

Nunatta Katersugaasiviata eqqissisimatitat nunamiittut Inatsi-sartut inatsisata manna malillugu eqqissisimatinneqartut nakku-tigisussaavai.

Nunatta Katersugaasiviata Toqqorsivatalu eqqissisimatitat nunaannarmiittut aserfallatsaaliorneqarnerat aningaasanut inat-sisip periarfissiissutai naapertorlugin isumagisassarai.

Nunaminertat itsarnitsanik eriagisassanik peqarnertik tunngavigalugu eqqissisimatitaasut

Kommuni Kujalleq

- Qaqortukulumi oqaluffikoq aamma Sigssardllutumi illukoq eqqissisimatitanut ilaapput. Qaqortukulumi oqaluffikup

aamma Sigssardlluttumi illukup eqqissimmatitut nalunaaru-tigineqarnissaat pillugu kaajallaasitaq, 20. maj 1950-imeersoq, 1948-miut 50-imut Kalaallit Nunaat pillugu nalunaarut, qupp. 205.

- Uunartoq. Nunaminertaq nunaqarfitoqaasimasoq Thule Kul-turimeersoq eqqissimmatitanut ilaavoq.

Kommuneqarfik Sermersooq

- Nuup akiani Qeqertarsuaq (Håberts Ø) qeqertallu eqqaanniit-tut, Nuuk
- Kuussuaq.
- Nunaminertaq qallunaatsiaqarfitoqaasimasoq Noorliit, Nuuk.

Qeqqata Kommunia

- Sarfartuup Qoorua, Maniitsoq.
- Arnangarnup Qoorua/Paradisdalene.

Kommunit aggorerisa avataanni

- Tunup Avannaarsua, nuna eqqissimmatitaq.

Eqqissimmatassatut sulissutigineqartut

Eriagisassat nunaannarmiittut ukioq 1900 sioqqullugu pilersi-nut aamma ilaapput iliveqarfitoqqat ilerrillu ataasiakkat. Ilerfit nunami saqqumiinnartut ukioq 1900 sioqqullugu kingornatigu-luunniit ilineqarsimasut aamma eqqissimmatitaapput. Nunatta Katersugaasiviata Toqqorsivatalu piffit pillugit tusarniaareerluni ilumut illukutoqqat ukioq 1900 kingornatigulluunnit napparne-qarsimasut pillugit, tamatumani ilangullugit iliveqarfuit, nap-suiliat, naatitsiveqarfitoqqat taakkulu sinaakkutaat ujaqqanik qar-magaasut eqqissimmatitaapput (takuuk [Inatsisartut inatsisaat nr. 11, 19. maj 2010-meersumi § 5](#)).

Nunaminertat atorneqartussatut pilersaarutaasut

Nunatta Katersugaasiviata Toqqorsivatalu ukiuni aggersuni nuna&#31;minertat anginerusut eqqissimmatitaalersinnissaat su-

lissutiginiarpaa, tamatumani nunaminertat piffiillu eriagisassat imminnut attuumassuteqarnerat ersersinniarlugu. Tamatumani piffit qitiillugit taamatut takorloorneqarsinnaasut nalunaaru-siami uani allatorneqarsimapput: Assessment of Cultural Heritage Monuments and Sites in the Arctic. – Arctic Council (SDWG) Project #P114. 2012.

- Tunup Avannarsuani Midsommersøp kangisissortaa aamma Jørgen Brønlundip Kangerlua 25-it missaanni nunaqarf-toqaqartoq, nunarsuatsinni najugaqarfinni avannarpasinner-paajupput, aammalu Kalaallit Nunaata inoqaleqqaarneraniilli pisuullutik.
- Kitaata Timaani Tasersiap qanittuani nunaminertaq kultu-rikkut pingaaruteqarsimaqisoq, kristusip inuunera ukiunik 2000-t sioqqulluguli tuttunik piniarfiusalersimavoq.
- Kangeq – Illuerunnerit. Nuup Akiata kimmuit kitaani illukutoqqat qangaanniilli napparneqarsimasut arlaqaqisut kristusillu inuunera sioqqullugu ukiunik 2000-nik pisoqaa-suseqartut takussaapput.

Nunatta Kujataani nunaminertaq nunarsuarmioqatigiit kingor-nussassaattut eriagine=&#31;qartussatut piareersarlugu sulissuti-gineqarpoq. Tamatumani aamma nunaminertat qeqertallu nun-arsuarmioqatigiit kingornussassaasa avataanniittussat kujataani kulturikkut oqaluttuarisaanermut toqammaviusut. Makkuusut ilangunniarieqarput:

- Tuttutuup Isua, qeqertaq Tuttutooq Narsap kimmuit kitaan-niuttoq. Nunaqarfitoqaq Thulekulturimeersoq.
- Ikigaat, qallunaatsiaqarfitoqaq Nanortallip kujataani inissisi-masoq. Qallunaatsiaat nunatsinniherisa nalaani umiarsuali-vittut pingaaruteqarsimasoq aammalu qallunaatsiaat pillugit Islandimiut allagaatitoqaanni akulikitsumik eqqaaneqartarsi-masoq.
- Tasermiut kangiata tungaani Tasermiutsiaat eqqaani, Nanortallip kangimut avannaaniittoq illukoqarfik mattuttut illorsuaqarfikorisamaat.
- Unartup qeqertaani avannaatungaani Narsarsuarmi illukuto-qqat arnat mattuttut najugaqarfiginikuusimasaattut oqaatigi-neqartartoq.

Siunissami eqqissisimatitassatut sulissutigineqartut aammalu kulturikkut eriagisassatut naqissusiiviginiarneqartut

Sanaartugassat angisuut (ALCOA aamma erngup nukinganik innaallagissiorfiliornerit, nukissiorfiliornerit aatsitassarsiorfilioreillu) piviusunngortinneqassappata, nunatta kitaata timaata ilaa kulturikkut pingaaruteqarluartoq allanngortinnejartussaassaaq, tamatumali saniatigut nunatat kulturimut pingaarutilit annertuut tammartussaassallutik. Nunatat kulturimut pingaarutilit sinneruttut piujuannartinneqarnissaanik piumasaqaarneq anertunerulertussaavoq, taamaattumik Nunatta Katersugaasivia Allagaateqarfialu nunap timaani sumiiffinni pingaarutilinnik toqqartukkaminik nunaminertat kulturikkut eriagisassaqarfuit alajangersarnerisigut eqqissimatisilerniarluni suliniini annertusissaga naatsorsuutigineqarsinnaavoq.

Aatsitassarsiornermik suliat asimi sulinermi maleruagassanit malittarisassaqartinneqarput, tassaniillutik itsarsuarnisat, atortut assiginngitsut nassaarineqarnerinut atatillugu piumasaqaatigineqartut.

Nunatta Kangiata Avannaarsuani nuna eqqissimatisaavoq, tamannali tunngavigalugu Nunatta Katersugaasivia Toqqorsivialu (NKT) suli#31;niuteqar#31;niarnermini taaguusersimasaa "Qanganitsanik kulturikkut eriagisassanut ilapittuutaasut" aammalu "Nunatsinni nuna Eqqissimatisitaq" nunaminertakkuutaartumik agguataarlugu suliniuteqarfinginarpaa. Taavani nunaminertat 39-t eriagisassat pingaaruteqartutut imaluunniit immikkullarissutut taaneqarsinnaasut, NKT tusarniaavigeqqaarnagu tikinneqaqqusaanngillat. Nunatsinni nunaq Eqqissimatisitaq qanoq pineqassanersoq apeqqutatillugu immikkut eqqissimatisiniarnermut tunngatillugit aaqqiiviginiarneqarput.

Nunatta Katersugaasivianut tusarniaasареq

Nunatta Katersugaasiviata Toqqorsiviatalu (NKT) nunaminertat eriagisassat, illut eqqissimatisat aammalu nunaminertat kulturikkut eriagisassatut taaneqarsinnaasut nalunaarsortussaavai. Kulturikkut kingornussamik piukkunnaatlimmik isumaginnin-

nermut tunngavissaatitaavoq NKA-p kommunillu akornanni qanittumik suleqatigiinnissaq. Nunaminertat atorsinnaajumallugit qinnuteqaatit NKT-mut tusarniaassutigineqartartussaapput. NKT-p nunaminertat eqqissimatisitaareersut immikkorluinnaq pisoqartillugu atugassannngortissinnavai. Nunatta Katersugaasiviata Nunatta Kitaani Avannarsuanilu Eqqissimatisatamut tun#31;nga#31;tillugu suliniuteqarnerani, katersugaasiviup saqqummersissimavaa "Qanganitsanik kulturikkut eriagisassanut ilapittuutaasut" aammalu "Nunatsinni nuna Eqqissimatisitaq" nunaminertakkuutaatumik agguataarlugu suliniuteqarfinginarpaa. Taavani nunaminertat 39-t eriagisassat pingaaruteqartutut imaluunniit immikkullarissutut taaneqarsinnaasut, NKT tusarniaavigeqqaarnagu tikinneqaqqusaanngillat. NKT pillugit paasisutissat ugguna pissarsiarieqarsinnaapput: www.natmus.gl.

Kulturimut, Ilinniartitaanermut, Ilisimatusarnermut Ilageeqarnermullu Naalakkersuisoqarfuiup pisussaaffigaa nunaminertat illulu eqqissimatisat NunaGIS-mut saqqummiunneqartarnissaat aammalu nutarterneqartarnissaat isumagisassaralugu.

Kommunit pisussaaffigaaq nunaminertat illulu eqqissimatisat NunaGIS-itigut takusassiaritittarnissaat aammalu pineqartut nutarterneqartarnissaat isumagisassaralugu.

Pisortaqarfittut akisussaasoq: Nunatta Katersugaasivia Toqqorsivialu, Kulturikkut, Ilinniartitaanikkut, Ilisimatusarnikkut Ilageeqarnikkullu Naalakkersuisoqarfik, aammalu Aningaasaqarnermut Naalakkersuisoqarfimmi nunap pilersaariorneqarneranut immikkortortaqarfik.

AATSITASSAT

Aatsitassarsiorneq nunatta 1. januar 2010-mi tamakkiisumik aksussaaffigilerpaa. Siusinnerusukkut Danmarkip Nunattalu akornanni aveqatigiinnikkut oqartussaaffiusimagaluartoq.

Aatsitassarsiornermut tunngasut tassaapput nunatsinni aatsitassat suugaluartut aammalu aatsitassarsiorerit anginerit taamaa. Piiasinnaanissamut aksuersissutit, piiasinnaanissamut misissuinerni aksuersissutit aammalu aatsitassanik ikummatisanillu misissueqqaernerit [Aatsitassat pillugit ingerlatallu tamatumunga pingaarutillit pillugit inatsisartut inatsisaat nr. 7, 7. december 2009-imeersoq. \(aatsitassanut ikummatisanullu inatsit\)](#) aammalu ilassutit [inatsisartut inatsisaasigut nr. 26, 18. december 2012-meersumi](#) taamatullu [Inatsisartut inatsisaat nr. 6, 8. juni 2014-imeersoq](#) (aatsitassanut ikummatisanullu inatsit tunngavigalugu Innuttaasunik siusissukkut peqataatitsisarneq aammatananut ammasumik tusarniaaneq).

Aatsitassanut inatsimmi tunngaviatigut aalajangersakkat:

- Anguniassallugu naapertuuttumik aatsitassat atorluarne-qarnissaat aammalu qillerinikkut piliat aatsitassarsiorermi sinnunikun il.il. toqqorsiffigineqartarnissaat;
- Qulakteerniassallugu aatsitassarsiorerni tamakkulu kingunerisaanik nunami iliuuseqaatit aalajangersaavagineqartarnissaat;
- Qulakkiassallugu aatsitassarsiorerni ingerlatsinerni makku tunngavigalugit illorsorneqarsinnaasumik ingerlanneqarnissaat: sillimaniarneq, peqqissuseq, avatangiisut, pisuussutinik atorluaneq aammalu inuiaqatigiinnut akilersinnaasumik taamatullu naapertuuttumik ingerlatsisoqarnissaat. Aatsitassarsiorerit maleruagassat naapertorlugu nunarsuarmioqatigiit ajunngitsumik ingerlatseriaasii malinniarneqartassapput. Aatsitassat pillugit ingerlatallu tamatumunga pingaarutillit pillugit [inatsisartut inatsisaat nr. 7, 7. december 2009-imeersoq. \(aatsitassanut ikummatisanullu inatsit\)](#).

Kommunit pilersaarusiornissaanut piumasagaatit

Aatsitassanut inatsit toqqammavigalugu aksuersissutigineqartut nunap pilersaarusiornerannut attuumassuteqarput aammalu allatigut pilersaarusiornisanik malitseqartussaanatik. Tamatumunga pissutaavoq aatsitassanut inatsit tunngavigalugu aksuersisuteqarnikkut piiyanissami iliuuseqaatigineqarsimasut toqqamavigalugit, ilanngullugit illunik assigaannillu sanaartornerit, takuuk aatsitassanut inatsimmi § 87, imm. 2.

Kommunip pisussaaffia uaniiginnarpooq nunaminertanik atuinissamut attuumassuteqartut, tamatumani piffimi aatsitassanut inatsimmi § 47 toqqammavigalugu piffimmi suliffeqarfitt pineqarsimappata.

Oqaaseqaatitigut itisilerinerit

Aatsitassanut inatsit toqqammavigalugu aatsitassarsiorerit ingerlanneqartussaapput. Aatsitassanut inatsimmi aalajangersagaqrapoq ikummatisanik aatsitassanillu misissueqqaernerri, misissuinerni aammalu piiyanissamik aksuersereerni piiyanissani pissuserisassanik aalajangersaanerit, ilanngullugit sillimaniarnermut, peqqissutsumut, avatangiisut, silaannaap kissassusaanut – taamatullu avatangiisit illorsorneqarnerannut, inuiaqatigiinnut oqimaaqatigiissumik ingerlatsinissamut, sillimaniarnermut, ajoqusikanik akisussaafflerneqarnermut, iliuuseqaateqarfingegarnernut il.il. maleruagassat.

Aatsitassanut Naalakkersuinikkut akisussaasut, ilanngullugu Aatsitassanut, Pisortaqarfik, aatsitassarsiorerni aqutsineq isumagisussaavaat, ilanngullugit Aatsitassarsiorerni Avatangiisinnut Aqutsisoqarfik taakkuli suleqatigisaat Nationalt Center for Energi og Miljø (DCE), Nunatsinni Pinngortitaleriffik aammalu Danmarkimi Nunatsinnilu Avatangiisiniq Misissuisarfik (GEUS). Aatsitassarsiorernut tunngatillugu pisortatigut akisussaaffik ataatsimoorullugu ingerlanneqartussaavoq. Aatsitassanut Pisort-

taqarfiup tamatuma saniatigut aatsitassarsiornerni maleruagassat

assigjinnitsut akisussaaffigivai. Maleruagassat tamakku Aatsitas-
sanut Pisortaqarfik qppersagaani: [govmin.gl-i](#) aqqutigalugu
misissorneqarsinnaapput.

Aatsitassat arrortikkuminaatsut

Nunatsinni oqartussat ukiuni kingullerni aatsitassarsiornernut tunngatillugu marloriarlutik akuersissuteqarnikuusimapput; Aap-paluttumi rubininik piaaffissaq aammalu Isukasiani saviminisanik piiaanissaq. Tamatuma saniatigut naatsorsutigineqarpoq ukiuni aggersuni aatsitassarsiorfiit allat arlaqartut ammarneqarumaartut. Aatsitassat arrortikkuminaatsut eqqarsaatigalugit periarfissagissaartoqarpasippoq, tamatumali saniatigut aatsitassarsiornerit anginngitsut nunatsinnilu najugalinnit ingerlanneqartut arlalippaalussuanngorlutik piviusunngornissaat naatsorsutigineqarlutik. Saviminissaq, molybdæn, zinki aammalu rubinit soqutigineqarluarttuupput. 2013-p naanerani misissueqqissaarnissat 23-t akuersissutigineqarsimapput, anginngitsunik aatsitassarsiorneri 26-t aammalu piaasinnaanissamut misissuinerit 72-t. Piaaffigineqartussatut akuersissutit nunaminertat eqqarsaatigalugit katillugit 39.333 km² -nik annertussuseqartumiippuit2.

Piaanissamut akuerissutit ugguna takuneqarsinnaapput: [licence-map.bmp.gl](#), taanna qaammatit 1-anni 16-annilu nutarsarneqallattaasarpoq. Tamatuma saniatigut [NunaGIS.gl](#) l aqqutigalugu takuniaasoqarsinnaavoq.

Avannamut 81°

- Piffik pineqartoq titarniusap 81°-p avannaani inisisimasoq misissuiffigineqarnissaanut 1. juni 2014-mi ammasumik periarfissutigineqarpoq. Piffimmi pineqartumi qinnuteqaatit immikkut piumasaqaateqarfipput, taakkuli qinnuteqaasiorfissani ersersinneqarsimallutik.

Ikummatisat

Aatsitassanut Pisortaqarfik nunatsinni misissuinissanut an-guniarneqartussatut politikkikkut aalajangersarneqarsimasut naapertorlugit iliuuseqaatissat piffissaliussallu uuliasiorernut tunngasut, piiaanissanut qinnuteqarnissanut tunngavissat 2002, 2004, 2006, 2007, 2010 aamma 2012/13-mi avammut neqeroorutigineqarsimallutik.

Ikummatisat pillugit neqerooruteqartarnerni misissueqqisaarnissamut piiaanissamullu kisermaasisinnaatitaalluni akuerissutit 25-t tunniunneqarsimapput. Akuersissutigineqarsimasut akornanni marluk 2013-mi utertinneqarnikuusimapput. Taamaat-tumik ikummatisanik misissueqqisaarnissamut piiaasinnaanis-samullu akuersissutit 23-t massakkut sinneruttuullutik.

Ikummatisanik misissueqqisaarnissamut piiaanissamullu akuersissutit piffinni ukunani inissismapput:

Piffit akuersissuteqarfiusimasut, tamatumani apeqquataatin-nagu aatsitassaandersut ikummatisaanersullunniit ugguna takuniarneqarsinnaapput [licence-map.bmp.gl](#) aamma [NunaGIS.gl](#).

Nunap assinga qaammatit tamaasa 1-ani 16-anilu nutarsarneqartapoq, taamaattorli juli augustillu qaammataat pinnagit.

Aatsitassarsiornermut Naalakkersuisoqarfip pisussaaffigivaa NunaGIS-imut ilanngussisarnissaq aammalu inissineqarsimasut ataavartumik nutarterneqartarnissaat.

Pisortaqarfittut akisussaasoq: Aatsitassat pillugit Naalakkersuisoqarfik aammalu Aatsitassat pillugit Avatangiisut Aqutsisoqarfik.

SERMIP ERNGULLU AVAMMUT NIOQQUTISSIONAT ATORNEQARNISSAAT PILLUGIT AKUERSISSUTIT

Sermip erngullu avammut nioqqutigineqarnissaat pillugit inatsisip akuerineratigut nunatsinni imeqarfissuit avammut niuerutigine-risigut ineriaartortitsinissaq suliffissaqartitsiniarnissarlu anguniari-neqarput. Suliffeqarfiit atuinissamik qinnuteqaateqarnermikkut akuerineqarsimasut ukiuni 20-ini taamatut atuinissamut akuersissuteqarfigineqarsinnaapput.

Namminersorlutik Oqartussat anguniagaat

- Sermimik imermillu avammut nioqqutissiortarnerup immi-nut akilersinnaasumik ingerlatsivinngortinniarnissaa.

Kommunit pilersaarusiortarnerat

- Kommuninut pilersaarutinik suliaqarnermi nutarterinermilu akuersissutit ingerlatsinissamullu akuersissutit isiginiarneqartarnissaat.

Immikkut itisiliineq

Sermip erngullu avammut nioqqutissiarinissaannut in-

gerlatsinissamut akuersissutit [Sermip erngullu avammut nioqqutissatut atorneqarnissaat pillugu Inatsisartut inatsisaatigut nr. 7, 31. maj 2001-imeersukkut](#) nalimmassaavigine-qarput. Inatsisartut Inatsisa tamatuma kingorna sermimut imermillu inatsisitut taagorneqassaaq. [Avatangiisit innarlitsaaliorneqarnissaannik Inatsisartut peqqussutaatigut 12, 22. december 1988-imeersukkut](#) kingorna allannguuqeartinneqartukkut aaqqiivigineqarnikuupput. Erngup imerneqartussatut tunisassiarineqartup pitsaassusissaa eqqarsaatigalugu tamanna [Erngup imigassap pitsaassusia aamma imermik pilersuiviit nak-kutigineqarnerat pillugit Namminersornerullutik Oqartussat na-lunaaruaatigut nr. 7, 17. marts 2008-imeersukkut](#) aalajangersavigneqarsimavoq.

[Sermeg imerlu pillugit inatsimmi](#) § 4 naapertorlugu Naalakkersuisut pifimmuit aalajangersimasumut akuersissuteqarsinnaapput aammalu piumasaqaatissatut aalajangersakkat toqqammavigalugit sermimik imermillu atuinikkut avammut tunisassiornissamut akuersissuteqarsinnaallutik. Akuersissut nunaminertani kisermmaassilluni tunisassiornissamut tunniunneqassaaq. Imaanit tunisassiornissamut akuersissutit kisermmaassinertaqanngitsumik nalunaarutigineqassapput tamatumuuna immikkut ittumik tun-

ngavissaqanngippat Taamatuttaaq sermeq imerlu pillugit inatsimmi § 6 malillugu piffimmut aalajangersimasut tunngatillugu aammalu piumasaqaatit immikkut aalajangersakkat tunngavigalugit, kisermaasinngikkaluarluni avammut tuniniaanissaq siunertaralugu misissueqqaarnissamut Naalakkersuisut akuersissuteqarsinnaapput.

Tamatuma saniatigut Naalakkersuisut sermimut imermullu inatsimmi § 6 tunngavigalugu, § 4 malillugu akuersissummit pi-ginnittumut taarsiissuteqanngikkaluarluni tamatumani sermimik imermillu nunatsinni najugaqarfanni atugarineqartussat eqqarsaatigalugit akuersissuteqarsinnaapput. Sermip erngullu avammut nioqqutissatut atorneqarnissaat pillugu [Inatsisartut inatsisaat nr. 7, 31. maj 2001-imeersoq](#).

Tunisassiornissamut akuersissutit:

Greenland Ice Water – Ilulissat

Pineqartoq akuerineqarsimavoq sermimik Sermeq Kujalleq, Ilulissat, Qasuitsup Kommuniani imaanniittunik tunisassiorsinna-nissaminik. Akuersissut 2028-p tungaanut atuuppoq.

Greenland Springwater ApS - Qeqertarsuaq
Ingerlatseqatigiiffik imermik Qeqertarsuarmi Uunartuarsuup Kuuani puilasumeersumik atuinissaminut akuerineqarsimavoq. Akuersissut 2028-p tungaanut atuuppoq.

Greenland Icecap Productions ApS – Narsaq
Akuerineqarsimavoq sermimit uukkartarfiusumit Qalerallit Sermianit, Kommune Kujallermiitumit tunisassiornissaminut. Akuersissut 2021-p tungaanut atuuppoq.

Arctic Ice Cap Water ApS

Ingerlatseqatigiiffik imermik Qeqertarsuarmi sermimit piiakkamik avammut tunisassiornissaminut akuerineqarsimavoq. Akuersissut 1. oktober 2031-p tungaanut atuuppoq.

Piffit akuersissuteqarfiusut [NunaGIS-kkut](#) takuneqarsinnaane-rinut Naalakkersuisoqarfik akisussaavoq, takkulu ataavartumik nutarterneqartarnissaannut.

Pisortaqarfik akisussaasusoq: Inuussutissarsiorner-mut, Suliffeqarnermut Niuernermullu Naalakkersuisoqarfik.

TAKORNARIAQARNEQ

Nunap immikkoortuini aalajangersimasuni takornariaqarnermik ingerlatsinissamut akuersissutit

Takornariaqarnermik inuussutissarsiu ukiuni arlaqaleqisuni pitsaanerusunik tunngavissaqarluni siumullu isigisumik aningaa-saliisoqartarneratigut aqqutissiuuneqarnissa kissaatigineqartarsimavoq. Takornariaqarneq inuussutissarsiornikkut siuarsaav-gisassatut Naalakkersuisut isiginiarpaat. Nunatsinniit nunattalu avataaneersunik annertunerusumik aningaasaliisoqartarnissaq soqutiginarnerulersinniarlugu pisariaqarpooq, nunap immikkoortuini aalajangersimasuni kisermaassilluni ingerlatsinissamut periarfisisarnissamut aqqutissiuussisoqarnissa.

[Sumiiffinni nunami aalajangersimasuni takornariartitsinermut akuersissuteqartarnissaq pillugu Inatsisartut inatsisaata nr. 19, 3. december 2012-meersup](#) aamma [Sukisaarsaartigalugu aalisartunik aalisartitsinermut akuersissuteqartarneq pillugu Inatsisartut inatsisaata nr. 20, 22. november 2011-meersup](#) kattunneqarnissaat Naalakkersuisoqarfipu sulissutigai. Inatsisit ataatsimoortunngror-tinnerinut pissutaavoq, inuussutissarsiornikkut soqutigisaqartut malittarisassat piuminartuunissaat kissaatigimmassuk tamatumma

saniatigut sullissesarnerit pisariillisaavigineqaruseummata, taamaalluni takornariaqarnermut tunngatillugu akuersissuteqartarnerit tamarmik naalakkersuisoqarfimmit ataasiinnarmit aki-sussaaffigineqalissallutik.

Nunatsinni sumiluunniit takornariaqarnermi ingerlatsinerit sapinngisamik tunngavigissaarlutik ineriertortitsiviusumik ingerlanneqarnissaat qulakkeerniarlugu, Naalakkersuisoqarfik su-lissuteqarpoq.

Takornariaqartitsinermik ingerlatsinissamut akuersissutit Kalaallit Nunaat tamakkerlugu inerisaanissamut misigisassatigullu ineriertortitsinissamut periarfissarissaartsilissapput. Takornariaqarnermi aningaasat kaaviiartitat suliffissallu amerlanerulerpata, tamanna nunatta karsiata isertittagai eqqarsaatigalugit siuarsaaqataassaaq.

Namminersorlutik Oqartussat anguniagaraat

- Takornariaqarnerup iluani aningaasaleerutnunut aalaakkasumik atugassaqartitsinissap qulakkeernissaa.

- Piffinni aalajangersimasuni kisremaasilluni takornariaqarnermik ingerlatsisinnaanerit assigiinngitsut akuersissutigineqarsinnaalernissaat.
- Takornariaqarnermi taassumalu kingunerisaanik allatigut pilersinneqarsinnaasut aqqutigalugit aningaasat kaaviiartineqartut sulisorineqartullu amerlisarnissaat siunertaralugit iliuuseqarnissaq.
- Takornariaqarneq Kalaallit Nunaat tamakkerlugu ineriarortinnejassasoq

Kommunit pilersaarusrornerannut piu-masaqaatit

- Kommunip pilersaarusaani piffit suut, takornariaqarnermik ingerlatsisut atugassaattut siunissami naatsorsuutigineqarsinnaanersut aalajangersaavigineqassasut. Pilersaarusrornermi oqartussaasut piffit aalajangersimasut takornariaqarnermi ingerlatsivuniissaat aalajangiiffigisinnavaat.
- Takornariartitsisumit namminersortumit atuinissamut

akuersissummik qinnuteqartumut immikkoortoq atugassiisutiginiarlugu pilersaarusrornermut oqartussaasoq pineqartoq aalajangiippat, kommunimut pilersaarummut tapiliussamik suliaqartoqartassasoq. Immikkoortoq qinnutigineqartoq takornariaqarnermut atugassanngortissanerlugu kommunialajangissaaq.

Itisiliilluni oqaatsigiumasat

Takornariaqarnermik ingerlatsinissamut akuersissutit inatsisartut takornariaqarneq nunap immikkoortuini assigiinngitsuni aalajangersaavigineqarsimavoq.

Akuersissut imatut paasineqassaaq takornariaqarnermi ingerlatsinermi periutsit ataasiakkat arlallilluunnit piffimmi siumut killiliivigineqarsimsumi ingerlanneqarsinnaanerinut akuersissuteqarnertut. Assersuutigalugu kisremaasilluni uumasunik aalajangersimasunik takornarianik piniaqateqarluni ingerlatsinnaanissamut akuersissuteqarfingineqarneq. Kisermaasilluni akuersissut takornariaqarnermi iliuuseqaatigineqartumut

aalajangersimasumut kisiat tunngassuteqarpoq, innuttaasulli allat pisinnaatitaaffeqarnertik naapertorlugu piffimmiissinnaaneran-
nut tunngassuteqarani.

Assersuutigalugu takornariaqarnermik ingerlatsisut allat, pif-
fimmi pineqartumi assersuutigalugu asimi pisuttuaqtigiainnernik
aaqqissussisinaanerat matumani pineqanngilaq.

Takornariaqartitsinermi piffimmi aalajangersimasuni periutsi-
nut aalajangersimasunut kisermaasilluni ingerlanneqarsinnaaler-
nerat inuiaqtigiiinit isigalugu ajunngitsorsiassaavoq, taamaattu-
millu taamatut pisoqartinnagu takornariaqarnermik ingerlatsisut
allat periarfissikkumallugit tamanut ammasumik pineqartoq pil-
lugu ingerlatsisussarsiuussutigineqartassalluni.

Akuersissutigineqartut suliassarsiuussisarnermi inatsit toqqam-
mavigalugu marloqiusanngorlugu aqqutissiuuneqarsinnaavoq:
• Naalakkersuisut meddeler koncession. Pilersaarusiortarnermi
oqartussaasup piffik aalajangersimasoq pillugu takornariaqar-
nermik ingerlatsisunut akuersissuteqarnikkut ingerlatsivi-
usussanngorlugu nalunaarutigisinnaavaat. Tamanna piler-
saarusiortarnermut inatsit toqqammavigalugu pisinnaavoq.
Tamatuma kingorna pineqartoq suliarinnittussarsiuussuti-
gineqassaaq, tassanilu akuerineqarniaraani piumasaqaatit

allattorneqarsimassallutik. Tamanna pilersaarusiortarnermi
akisussaasusut Naalakkersuisullu akornanni suleqatigis-
sutigineqassaaq. Tamanut ammasumik suliarinnittussarsiuus-
sineq ingerlanneqassaaq qularnaarniarlugu piffimmi aala-
jangersimasumi taamatut ingerlatsinissamut soqtiginnittu
tamakkerlutik periarfissinneqarsinnejqallugit. Tamanut
ammasumik suliarinnittussarsiuussineq ingerlanneqassaaq
qularnaarniarlugu piffimmi aalajangersimasumi taamatut
ingerlatsinissamut soqtiginnittu tamakkerlutik periar-
fissinneqarsinnejqallugit. Naalakkersuisut akuersissut
nalunaarutigisavaat. [Pilersaarusiorneq aamma nunaminertat atorneqartarerat pillugit Inatsisartut inatsisissaat nr. 17, 17. november 2010-imeersoq.](#)

- Assersuutigalugu piffimmi aalajanersimasumi akuersissum-
mik tunineqarnissamut qinnuteqaat akuersisoqarsimassappat,
tamatumanilu piffik pineqartoq takornariaqarnermut ingerlat-
sivissatut pilersaarusiortarnermi akisussaasunit naatsor-
suutigisaatinneqalersimannngikkaluartoq, taava qinnuteqaat
Naalakkersuisunit nunaminertat atorneqarnissaanut oqartus-
saasunut nassiuunneqassaaq ilanngullugulu apeqquteqatigi-
neqassalluni, ilumut pilersaarusiortarnermut oqartussaasut

nunaminertaq qinnuteqaatigineqarsimasoq takornariaqartitsinermut tunngatillugu atorniarusussinnaannginneraa. Pilersarusiortarnermi oqartussaasup kissaatigippagu piffik pineqartut tamakkiisumik ilaannakortumilluunniit takornariaqartitsinermut tunngatillugu ingerlatsiffiunissaa akuerineqarsinnaassasoq, taava Naalakkersuisut immikkut ittumik ammasumik nalunaarutigissavaat pineqartumut takornariaqarnermik ingerlatsisut allat aamma atuisinnaanissamut qinnuteqaateqarsinnaassasut. Takornariaqartitsisarnermi ingerlatsinissamut akuersissuteqarneq pillugu inatsimmi § 8, imm. 3 innersuussutigalugu, pilersarusiortarnermut oqartussaasut Naalakkersuisut apeqquteqaataat ullut 90-t tikitsinnagit akissuteqarfisisimassavaat. Taamaattorli pineqartumi pilersarusiortarnermut akisussaasut nunaminertaq pineqartoq taamatut atorneqarnissaminut naleqquttuusoq, taava qulaani taaneqartutut suliassaq ingerlanneqassaaq. Nunap immikkoortuini aalajangersimasuni takornariaqarnermut ingerlatsinissamut akuersissuteqartarnermut Inatsisartut inatsisaat.

Kommuni pisussaavoq nunaminertat aalajangersimasut ingerlatstiviusinnaasutut akuersissutigineqarsimasut NunaGIS-imut taa-

matut akuerineqarnerat naapertorlugit kommunit pilersarusiaan-nut ilanngullugit takussutissanngortissallugit.

Pisortatigut akisussaasoq: Inuussutissarsiornermut, Suliffeqarnermut Niuernermullu Naalakkersuisoqarfik.

NAALAKKERSUISOQARFIIT TAAKKULU ATAANNI IMMIKKOORTORTAQARFIIT ILANNGUSSISUT

Naalakkersuisoqarfut taakkulu ataanni immikkoortortaqaqrifut "Namminersorlutik Oqartussat kommunit pilersaarusiortarne-rannut tunngatillugu soqutigisaat 2015" pillugu suliamut ilann-gussisimasut ataani takuneqarsinnaapput.

Aningaasaqarnermut Naalakkersuisoqarfik

- Nuna tamakkerlugu Pilersaarusiornermut Immikkoortortaqaqrif

Pinnortitamut, Avatangiisinut Inatsisinillu Atuutsinsinermut Naalakkersuisoqarfik

- Avatangiisinut upalungaarsimanermullu Immikkoortortaqaqrif
- Pinnortitamut, Nukissiornermut Silallu pissusaanut immik-koortortaqaqrif
- Nukissiorfut

Ineqarnermut, Sanaartornermut Attaveqar- nermullu Naalakkersuisoqarfik

- Sanaartornermut oqartussaasut

- Attaveqarnermut Immikkoortortaqaqrif
- TELE-Post

Aalisarnermut, Piniarnermut Nunalerinermullu Naalakkersuisoqarfik

- Piniarnermut Aallaaniarnermullu Immikkoortortaqaqrif

Aatsitassanut Ikummatisanullu Naalakkersu- isoqarfik

Inuussutissarsiornermut, Suliffeqarnermut Niuernermullu Naalakkersuisoqarfik

- Inuussutissarsiornermut Immikkoortortaqaqrif

Ilinniartitaanermut, Kultureqarnermut, Ilisi- matusarnermut Ilageeqarnermullu Naalakker- suisoqarfik:

- Kultureqarnermut Immikkoortortaqaqrif.
- Nunatta Katersugaasivia Allagaateqarfialu

ATUAKKAT NAQITALLU NAJOQQUTASSARSIORFIGINEQARSIMASUT:

Nuna tamakkerlugu pilersaarusiorneq:

- Illoqarfuit allattugaataat sungaartut, 1990, Aningasaqarnermut Pisortaqarfik.

Sanaartornermut oqartussaasut:

- [Sanaartornermut malittarisassat 2006](#)

Attaveqarneq:

- [Assartuineq pillugu Ataatsimiitialiarsuup isumaliutissiissutaa 2011.](#)
- [Angallanneq pillugu Aqutsisoqarfik – Timmisartukkut angallannermut aalajangersakkat \(BL\).](#)

Avatangiisit:

- [Imerpalasut ikuallajasut pillugit najoqqutassiat, Namminers-orlutik Oqartussat, august 1987 \(TFB\).](#)
- [Kalaallit Nunaanni erngup nukinganik nukissiuteqarfit – Takussutissaq – august 2005, Nukissiorfit \(kun dansk\)](#)
- Eqqakkat pillugit iliuusissatut pilersaarut.

Pinngortitamik illersuineq:

- [Uumasut assiginngisitaartuuneri pillugit isumaqtigissut.](#)
- [Seville Strategien.](#)

Nunarsuarmioqatigiinnit kingornussat:

- [Nunarsuarmioqatigiinnit kingornussat pillugit UNESCO-mi Isumaqtigissut.](#)
- [2009-2014-imut Ilulissat Kangerlua pillugu ingerlatsinissamik pilersarut.](#)

Kulturikkut eriagisassanik illersuineq:

- Assessment of Cultural Heritage Monuments and Sites in the Arctic. – Arctic Council (SDWG) Project #P114. 2012.

Ilanngussaq 1 siulersuisut katitigaanerisa takussutissartaat

Ingerl. oqartussas-suseqarfik	(Kalaallisut taaguutaa)	Allatut taaguutaa	Timmissaq piaqqisar-fiinik allattuiffimmi timmiaqarfik nr.	GPS-itigut inissismaffia (koordinat)
<u>Avangersuaq</u>	<u>Lion Øer</u>	<u>Lion Øer</u>	77001	N 77,4864; W 66,6896
<u>Qaanaaq</u>	<u>Apparsuit</u>	<u>Hakluyt Ø</u>	77002	
<u>Qaanaaq</u>	<u>Appat</u>	<u>Saunders Ø</u>	76014	
<u>Qaanaaq</u>	<u>Issuvissuup Appai</u>	<u>Parker Snow Bugt</u>	76013	
<u>Qaanaaq</u>	<u>Appat Appai</u>	-	760012	-
<u>Qaanaaq</u>	<u>Kitsissut</u>	<u>Carey Øer</u>	76007, 08, 09, 11 og 15	
<u>Qaanaaq</u>	<u>Saattut</u>	<u>Sabine Øer</u>	75001	N 75,294; W 60,132
<u>Upernivik</u>	<u>Kitsissorsuit</u>	<u>Edderfugleøer</u>	74001, 74002 og 74003	N 74,043; W 57,773
<u>Upernivik</u>	<u>Kitsissut</u>	-	73001	N 73,116; W 56,440
<u>Upernivik</u>	<u>Uigorluk</u>	<u>Lilleflad Ø</u>	72040	-
<u>Upernivik</u>	<u>Nunannguit</u>	<u>Smålandene</u>	72030, 72132, 72133, 72134	N 74,043; W 57,773
<u>Upernivik</u>	<u>Kingittooq</u>	-	72014	-
<u>Upernivik</u>	<u>Kuup Apparsui</u>	<u>Kap Shackleton</u>	73010	-
<u>Upernivik</u>	<u>Kippaku Apparsui</u>	<u>Kippaku</u>	73009	-
<u>Upernivik</u>	<u>Isortusoq</u>	-	72015	N 72,247; W 55,698
<u>Upernivik</u>	<u>Timmiakulussuit</u>	-	72011	-
<u>Uummannaq</u>	<u>Qeqertat</u>	<u>Schades øer</u>	71043, 71044, 71053, 71078 og 71079	N 71,39; W 53,84
<u>Ilulissat</u>	<u>Innaq</u>	<u>Ritenbenk</u>	69049	N 69,8074; W 51,3727
<u>Ilulissat</u>	<u>Naajaat</u>	-	69033	-
<u>Qeqertarsuaq</u>	<u>Assissut</u>	<u>Brændevinsskær</u>	69001	N 69,0638; W 53,5169

Ilanngussaq 1 siulersuisut kaititigaanerisa takussutissartaat

Forvaltnings-område	Grønlandsk navn	Andet navn	Koloni nr. iflg. havfuglekolonidatabasen	GPS-koordinater
Aasiaat	Niaqornaq, Basis Ø og Innarsuatsiaaq	Grønne Ejland	68244, 68245, 68247	-
Aasiaat	Saattuarsuit	-	68030	N 68,8653; W 53,0917
Aasiaat	Nunatsiaq	Rotten	68010	N 68,8639; W 53,4168
Kangaatsiaq/ Qasigiannguit	Tasiusarsuaq	-	68078-68082, 68100-68102, 68161, 69162, 68164, 68179-68186	N 68,38; W 51,33
Kangaatsiaq	-	-	67103	-
Maniitsoq	Taateraat	-	65019	-
Maniitsoq	Sermilinnguaq	-	65015	-
Maniitsoq	Sermilinnguaq	-	65013	-
Maniitsoq	Innarsuaq	Isortoq	65003	-
Nuuk	Qeqertannguit	-	64035	-
Nuuk	Innajuattoq	-	64019	-
Nuuk	Nunngarussuit	-	63010	-
Paamiut	Taateraarunnerit	Fox Faldet	61002	-
Qaqortoq	-	Indre Kitsisut	60030	-
Qaqortoq	Kitsisut Avallit	Ydre Kitsisut	60012	N 60,7561; W 48,4253
Nanortalik	Qeqertat	-	59004	-
Ittoqqortoormiit	Kangikajik	Kap Brewster	70508	-
Ittoqqortoormiit	Appalik	Raffles Ø	70505	-
Nationalparken	-	Sandøen	74501	-
Nationalparken		Prinsesse Margrethe Ø	81502, 003, 004, 016, 017	

Kommune Kujalleq

Illoqarfik / nunaqarfik	Ulloq eqqissisimatitsiff.	Qanga sananeq.	Piffik/ aqqusineq	Uunga atugass. sanaaq imal. taaguutaa	Atorneqarfia februar 2008-mi	Eqqissisimatilerne-rani piginnittuuusoq
Nanortalik	7	30-09-83	1836	Umiarsualivitoqaq	Najugaqarfitoqaq	Katersugaasivik
Nanortalik	76	02-11-98	1914	Umiarsualivitoqaq	Oqaluffik	Oqal. / Namminersorn.
Nanortalik	1072	02-11-98		Nuutoqaq	Toqusut inaat	Toqusut inaat
Alluitsoq	91	30-09-94	1770	Alluitsoq	Palasip illua	Qimataq
Alluitsoq	93	30-09-94	1784	Alluitsoq	Queq	Qimataq
Alluitsoq	95	30-09-94	1784	Alluitsoq	Savaasivik	Qimataq
Qanisartuut	345	2014		Cecilie & Henning Lundip illuat	Isersimaartarfik	Inuinnaat piat
Qaqortoq	0	02-11-98	1927	Illoqarfiusp qeqqa	Tissaluttoq	Eqqaassutissaq
Qaqortoq	8	02-11-98	1929	Johan Dahlsvej	Savanik toqoraavik	KNI Pisiffik
Qaqortoq	18	02-11-98	1883	Vestervej	Nakorsaanerup illua	Namminersorlutik Oqartussat
Qaqortoq	26	02-11-98	1926	Storesøvej	Uffartarfik	Kommuni
Qaqortoq	27	02-11-98	1859	Illoqarfiusp qeqqa	Naalakkat illukuat	Katersugaasivik
Qaqortoq	46	30-09-83	1850	Torvevej	Immiorfik	Katersugaasivik
Qaqortoq	61	30-09-83	1871	Olesvej	Saffiorfik	Kommuni
Qaqortoq	97	02-11-98	1909	Skolevej	Meeqqat atuarfiat (sungaartoq)	Kommuni
Qaqortoq	100	02-11-98	1937	Storesøen	Katersortarfik	Katersortarfutileqatigiiit
Qaqortoq	102	02-11-98	1832	Skolevej	Oqaluffik	Oqaluffik/Namminersorlutik Oqartussat
Qaqortoq	103	02-11-98	1872	Præstebakken	Palasip illua	Palasip illua
Qaqortoq	107	02-11-98		Skolevej	Toqusut inaat	Toqusut inaat
Qaqortoq	405	02-11-98	1920	Olesvej	Ole Knudsenip Illua	Nammineq illuut
Narsaq	78	02-11-98	1926	Kirkevej	Oqaluffik	Oqaluffik / Namminersorlutik Oqartussat
Narsaq	80	02-11-98		Kirkevej	Toqusut inaat	Toqusut inaat
Qassiarsuk	313	2014		Savat inaat		Nammineq pigisaq
Qassiarsuk	314	2014		Savaasat inaat		Nammineq pigisaq
Qassiarsuk	316	2014		Otto Frederiksensip illua	Isersimaartarfik	Nammineq pigisaq

Kommuneqarfik Sermersooq

Illoqarfik / nunaqarfik	Ulloq eqqissisimatisiff.	Qanga sananeq.	Piffik/ aqqusineq	Uunga atugass. sanaaq imal. taaguutaa	Atorneqarfia februar 2008	Eqqissisimatilerne-rani piginnittuuusoq
Paamiut	83	02-11-98	1909	Oqaluffik	Oqaluffik	Oqaluffik / Namminersorlutik Oqartussat
Paamiut	30	2013	1919	Aalisakkanut toqqorsivik		
Paamiut	61	2013	1920	Tarajorterivik		
Nuuk	7	12-04-83	1747	Sdr. Herrnhutvej	Ilisimatusarfik	Ombudsmandip Allaffia
Nuuk	7			Savaasat inaat B-7	Queq	Namminersorlutik Oqartussat
Nuuk	30	30-09-83	1.930	Strandvej	Napparsimmavik	?
Nuuk	36	30-09-83	1758	Hans Egedesvej		Katers. sullivia
Nuuk	37	30-09-83	1728	Hans Egedesvej	Hans Egedep Illua	Illassinnitarneq
Nuuk	43	30-09-83	1850	Hans Egedesvej	Pisiniarfik	Katersugaasi-viup illuutaa
Nuuk	68	30-09-83	1938	Hans Egedesvej 12	Ilinniarfissuaq	Allaffik
Nuuk	74	30-09-83	1887	Hans Egedesvej	Petroliuusivik	Katersugaasivik
Nuuk	78	30-09-83	1913	Hans Egedesvej	Qalaassivitoqaq	Qaannanut sullissivik
Nuuk	137	30-09-83	1849	R. Berthelsensvej	Oqaluffik	Oqaluffik/Namminersorn.
Nuuk	138	30-09-83	1913	R. Berthelsensvej	Toqusut inaat	Oqaluffik / Namminersorlutik Oqartussat
Nuuk	142	30-09-83	1903	Gertrud Raskvej		Atorfillit illuat
Nuuk	144	30-09-83	1907	Skolevej	Ilinniarfissuaq	Kommuni
Nuuk	1401	12-04-83	1907	C. E. Jansensvej	Eqaarsaartarfik	Ilinniarfissuaq
Qeqertarsuatsiat	93	12-04-83	1763		Illukoq	KGH/Naalagaaffik
Tasiilaq	41	02-11-98	1903	Rüttelsvej	Oqaluffik	Kattersugaasivik
Tasiilaq	42	02-11-98	1895	Chr. Rosingsvej	Ajoqersuartortitap illua	Kommunal-direktörip illua
Tasiilaq	47	02-11-98	1895	Jens Emilip Aq..	Niuertup illua / Napparsimavik	Nakorsap illua
Tasiilaq	48	02-11-98	1904	Johan Petersensvej	Skæven	Sanaluttarfik
Tasiilaq	51	02-11-98	1894	Johan Petersensvej	Kastellet	Kommuni
Tasiilaq	55	02-11-98			Ajoqip illua	Illu attartortit-tagaq
						Namminersornerusut

Qeqqata Kommunia

Illoqarfik / nunaqarfik	B-nr.	Ulloq eqqisisimatitsiff.	Qanga sananeq.	Piffik/aqqusineq	Uunga atugass. sanaaq imal. taaguutaa	Atorneqarfia februar 2008	Eqqissimaternerani piginnittuusoq
Maniitsoq	16	19-08-82	1844	Illunguit		Katersugaasivik	Kommuni
Maniitsoq	25	19-08-82	1850	Illunguit		Atuakkanik atorniartarfik	Kommuni
Maniitsoq	28	19-08-83	1906	Illunguit		Katersugaasivik	Kommuni
Maniitsoq	56	19-08-82	1847	Illunguit		Katersugaasivik	Naalagaaffik
Maniitsoq	104	12-04-83	1864	Langskov-ip Aqq.	Kapel	Quersuaq	Kommuni
Maniitsoq	106	12-04-83	1955	Langskov-ip Aqq.	Kirke	Katersortarfik	Kommuni
Sisimiut	17	01-02-84				Meeqquerivik	
Sisimiut	18	01-02-84					Kgl. Brand
Sisimiut	23	02-11-98	1846	Jukkorsuup Aqq.	Kolonibestyrerbolig	Katersugaasivik	Kommuni (KNI?)
Sisimiut	25	18-03-94	1852	Jukkorsuup Aqq.		Katersugaasivik	Kommuni
Sisimiut	32	30-09-83	1756	Jukkorsuup Aqq.	Gammelhuset	Katersugaasivik	Kommuni
Sisimiut	40	02-11-98	1783	Jukkorsuup Aqq.	Assistentbolig	Katersugaasivik	Kommuni (KNI?)
Sisimiut	44	02-11-98	1844	Aqqusinersuaq	Halvvejshuset	Katersugaasivik	Kommuni
Sisimiut	46	02-11-98	1853	Umiarsualivimmut	Røde Stenpakhush	Quersuaq?	Kommuni
Sisimiut	113	01-02-84	1759	Jukkorsuup Aqq.		Takornarianut allaffik	Kommuni
Sisimiut	114	30-09-83	1773	Jukkorsuup Aqq.	Blå Kirke	Palaseqarfiaup allaffia	Oqaluffik/Namminersorn.
Sisimiut	137	30-09-83	1926	Dortheeqap Aqq.	Oqaluffik	Oqaluffik	
Sisimiut	786	02-11-98			Toqusut inaat	Toqusut inaat	Oqaluffik / Namminersorlutik Oqartussat

Qaasuitsup Kommunia

Illoqarfik / nunaqarfik	Ulloq eqqissisimatitsiff.	Qanga sananeq.	Piflik/aqqusineq	Uunga atugass. sanaaq imal. taaguutaa	Atorneqarfia februar 2008	Eqqissisimatilerne-rani piginnittuusooq
Aasiaat	24	dec. 2006	1860	Niels Egedesvej	Naalakkap illua	
Aasiaat	26	dec. 2006	1777	Niels Egedesvej	Arfanniat naalagaata illua	
Aasiaat	144	dec. 2006	1914	Niels Egedesvej	Meeqqaat atuarfiat	
Aasiaat	146	dec. 2006	1939	Niels Egedesvej	Efterskolip eqaarsaar-tarfia	
Aasiaat	156	dec. 2006	1932	Niels Egedesvej	Niviarsissat atuarfiat	
Qasigiannguit	4	02-11-98	1734	Poul Egedesvej	Pisiniarfik	Katersugaasivik
Ilulissat	75	02-11-98	1779	Oqaliffiup Aqq.	Zionip Oqaluffia	Oqaluffik
Ilulissat	76	02-11-98	1929	Oqaliffiup Aqq.	Toqusut inaat	Toqusut inaat
Ilulissat	78	30-09-83	1847	Nuisariannguaq Aqq.	Provstip illua Peqqumaasivitoqaaq	Katersugaasivik
Ilimanaq	803	2013			Peqqumaasivitoqaaq	
Ilimanaq	807	2013	1751		Naalakkap illutoqaa	
Appat	46	30-09-83	1869		Sulisit illuat	Atuartut aallaarsimaar-tarfia
Appat	58	30-09-83	1858		Naalakkap illua	Atuartut aallaarsimaar-tarfia
Qeqertarsuaq	67	02-11-98	1913	Oqaliffiup Aqq.	Oqaluffik	Oqaluffik / Namminersor-lutik Oqartussat
Qeqertarsuaq	68	02-11-98	1915	Oqaliffiup Aqq.	Toqusut inaat	Toqusut inaat
Qeqertarsuaq	502	02-11-98		Oqaliffiup Aqq.	Siarngup napasuliaa	Siarngup napasuliaa
Uummannaq	116	02-11-98	1934	Atuarfimmut	Oqaluffik	Oqaluffik / Namminersor-lutik Oqartussat
Upernivik	3	02-11-98	1839		Oqaluffik	Katersugaasivik
Upernivik	11	02-11-98	1848			Eqqumiutsu-liortup illua
Upernivik	12	02-11-98	1777			Katersugaasivik
Upernivik	14	02-11-98	1864			Katersugaasivik
Upernivik	96	02-11-98	1925		Oqaluffik	Oqaluffik / Namminersor-lutik Oqartussat
Upernivik	97	02-11-98	1941		Toqusut inaat	Toqusut inaat
Upernivik	98	02-11-98	1866			Oqaluffik / Namminersor-lutik Oqartussat
Upernivik	99	02-11-98	1910			Katersugaasi-viup illutaa
Upernivik		02-11-98		Nunami	Katersugaasiviup ilaa	Kommuni

